

LIU-IEI-FIL-A--10/00746-SE

Värdering av goodwill

- En studie av företag noterade på Stockholmsbörsen

Valuation of goodwill

- A study of companies listed at Stockholmsbörsen

Magisteruppsats 30 hp
Vårterminen 2010

Författare:
Emilie Andersson
Louise Johansson

Handledare: Jörgen Dahlgren

Företagsekonomi
Ekonomprogrammet
Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling
Filosofiska Fakulteten
Linköpings Universitet





Sammanfattning

Titel	Värdering av goodwill - En studie av noterade bolag på Stockholmsbörsen
Författare	Emilie Andersson & Louise Johansson
Handledare	Jörgen Dahlgren

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2005 ska samtliga noterade bolag i Sverige tillämpa reglerna i IFRS vid upprättande av årsredovisning. Det innebär att goodwill inte längre ska skrivas av med samma belopp varje år över dess nyttjandeperiod, utan anses istället ha obestämbar nyttjandeperiod och ska testas minst årligen för nedskrivningsbehov. I och med denna regelövergång har den svenska redovisningen anpassats till den internationella och syftet är bland annat att öka jämförbarheten mellan bolag i olika länder. I en studie av Gauffin och Thörnsten (2010) kunde de visa att amerikanska noterade bolag skrev ned 30 procent av total goodwill under 2008, medan svenska noterade bolag endast skrev ned 1,5 procent. 2008 var ett år som i mångt och mycket präglades av en finansiell kris och påverkade bolag i både USA och Sverige. Trots det, samt att reglerna för hur goodwill ska hanteras är i stort sett identiska, är det ändå stora skillnader mellan länderna med avseende på nedskrivning.

Syfte

Syftet med studien är att förklara de förhållandevis låga nedskrivningar av goodwill som gjorts bland noterade företag på Stockholmsbörsen under år 2008 samt att förklara hur svenska företag resonerar kring goodwill.

Genomförande

Studien omfattar en genomgång av årsredovisningar för åren 2007-2009 upprättade av samtliga noterade företag på Stockholmsbörsen, varigenom uppgifter samlats om bolagens goodwill och nedskrivningar etcetera. Till det har intervjuer gjorts med sex olika företag samt med tre experter.

Resultat

Studien har lett fram till ett antal möjliga förklaringar till de förhållandevis låga nedskrivningarna i Sverige under år 2008. Den främsta förklaringen tycks dock ligga i att det finns en brist på granskning av noterade företag i Sverige. Goodwill och nedskrivningsprövning verkar inte vara något som bolagen vill lägga någon vidare tid och energi på, för att värderingen ska göras på ett tillförlitligt sätt. Ett sådant synsätt skulle med all rimlighet ändras om de svenska företagen stod under övervakning i en större utsträckning, så som amerikanska bolag gör. På så sätt kan en felaktig hantering av goodwill leda till konsekvenser för företagen, vilket pressar dem att tillämpa gällande regler så som det är tänkt.

Nyckelord

Goodwill, Nedskrivningsprövning, Nedskrivning, IAS36, Redovisning



Abstract

Title	Valuation of goodwill - A study of companies listed at Stockholmsbörsen
Authors	Emilie Andersson & Louise Johansson
Supervisor	Jörgen Dahlgren

Background

Since January 1st 2005 all public companies in Sweden must apply the international rules IFRS in their annual reports. That means that goodwill is no longer amortized with the same amount every year over its useful life, but is instead considered to have an indefinite life and should be tested at least annually for impairment. Due to this rule transition, the rules for accounting in Sweden have converged with the international rules and one aim is to increase the comparability between companies in different countries. A study made by Gauffin and Thörnsten (2010) showed that the impairments made by American public companies composed by 30 percent of the total value of goodwill in 2008, while the corresponding percentage in Sweden the same year was only 1,5. 2008 was the year when the financial crisis began, which affected companies in both the US and in Sweden. Despite of that, and that the rules for goodwill accounting are basically the same, there is still a significant difference between the two countries in regard to impairment charges of goodwill

Aim

The aim of this study is to explain the relatively low impairment charges of goodwill among companies listed at Stockholmsbörsen in the year of 2008, and to explain how Swedish companies view on goodwill.

Completion

This study includes a review of the annual reports for 2007-2009 from all companies listed on Stockholmsbörsen, where data related to the companies goodwill and impairment tests has been collected. Also, interviews have been done with six different companies and three experts.

Results

The study has generated several possible explanations for the relatively low impairment charges in Sweden in 2008. The main explanation seems to be related to the fact that there is a lack of scrutiny for public companies in Sweden. Goodwill and impairment test is something that the companies doesn't want to put much time and effort into, in order to make a reliable valuation. This behaviour would most reasonably change if the Swedish companies were more scrutinized, like the American companies are. In that way, an inaccurate valuation of goodwill would lead to consequences for the companies, which pressures them to apply the rules as it is supposed to.

Keywords

Goodwill, Impairment, Impairment test, IAS 36, Accounting



Förord

Författarna vill härmed ta tillfället i akt och tacka alla som har bidragit till denna studie. Det hade inte varit möjligt utan Er som hjälpt oss och väglett oss i vårt arbete. Det hade inte heller varit möjligt utan Er som ställt upp på intervjuer och bidragit med kunskap och information i ämnet.

Tack!

Linköping den 31 maj 2010

Emilie Andersson

Louise Johansson



Förkortningar

ABL – Aktiebolagslagen

BFL – Bokföringslagen

EU – Europeiska Unionen

FASB – Financial Accounting Standards Board

IAS – International Accounting Standards

IASB – International Accounting Standards Board

IFRS – International Financial Reporting Standards

RR – Redovisningsrådets Rekommendationer

SEC – Securities and Exchange Commission

SFAS – Statements of Financial Accounting Standards

ÅRL – Årsredovisningslagen



Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Problemformulering	5
1.3	Syfte	6
1.4	Avgränsningar	6
1.5	Disposition	7
2	Metod	8
2.1	Kvantitativ del	9
2.1.1	Urval	10
2.1.2	Tillvägagångssätt	12
2.1.3	Validitet och reliabilitet	13
2.2	Kvalitativ del	14
2.2.1	Urval av respondenter	14
2.2.2	Tillvägagångssätt	16
2.2.3	Trovärdighet	19
3	Goodwill	21
3.1	Goodwillbegreppet	21
3.2	Normering av goodwill i Sverige	22
3.2.1	Årsredovisningslagen	24
3.2.2	RR 1:00 - Koncernredovisning	24
3.2.3	IFRS 3 - Rörelseförvärv	26
3.2.4	IAS 36 - Nedskrivningar	27
3.3	Normering av goodwill i USA	32
3.3.1	SFAS 141 - Business Combinations	32
3.3.2	SFAS 142 - Goodwill and other intangible assets	33
3.4	Resultatstyrning med hjälp av goodwill	35
3.4.1	Resultatutjämnning	35
3.4.2	Big bath accounting	37
4	Hypoteser och hypotesprövning	40
4.1	Hypoteser	40
4.2	Hypotesprövning	42
4.2.1	t-test	42
4.2.2	χ^2 -test	43
4.2.3	Fishers exakta test	44
4.2.4	Enkel linjär regression	45
5	Empiri	47
5.1	Genomgång av årsredovisningar	47
5.1.1	2007	47
5.1.2	2008	47
5.1.3	2009	48
5.1.4	Förändring 2007-2009	48
5.2	Hypotesprövning	51
5.2.1	Hypotes 1: Ett negativt resultat leder till nedskrivning av goodwill	51
5.2.2	Hypotes 2: Företagen gör fler/större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur	55
5.3	Resultat av intervjuer	59
5.3.1	Respondenter	60



5.3.2	För- och nackdelar med det nya och det gamla regelverket	62
5.3.3	Granskning i USA och i Sverige	64
5.3.4	Tidpunkt för förvärv	66
5.3.5	Finanskrisens påverkan	66
5.3.6	Finanskrisens påverkan i olika branscher	67
5.3.7	Kritiken mot företags goodwillhantering	68
6	Analys	74
6.1	Genomgång av årsredovisningar	74
6.2	Hypotesprövning	76
6.2.1	Hypotes 1: Ett negativt resultat leder till nedskrivning av goodwill	76
6.2.2	Hypotes 2: Företagen gör fler/större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur	78
6.3	Analys av intervjuer	81
6.3.1	Möjliga förklaringar till de förhållandevis låga nedskrivningarna i Sverige	81
6.3.2	Hur företagen resonerar kring goodwill	91
7	Slutsats	94
7.1	Förslag till vidare studier	98
8	Referenslista	100
8.1	Tryckta källor	100
8.2	Otryckta källor	101
8.3	Elektroniska källor	101
8.4	Muntliga källor	102
Bilaga 1 - Företag som ingår i den kvantitativa undersökningen		
Bilaga 2 - Intervjuformulär		



1 Inledning

I det inledande kapitlet ges först en bakgrund till ämnet, därefter följer en problemformulering som mynnar ut i för studien uppställda frågeställningar. Slutligen presenteras studiens syfte och för studien gjorda avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Hantering av goodwill har länge varit ett omdiskuterat ämne inom redovisningssfären och hur den ska behandlas har på intet sätt varit självklart (Davis 2005). Det finns två former av goodwill, internt genererad och förvärvad. Det är förvärvad goodwill som behandlas i denna studie. Förvärvsgoodwill uppstår i koncerner då ett företag förvärvar ett annat företag och utgör den del av priset som överstiger det förvärvade företagets bokförda värde på nettotillgångar. Redovisningsreglerna för goodwill har varierat med avseende på avskrivningstid samt vilka metoder som har varit tillåtna att tillämpa, såsom avskrivning, bortskrivning och nedskrivning. (Nilsson 1998) Goodwill är en tillgångspost som är svår att värdera vid en företagsbedömning, eftersom det är ett diffust begrepp, även om det är operationellt väldefinierat, och baseras på subjektiva bedömningar (Parkinson 2009). Detta leder till att investerare och finansanalytiker ofta bortser från denna post när de ska värdera ett företag (Elwin 2008).

”Jag skiter i goodwill”, sa Jonas Birgersson, VD på Framfab, i en TV-intervju år 2000. Men vid en närmare genomgång av företagens årsredovisningar visar det sig att många företag redovisar väsentligt stora goodwillposter, vilket gör det svårt att motivera att en sådan tillgång skulle kunna ignoreras. Gauffin och Thörnsten (2010) har gjort en sådan genomgång av samtliga 259 noterade bolag på Stockholmsbörsen och funnit att total goodwill uppgick till 613 miljarder kronor under 2008. Det kan sättas i relation till totalt eget kapital som uppgick till 2 076 miljarder kronor, vilket innebär att goodwill utgjorde 30 procent av eget kapital (Gauffin och Thörnsten 2010). Det är alltså avsevärda belopp som omfattas av goodwill och hanteringen av denna post har därför en väsentlig inverkan på bolagens redovisning.

I studien av Gauffin och Thörnsten (2010) jämförs de svenska noterade bolagens nedskrivningar under år 2008 med dem som gjordes av amerikanska noterade bolag



under samma år. Det visar sig där att nedskrivningsandelen i relation till total goodwill är väsentligt mycket lägre i svenska bolag jämfört med i amerikanska. I USA skrev 17 procent av bolagen ned goodwill och nedskrivningarna utgjorde i genomsnitt 30 procent av total goodwill. I Sverige skrev 14 procent av bolagen ned goodwill med totalt endast 1,5 procent av den totala goodwillposten. (Gauffin och Thörnsten 2010) Trots att reglerna för goodwill är i stort sett identiska för svenska och amerikanska företag kan alltså stora skillnader ändå utrönas i hur goodwill behandlas. 2008 var också ett år som präglades av en av vår tids största finanskriser, vilket påverkade företag i både USA och Sverige. Under ett sådant ekonomiskt katastrofalt år blir många företag drabbade och måste omvärdera sina tillgångar när stora förluster inträffar (Vials 2008). Det gäller även goodwill, som i flera fall utgör en avsevärd andel av företagets totala tillgångar. Det sammantaget borde föranleda att svenska bolag, i likhet med amerikanska, gjort större och fler nedskrivningar, men så har fallet inte varit. (Norton 2009)

Den amerikanska studien som Gauffin och Thörnsten (2010) jämför sina resultat med är gjord av KPMG under år 2009. KPMG har undersökt goodwillnedskrivningar bland publika företag i USA från år 2005 till och med år 2008. Totalt har 1 604 bolag undersökts och en uppdelning per bransch har även gjorts. Studien visar att goodwillnedskrivningarna ökade från 143 miljarder dollar år 2007 till 340 miljarder dollar år 2008. Antalet företag som gjorde nedskrivningar mer än tredubblades mellan åren. Den bransch som drabbades beloppsmässigt hårdast av goodwillnedskrivningar under 2008 var banker, som stod för nästan 23 procent av de totala nedskrivningarna för samtliga branscher. Studien visade dock att företag i de flesta branscher gjorde betydande nedskrivningar under 2008. (KPMG 2009)

Diskussionerna kring de svenska företagens goodwillposter har lyfts fram i flera debattartiklar i media. Det har varnats för så kallade ”goodwillsmällor” och några bolag har fått mer kritik än andra. De mest omtalade under det senaste året har varit bland andra Eniro, Swedbank och SEB. I E24 i mars 2009 skriver Behrang Nabizadeh:

”Den senaste tiden har nyemissioner aviserats på löpande band. Att bolagen behöver nya pengar ger negativa signaler om framtidsutsikterna



vilket innebär att det finns anledning att se över bolagens immateriella tillgångar, i synnerhet goodwill.”

Nabizadeh lyfter fram ett antal bolag som riskerar att ”åka på en goodwillsmäll”, däribland Eniro och Know IT. Problemet som han beskriver är att dessa företag har en betydande stor andel goodwill i förhållande till eget kapital. I Eniros fall utgör deras goodwillpost mer än 500 procent av eget kapital. Nabizadeh poängterar därför hur viktigt det är att dessa företag kan uppfylla sina intjäningsprognoser de närmaste åren, annars hotar nedskrivningar som kan drabba det egna kapitalet hårt. I Veckans Affärer gjordes samma varning i april 2009 för bolag som hotas av nedskrivning. Här lyfts bland andra Eniro, Cybercom och Swedbank fram som exempel på företag som redan tvingats till nedskrivningar av goodwill.

I Dagens Industri i februari i år riktar finansanalytiker Peter Malmqvist hård kritik mot Swedbank i en artikel med rubriken; ”*Swedbanks övervärdering riskerar Sveriges anseende*”. Malmqvist är starkt kritisk till att Swedbank behåller sitt goodwillvärde i dess tre baltiska verksamheter och menar att det är uppenbart att tillgångarna där är övervärderade. Trots miljardförluster i den baltiska verksamheten under år 2009 hävdar Swedbanks styrelse och ledning att det bokförda värdet är intakt. Malmqvist ifrågasätter de antaganden som denna bedömning grundar sig på. Han beskriver i sin artikel att Swedbanks prognos för den baltiska utvecklingen framöver utgår från vinsterna som gjordes under en femårsperiod som slutar år 2008, före recessionen i ekonomin. Dessutom gör banken prognoser om framtida intjäningsförmåga för 30 år framåt i tiden och utgår från en ovanligt hög tillväxttakt, 7 procent, under denna period.

Swedbanks IR-chef Johannes Rudbeck har svarat på Peter Malmqvists kritik i ett öppet brev till Dagens Industri och menar att den är felriktad. Rudbeck säger att Swedbank kontinuerligt prövar värdet på sin goodwill i enlighet med gällande regler och att prövningen dessutom godkänts av bankens revisorer. Han menar att prövningen per den 31 december 2009 helt enkelt inte visat något nedskrivningsbehov. Rudbeck påpekar även att Swedbank prioriterar transparens och regelefterlevnad och att goodwillprövningen redovisas öppet i deras finansiella rapporter.



Fredrik Hartwig, doktorand i redovisning vid Uppsala universitet, håller däremot med om Peter Malmqvists kritik mot Swedbanks tillämpning av redovisningsreglerna. Det framgår i ett debattinlägg i Dagens Industri några dagar efter att Malmqvists artikel publicerats. Hartwig menar att flera bolag "friserar" sin redovisning, inte bara redovisningen av goodwill utan även andra tillgångs- och skuldposter. Han lyfter fram ett problem med att värderingar bygger på företagsledningens bedömningar om framtiden och att dessa många gånger är svåra för revisorerna att ifrågasätta.

"När en tillgång värderas, bedöms hur stora in- och utflöden i kassan som den genererar, när kassaflödena kommer företaget till del och hur pass riskfylld tillgången är. Genom att ändra på en framtidsvariabel, till exempel tillväxttakten i kassaflödet, kan ledningen erhålla ett önskat värde på tillgången. Ledningen kan alltså styra resultatet genom att ändra en eller flera framtidsvariabler när de verkliga värdena beräknas."

(Fredrik Hartwig)

Hartwig kommenterar fallet med Swedbank och menar att det rådande läget i Baltikum gör det uppenbart att Swedbanks bedömningar är orimliga och att en nedskrivning av goodwill därför hade varit befogad.

Som en kontrast till hur Swedbank värderat sin goodwill i Baltikum kan jämföras med SEB som valde att skriva ned all sin goodwill hänförlig till deras verksamhet i Baltikum under 2009. Annika Falkengren, VD på SEB, kommenterar beslutet i Svenska Dagbladet i juli 2009 och säger att; *"Det här var ett bra tillfälle att riva av det här plåstret"*. Falkengren förklarar att lönsamheten i Baltikum varit helt borta under de senaste kvartalen och att det därför kan bli utmanande att försvara den goodwillen i framtiden. Det är inte i enlighet med gällande regler att passa på att skriva ned all goodwill och så att säga "riva av hela plåstret på en gång". SEB har dock i efterhand beklagat sitt uttalande.

1.2 Problemformulering

Kritiken som lyfts fram i media tillsammans med resultatet från Gauffin och Thörnstens studie leder till att ett antal slutsatser kan dras. Det är tydligt att många har den uppfattningen att nedskrivningarna i Sverige har varit lägre än förväntat under 2008, med tanke på finanskrisen som har påverkat hela världsekonomin de senaste åren. Dessutom ses en risk i att företag behåller sina höga goodwillvärden. En nedskrivning i ett sådant fall riskerar att urholka det egna kapitalet i företaget, vilket i sin tur drabbar investeringarna. Flera av debattörerna belyser ett problem med redovisningsreglerna. De är kritiska till hur reglerna i International Financial Reporting Standards (IFRS) tillämpas och uttrycker en brist på granskning och kontroll för detta. Det tycks också finnas en misstro mot företagen, att de manipulerar sin redovisning, bland annat genom hanteringen av goodwill, för att erhålla, för företaget, önskvärda siffror och resultat. Denna studie syftar till att undersöka dessa aspekter närmre. Vilken påverkan har finanskrisen haft på företagens goodwillnedskrivningar? Ser företagen själva någon risk i att behålla höga goodwillvärden? Vilken uppfattning har företagen om de nya reglerna enligt IFRS? Är misstron om att företagen manipulerar sin redovisning befogad?

Denna studie tar sin början där Gauffin och Thörnstens studie (2010) slutar. De avslutar med att ställa sig just frågan om vad orsaken är till de begränsade nedskrivningarna i Sverige under år 2008. Det här är ett outforskat område som inte har berörts närmre tidigare, vilket gör det intressant att undersöka detta fenomen. En anledning till att nedskrivningarna skiljer sig åt så pass mycket mellan USA och Sverige under år 2008 skulle kunna vara att finanskrisen inte fått sitt stora genomslag förrän år 2009 i Sverige. Det skulle i så fall innebära att nedskrivningar därför inte gjorts i så stor utsträckning under år 2008, men visar sig mer under nästkommande år. Därför omfattas denna studie av en undersökning av åren 2007, 2008 och 2009 för att verkligen kunna urskilja finanskrisens eventuella påverkan genom jämförelse mellan år med hög- och lågkonjunktur.

Följande frågeställningar ämnas besvaras:

- Hur har total goodwill för noterade bolag på Stockholmsbörsen förändrats mellan åren 2007-2009?



- Hur har nedskrivningarna av goodwill förändrats totalt sett för noterade bolag på Stockholmsbörsen mellan åren 2007-2009?
- Kan det urskiljas några mönster för under vilka omständigheter som företag gör en nedskrivning under 2007-2009?
- Har finanskrisen haft större påverkan på bolagens nedskrivningar under 2009 än 2008?
- Vilka möjliga förklaringar kan finnas till den relativt låga andelen nedskrivningar under 2008 i Sverige jämfört med i USA?
- Hur resonerar företagen kring den kritik som framställts angående hur företagen hanterat sin goodwill samt den risk det kan innebära att ha ett förhållandevis högt goodwillvärde i balansräkningen?

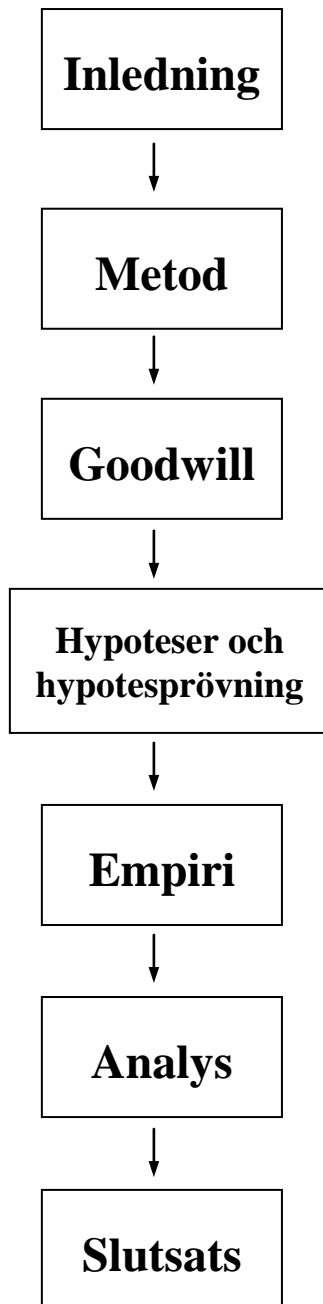
1.3 Syfte

Syftet med studien är att förklara de förhållandevis låga nedskrivningar av goodwill som gjorts bland noterade företag på Stockholmsbörsen under år 2008 samt att förklara hur svenska företag resonerar kring goodwill.

1.4 Avgränsningar

Denna studie bygger vidare på den undersökning som Gauffin och Thörnsten gjort bland bolag noterade på Nasdaq OMX Stockholm (Stockholmsbörsen). För att kunna bygga vidare på och använda deras resultat som en utgångspunkt har denna studie begränsats till att även den omfatta bolag noterade på Stockholmsbörsen. Den börs som därmed har uteslutits från denna undersökning är Nordic Growth Market. Det kan dock noteras att det endast är 30 bolag som är listade där, jämfört med Stockholmsbörsens 256 bolag.

1.5 Disposition



I kapitel 1 ges en inledning till studien genom att en bakgrund till problemet först presenteras. Denna mynnar sedan ut i en problemformulering som resulterar i ett antal frågeställningar. Sist presenteras studiens syfte samt gjorda avgränsningar.

I kapitel 2 presenteras tillvägagångssättet för studien och de metoder som har använts för att besvara studiens syfte. Kapitlet avslutas med en diskussion kring undersökningarnas validitet, reliabilitet och trovärdighet.

I kapitel 3 presenteras begreppet goodwill. Sedan ges en redogörelse för hur goodwill ska behandlas i redovisningen. Sist i kapitlet presenteras ett par teorier för hur företagsledningen, beroende på vad de har för incitament, kan styra resultatutvecklingen i företaget.

I kapitel 4 ges en redogörelse för hur de hypoteser som har prövats i denna studie har arbetats fram. Därefter beskrivs de olika tester som använts för att pröva de uppställda hypoteserna.

I kapitel 5 presenteras resultatet av de empiriska undersökningarna. Resultatet av respektive undersökning presenteras separat, uppdelat på genomgång av årsredovisningar, hypotesprövning och intervjuer.

I kapitel 6 analyseras det empiriska material som studien har resulterat i tillsammans med de teorier som har presenterats i kapitel 3 och den diskussion som lyfts fram i inledningskapitlet. Analysen ligger till grund för den i studien dragna slutsatsen som presenteras i det sista kapitlet.

I kapitel 7 kommer genom studiens slutsats svar att presenteras på de frågeställningar som ställts upp i inledningskapitlet. Kapitlet avslutas med ett antal förslag till vidare studier.

2 Metod

I detta kapitel ges en presentation av studiens genomförande. Först ges en redogörelse för vilka metoder som har använts för att besvara studiens frågeställningar och syfte. Därefter beskrivs hur de olika undersökningarna har genomförts. Sist i detta kapitel diskuteras även vad som har beaktats för att öka studiens trovärdighet.

De frågeställningar som har ställts upp för denna studie och presenterats i inledningskapitlet är relativt omfattande. Tanken är dock att resultatet av undersökningen av dessa frågeställningar tillsammans ska besvara syftet med denna studie. Genom att undersöka flera delar av fenomenet och på olika nivåer är förhoppningen att få både en bredd och ett djup i resultatet. För att besvara frågeställningarna och uppnå syftet krävdes både en undersökning av de noterade företagen totalt och en djupare inblick i enskilda företag.

Till en början var tanken att bygga vidare på Gauffin och Thörnstens studie för 2008, genom att göra en liknande undersökning för år 2009. För att kunna göra en jämförelse av hur noterade företag hanterat goodwill mellan 2008 och 2009 krävdes att datamaterial insamlades för båda dessa år. Det underlag som presenterats i Gauffin och Thörnstens studie var inte tillräckligt för att möjliggöra en jämförelse och den skulle heller inte bli komplett för att undersöka det som avsetts.

Till detta krävdes även att datamaterial för 2007 samlades in, för att kunna undersöka hur hanteringen av goodwill har förändrats totalt sett över en konjunkturcykel. Eftersom det fanns en förväntan om att nedskrivningarna av goodwill skulle vara större under den finansiella krisen, ämnas undersöka hur stora nedskrivningarna var innan krisen. Vid insamling av datamaterial för 2008 gjordes också en omfattande genomgång av företagens noter till goodwill och nedskrivning i deras årsredovisningar. Tanken med detta var att kunna utläsa några förklaringar där till hur noterade bolag resonerat vid sin nedskrivningsprövning. Uppgifter samlades in om dels tillväxttakt och diskonteringsränta, dels samlades information in från företagens beskrivning av de antaganden som nedskrivningsprövningen grundats på. Det visade sig dock att denna del av undersökningen inte gav tillräckligt mycket information för att besvara frågan om

hur noterade företag resonerar kring goodwill. Informationen i företagens noter för goodwillnedskrivning var ofta knapphändig eller saknades helt. I de flesta fall uppgavs sådana upplysningar som krävs enligt gällande redovisningsregler, men utan att företaget gav allt för detaljerad information. Härur upptäcktes att nedskrivningsprövning för goodwill och de antaganden som prövningen grundar sig på är något som de flesta företag håller för sig själva. Det verkar helt enkelt finnas en avsaknad av öppenhet i denna redovisning och en försiktighet för att inte lämna ut alltför företagsintern information.

Det medförde att ett annat angreppssätt krävdes i undersökningen för att försöka ta reda på hur företagen resonerar kring goodwill. Det ledde fram till ett beslut om att försöka undersöka fenomenet vidare genom intervjuer med ett antal företag och personer som är väl insatta i ämnet. Genom insamlingen av årsredovisningsdata och olika beräkningar på dessa siffror kunde ett antal intressanta fall urskiljas. Dessutom fördes tankarna till debatter som förts i olika medier den senaste tiden och de företag som omtalats mycket däri. Det sammantaget fick utgöra grunden för det urval som sedan gjorts av respondenter till intervjuerna.

Fenomenet goodwill och nedskrivning visade sig alltså vara mer komplicerat och svåråtkomligt än förväntat. För att få en så omfattande bild som möjligt var det nödvändigt att utöka undersökningen i denna studie till två delar; en kvantitativ undersökning och en kvalitativ undersökning. I slutändan är dock tanken att binda samman dessa olika delar till en mer enhetlig slutsats baserad på det resultat som respektive undersökning genererar. Metoderna för respektive undersökning presenteras nedan. Avslutningsvis i detta kapitel diskuteras metoderna utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

2.1 Kvantitativ del

För att besvara de fyra första frågeställningarna i inledningskapitlet ovan inleddes studien med en empirisk undersökning med kvantitativ ansats. Genom denna undersökning besvaras frågorna om hur total goodwill och nedskrivning av goodwill har förändrats under de undersökta åren. Dessutom är tanken att genom två

hypotesprövningar undersöka ifall det kan urskiljas några mönster för under vilka omständigheter som företagen väljer att skriva ned goodwill. Hypotesprövningarna gör det också möjligt att undersöka i vilken utsträckning finanskrisen haft inverkan på goodwillnedskrivningar under 2008 respektive 2009. Syftet är att få en övergripande bild sett till företagen totalt och därigenom försöka generalisera hanteringen av goodwill. På så sätt ska studien tillföras ett brett perspektiv. Resultatet från den kvantitativa undersökningen ska dels generera hårda fakta kring hur företagen har behandlat sina goodwillposter, dels ska den generera ett underlag genom vilket två tester av hypoteser kommer att genomföras.

2.1.1 Urval

Den kvantitativa delen av studien innebär en genomgång av årsredovisningar för rapporteringsåren 2007, 2008 och 2009 från samtliga noterade bolag på Nasdaq OMX Stockholm (Stockholmsbörsen). Anledningen till att dessa tre år undersöks är att kunna jämföra hanteringen av goodwill och se om den förändrats mellan år med låg- respektive högkonjunktur. 2007 var ett år som präglades av högkonjunktur och en växande ekonomi. Åren 2008 och 2009 var starkt influerade av en recession i världsekonomin och utgör därför år med lågkonjunktur. Finanskrisen fick inte sitt genombrott förrän under hösten 2008, men det är rimligt att anta att denna händelse borde ha påverkat företagens värderingar av goodwill under detta år och att hela det året kan klassificeras som ett lågkonjunkturår, eftersom de flesta nedskrivningsprövningar görs per balansdagen den 31 december. Däremot är det möjligt att effekten av finanskrisen inte fullständigt slagit igenom bland alla företag under 2008, utan att detta visar sig mer under nästkommande år.

Eftersom IFRS är obligatoriskt för noterade bolag i Sverige, vilket innebär 256 i antal, blir det därför naturligt att det första urvalet omfattar samtliga dessa. Därefter har sedan de företag som inte omfattas av syftet med denna studie sållats bort. Syftet är att undersöka hur noterade företag resonerar kring goodwill, vilket förutsätter att en sådan tillgångspost är en del av balansräkningen i företagen som undersöks. Det gör att företag som inte redovisar någon goodwill utesluts från undersökningen.

Det finns ett antal företag som har skrivit ner all sin goodwill under något av åren som undersökts. Dessa ingår i det slutliga urvalet, förutom de som skrivit ned all sin goodwill under 2007. Eftersom det är år 2008 som ligger i fokus för denna studie har det ingen påverkan för hanteringen av goodwill under detta år och det går inte att jämföra åren för att se någon eventuell skillnad.

För att kunna göra en tillförlitlig jämförelse mellan redovisningsåren med avseende på goodwill krävs att jämförelsen görs med samma företag för vart och ett av åren. Därför har det varit nödvändigt att sälla bort företag som inte varit noterade på Stockholmsbörsen under samtliga tre år som undersökts. Likaså har företag med annat redovisningsår än kalenderåret sällats bort, eftersom det skulle försvåra en jämförelse mellan åren. Vidare har denna studie som fokus de redovisningsregler som gäller enligt IFRS, varför företag som tillämpar andra regler än dessa sällats bort. Det slutliga urvalet som studien omfattar utgör årsredovisningar för tre år från totalt 172 bolag (se bilaga 1). I tabellen nedan finns en sammanställning av de grupper av företag som har sällats bort.

Totalt antal undersökta företag	256
Företag som inte redovisar goodwill alla tre åren	-61
Företag som inte tillämpar IFRS	-3
Företag med annat redovisningsår än kalenderåret	-15
Företag som inte varit noterade alla tre åren	-5
Antal företag i det slutliga urvalet	172

Tabell 1. Översikt över grupper av företag som har sällats bort i undersökningen

De data som samlats in från årsredovisningar för 2009 har inte kunnat göras helt kompletta, eftersom alla företag inte publicerat sin årsredovisning för 2009 i tid för denna studie. Med anledning av den tidsram som begränsar denna studie har ett slutdatum för insamling av data för 2009 satts till den 30 april 2010. De siffror som inte kunnat redovisas i datamaterialet för 2009 har klassificerats som bortfall. Det gör att samma företag ingår i urvalen för samtliga tre undersökningsår, men siffrorna för 2009 är inte helt fullständiga. Vid jämförelse av beräkningar för företagen som helhet mellan åren kan resultatet bli missvisande, då färre företag ingår i summeringen för redovisningsåret 2009. Det anses dock vara mindre troligt, eftersom det totala antalet



bortfall till slut omfattade endast fem företag för 2009. De företag som klassificerats som bortfall är New Wave Group AB, Net Insight AB, AarhusKarlshamn AB, Intellecta AB, Consilium AB.

2.1.2 Tillvägagångssätt

Från årsredovisningarna har uppgifter samlats i ett Excel-dokument rörande nyckeltal såsom företagens per balansdagen redovisade:

- ingående och utgående goodwillvärde
- nedskrivningsbelopp på goodwill
- totala tillgångar
- eget kapital
- årets resultat

Utifrån de siffror som plockats ut ur årsredovisningarna har därefter gjorts vissa beräkningar för att kunna göra jämförelser och generalisera resultaten. Dessa beräkningar omfattar hur stor goodwillposten är i förhållande till totala tillgångar respektive eget kapital samt hur stor andel av goodwill som har skrivits ned under respektive år för varje enskilt företag. Härigenom har också beräknats hur dessa siffror förhåller sig totalt sett för samtliga noterade bolag sammantaget. Siffrorna har sedan jämförts mellan de tre undersökta åren, för att urskilja eventuella skillnader och förändringar som skett under år med högkonjunktur jämfört med år med lågkonjunktur. Några företag har redovisat i en annan valuta än svenska kronor. I dessa fall har beloppen omräknats till svenska kronor genom att använda den växelkurs som gällde per respektive års balansdag.

Datamaterialet från årsredovisningarna har även använts för att testa ett antal hypoteser om hur företagen hanterar sin goodwill. Hypoteserna stödjer sig på teorier samt den diskussion som har förts i media. Syftet är att undersöka om det finns ett samband mellan olika faktorer och hur företagen väljer att hantera sin goodwill. Testerna har genomförts i dataprogrammet Minitab som är särskilt utformat för att göra statistiska tester och analyser. Hypoteserna som har testats och de metoder för hypotesprövning som tillämpats redovisas i kapitel 4 – Hypoteser och hypotesprövning – där det också



beskrivs hur resultaten från prövningarna ska tolkas. Även här används samtliga tre år som undersökts som underlag för hypotesprövningen. Att datamaterialet för 2009 inte är fullständigt utgör inget problem för tillförlitligheten i denna del av studien, då ett tillfredsställande antal observationer brukar sägas vara 30 stycken, vilket är långt färre än vad det material som använts i denna studie omfattar.

2.1.3 Validitet och reliabilitet

Oavsett vilken metod som används för att samla in information måste den alltid kritiskt granskas för att kunna avgöra hur tillförlitlig och giltig informationen är. Reliabilitet och validitet är två olika mått som kan användas för att mäta kvaliteten i en studie. För att uppnå bästa möjliga resultat vid genomförande av en empirisk studie är det därför viktigt att ta hänsyn till faktorer som kan påverka dess reliabilitet och validitet. (Gustavsson 2007)

Validitet handlar bland annat om i vilken utsträckning ett empiriskt mått mäter det som det är avsett att mäta. Det är för att resultatet ska stämma överens med den verklighet det är avsett att spegla. Reliabilitet är ett mått på tillförlitligheten i en studie och rör frågan om undersökningen kan reproduceras och ge samma resultat vid ett senare måttillfälle. Därför är det viktigt att noga redogöra för det tillvägagångssätt som använts, samt att det som mäts är korrekt. (Bryman och Bell 2007) Den information som inhämtats från årsredovisningar är tillgängliga för allmänheten och det innebär att samma resultat kan nås om samma uppgifter samlas in vid ett annat tillfälle och studien utförs på nytt.

I kvantitativa studier är det viktigt att informationen som mäts är riktig för att en sann bild av verkligheten skall kunna ges. En sådan förutsättning är att informationen från årsredovisningarna är tillförlitlig. Årsredovisningar kan kritiseras för att inte vara helt neutrala, då dessa är producerade av respektive företag och det händer att det förekommer manipulering med siffror för att ge sken av en bättre bild av företagets ställning och resultat. Då årsredovisningen för respektive företag har granskats och godkänts av en auktoriserad revisor får det anses att informationen som hämtats utifrån årsredovisningarna bör vara tillförlitlig.



En annan förutsättning är att datainsamlingen och mätningarna av dessa utförs på ett korrekt sätt. Ett fel som kan uppstå i och med datainsamling är att felaktig data förs in i dokumentet. För att undvika att detta sker har uppgifterna samlats in med största noggrannhet. Då de utgör den kvantitativa undersökningens variabler är det av stor vikt att dessa värden är tillförlitliga.

Det gäller vidare även att studiens uppställda hypoteser faktiskt överensstämmer med det som avses att mäta, samt att hypotesprövningarnas resultat tolkas på ett riktigt sätt. Fel som är kopplade till statistiska undersökningar kan vara att förkasta en hypotes som inte ska förkastas eller tvärtom. För att i högsta mån undvika detta och för att resultaten av hypotesprövningarna ska anses vara tillförlitliga har resultatet efter genomförda tester granskats av två sistaårsstudenter på Statistikprogrammet vid Linköpings universitet.

2.2 Kvalitativ del

För att undersöka de två sista frågeställningarna om vilka möjliga förklaringar som kan finnas till den relativt låga andelen nedskrivningar i Sverige jämfört med i USA samt hur företagen resonerar kring den kritik som framställts gentemot dem i diverse medier har som ett komplement till den kvantitativa undersökningen också en kvalitativ undersökning gjorts genom intervjuer. Genom intervjuer kan studien erhålla en djupare förståelse för företagens antaganden och resonemang angående sin nedskrivningsprövning av goodwill. Tanken är att det därigenom ska framkomma information som inte kan utläsas från företagens årsredovisningar.

2.2.1 Urval av respondenter

Urvalet av respondenter till intervjuerna har gjorts genom ett medvetet val, vilket innebär att de har valts ut utifrån dess lämplighet. Valet av de respondenter som undersökningen omfattar har delvis grundats på den information som erhöles ur den kvantitativa undersökningen genom granskningen av företagens årsredovisningar. Inspiration till företag som skulle kunna vara intressanta att undersöka har också hämtats från vad det har skrivits i media angående goodwill och företags antaganden vid



deras nedskrivningsprövning. De företag som valdes ut var sådana som utifrån detta uppfattades som särskilt intressanta att titta närmare på.

För att kunna välja ut sådana speciellt intressanta företag genomfördes först ett antal beräkningar på de siffror som erhöles ur företagens årsredovisningar för år 2008. De beräkningar som gjordes var: andelen goodwill av totala tillgångar, andelen goodwill av eget kapital samt andelen nedskriven goodwill under året. Med dessa beräkningar och studiens syfte som bakgrund har sedan de företag med högst andel goodwill av totala tillgångar respektive eget kapital samt de företag med beloppsmässigt störst goodwillpost sorterats ut. Därefter har i tur och ordning kontakt tagits med dessa företag då dessa har blivit tillfrågade att ställa upp på en intervju. Genom att undersöka företag med en stor goodwillpost studeras företag där goodwillproblematiken är aktuell och där en god kunskap kring problematiken bör finnas. Totalt har sex företag intervjuats i denna undersökning:

- Swedbank – Företaget har kritiserats starkt för att de har behållit sitt värde på sin goodwill hänförlig till deras verksamhet i Baltikum.
- Eniro – Företagets goodwillpost utgör 514 procent av eget kapital i slutet av år 2008.
- Know IT – Företagets goodwillpost utgör 145 procent av eget kapital i slutet av år 2008.
- Cybercom – Företagets goodwillpost utgör 123 procent av eget kapital i slutet av år 2008.
- Nobia – Företagets goodwillpost utgör 73 procent av eget kapital i slutet av år 2008.
- Företag A – Företaget önskar vara anonymt i denna studie.

Anledningen till att undersökningen omfattar just dessa sex företag beror på att det var de företag där kontakt lyckades uppnås och där de ville medverka på en intervju. Att studien begränsar sig till intervjuer med just sex olika företag beror på den begränsade tidsram som studien omfattas av.

Goodwill är en komplex fråga och redovisning samt nedskrivningsprövning av goodwill kan vara en synnerligen komplicerad procedur. Därför krävs från respektive respondent

att denne är väl insatt i frågan och mycket kunnig på området samt väl insatt i de regler som gäller vid nedskrivningsprövning. Av denna anledning är det väsentligt att få tag på rätt person inom företaget. Respondenten i respektive koncern har en högre befattning inom koncernens ekonomiavdelning och är väl insatt i koncernens nedskrivningsprövning och värdering av goodwill. För att få tag på rätt person inom respektive företag kontaktades först växeln och via samtal med dem och i vissa fall även andra anställda skapades kontakt med den person inom företaget som är mest insatt i just nedskrivningsprövning av goodwill.

För att få ett vidare perspektiv och en djupare förståelse för problematiken kring nedskrivningsprövning av goodwill har även tre expertintervjuer genomförts. Genom dessa intervjuer kan olika utomståendes perspektiv kring företagens resonemang kring nedskrivningsprövning erhållas. Experterna som intervjuats i denna undersökning är:

- Peter Malmqvist, som är en oberoende finansanalytiker och är ordförande i Sveriges finansanalytikers förening
- Rolf Rundfelt, som länge har arbetat med att utarbeta normer för redovisning i företag i Sverige
- Björn Gauffin som arbetar med företagsvärderingar på Grant Thornton. Han är också en av forskarna bakom jämförelsen mellan nedskrivningar i Sverige och USA som denna studie utgår från.

Att just dessa tre personer valdes ut beror på att de har en långvarig erfarenhet, en hög kompetens och djupa kunskaper på området.

Genom att intervjua företag har studien erhållit en djupare förståelse för företagens situation. En expert kan ge en mer kritisk och uppriktig bild av företagens antaganden och resonemang kring goodwill eftersom denne är en utomstående och oberoende part. Valet att intervjua både företag och experter har därmed gjorts för att uppnå en nyanserad bild av hanteringen av goodwill.

2.2.2 Tillvägagångssätt

Från början var tanken att undersökningen skulle grunda sig på besöksintervjuer. Men då de som arbetar med nedskrivningsprövning av goodwill vanligen befinner sig på



företagens huvudkontor på annan ort uteslöts tillslut detta alternativ med anledning av avstånd och tidsbrist. Istället valdes därför att genomföra intervjuerna per telefon. Två av respondenterna hade dock av tidsskäl inte möjlighet att ställa upp på en telefonintervju. Av denna anledning ställdes frågorna till dem istället via e-post. Att intervjuerna har genomförts via telefon har medfört att det krävts en mindre ansträngning från respondenternas sida, vilket kan ha medfört en större motivation från dessa till att ställa upp på intervjuerna. Andra fördelar med telefonintervjuer är att de är både billigare och enklare att administrera och genomföra, detta då intervjuaren inte behöver resa runt mellan respondenterna. En nackdel med telefonintervjuer jämfört med besöksintervjuer kan däremot vara att när intervjuerna inte utförs ansikte mot ansikte kan inte andra signaler tolkas, som till exempel kroppsspråk. (Bryman och Bell 2007)

Samtliga telefonintervjuer har genomförts med hjälp av en konferenstelefon med högtalarfunktion. Det har medfört fördelen att två intervjuare har kunnat vara delaktiga i intervjun och haft möjlighet att ställa följdfrågor. För att uppnå en så naturlig samtalskontakt som möjligt och för att undvika att respondenten blir förvirrad har dock en person haft huvudansvaret vid varje intervju.

En intervju kan vara mer eller mindre strukturerad med olika begränsningar och styrning från intervjuaren. Kvalitativa intervjuer kan delas upp i två huvudgrupper, dessa är ostrukturerade intervjuer och semistrukturerade intervjuer. Vid en ostrukturerad intervju har intervjuaren ofta bara ett ämne eller en enda fråga som respondenten tillåts resonera fritt kring. Ostrukturerade intervjuer kan liknas vid en konversation. Vid semistrukturerade intervjuer har intervjuaren i förväg förberett en intervjumall med relativt öppna frågor, där visst utrymme för följdfrågor lämnas. Men överlag ställs samma frågor till alla respondenter. (Bryman och Bell 2007) Då denna studie utgår från en i förväg konstruerad intervjumall med frågor har studien den semistrukturerade intervjuansatsen som utgångspunkt. Intervjumallen som användes i undersökningen har en gemensam grund med frågor som ställdes till samtliga respondenter. Utöver dessa frågor förekom vid varje intervju även ett par företagsspecifika frågor, som var anpassade efter respektive företags specifika situation och den information som kunnat utläsas ur företagens årsredovisning. Det medför att intervjuerna fick en gemensam grund samtidigt som respektive företag fick en möjlighet att uttrycka sin specifika



situation. Att intervjuerna grundade sig på en i förväg konstruerad intervjumall och att i stort sett samma frågor ställdes till samtliga respondenter innebär att graden av standardisering var relativt hög. Se frågeformulär i bilaga 2.

För att få så uttömmande svar som möjligt och för att respondenten skulle få en överblick av studien inleddes varje intervju med en kort beskrivning av studiens utgångspunkt och dess syfte. I samband med att studien presenterades klargjordes också huruvida respondenterna gav sitt samtycke till att deras och deras företags namn nämndes i uppsatsen samt att intervjun spelades in. De flesta respondenterna hade ingenting att invända emot att intervjuerna spelades in. En respondent ville dock inte att intervjun skulle spelas in alls. Anteckningar togs då istället av den intervjuare som inte hade huvudansvaret för att hålla i intervjun. En respondent godkände visserligen att dennes och företagets namn uppges i studien, men sa att det kunde komma att påverka hans svar. Ett av företagen valde att vara helt anonymt.

Genom att spela in intervjuerna med hjälp av en diktafon underlättas bearbetningen av materialet och risken att missa viktig information undviks. Det innebär en stor fördel då det respondenten säger kan fås med ordagrant och därmed minskas risken för missuppfattningar samtidigt som det ger ett bättre flyt i intervjuerna.

Några av respondenterna ville att deras svar skulle skickas tillbaka till dem för deras godkännande innan de publicerades. Till dessa respondenter skickades därför det material som hade kommit till användning i studien först tillbaka till dem för att de skulle kunna titta igenom och godkänna detta. Flera respondenter uttryckte klart att de inte behövde få tillbaka sina svar för godkännande. Alla respondenter godkände de svar som de gett i intervjun.

Intervjufrågorna har konstruerats så att de blir klara och enkla, detta för att undvika att respondenten inte förstår frågan. I de situationer när respondenten inte förstår frågan ställs intervjuaren inför problemet att försöka omformulera frågan utan att leda respondenten i dess svar (Bryman och Bell 2007). För att motverka missförstånd har frågorna formulerats så att de är så klara och tydliga som möjligt. För att få så genomtänkta och utförliga svar som möjligt gavs respondenterna även möjlighet att



förbereda sig inför intervjun genom att intervjufrågorna i god tid innan intervjun skickades till dem via e-post.

2.2.3 Trovärdighet

För att mäta kvaliteten på en kvalitativ undersökning är det viktigt att ta hänsyn till faktorer som kan påverka undersökningens trovärdighet. Trovärdighet består enligt Lincoln och Guba (1994) av fyra delkriterier; tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och möjligheten att styrka och bekräfta. (Bryman och Bell 2007)

För att få en hög tillförlitlighet i studien har respondenter som är mycket insatta och kunniga på området tillfrågats. En fördel med en kvalitativ undersökning är möjligheten att gå på djupet genom att ställa följdfrågor. Enligt Bryman och Bell (2007) kan tillförlitligheten i resultatet ökas genom att man rapporterar resultaten till de personer som är en del av den sociala verklighet som studerats för att dessa ska bekräfta att forskaren uppfattat den verkligheten på ett riktigt sätt. I denna studie har resultatet av intervjun endast rapporterats till de respondenter som har uttryckt en önskan om att få godkänna sina svar innan de används i rapporten. Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon och skrevs därefter ut ordagrant. Det betyder att ingen viktig information riskerar att missas samt att risken för missförstånd sjunker avsevärt. Inga av de svar som fått har heller verkat särskilt konstiga eller avvikande, varför det inte är troligt att större missförstånd skulle ha uppstått.

Intervjuer syftar till ett intensivt studium av en liten grupp, det handlar således om att erhålla djup och inte bredd. Därför tenderar kvalitativa resultat att ha fokus på det kontextuellt unika av den aspekt i den sociala verklighet som studeras. För att andra forskare ska kunna avgöra hur pass överförbara resultaten av en studie är till en annan miljö uppmanas forskaren till fylliga redogörelser. (Bryman och Bell 2007) För att andra forskare ska kunna avgöra hur pass överförbara resultaten av denna studie är till andra miljöer har det i empirikapitlets inledande del inkluderats en beskrivning av de i studien ingående företagens ekonomiska förutsättningar. Genom att i studien även inkludera ett antal externa parter åsikter kan en nyanserad bild av den verklighet som studerats erhållas.



För att öka pålitligheten är det viktigt att det sker en kritisk granskning av samtliga faser i forskningsprocessen, vilket bland annat kan genomföras med att utomstående får ta del av arbetet (Bryman och Bell 2007). Det har tagits i beaktande genom att alla steg i arbetet och alla antaganden som gjorts i studien noggrant har beskrivits i studiens metodkapitel.

En fördel med telefonintervjuer är att det minskar de negativa effekter som kan uppstå vid besöksintervjuer, när det finns fysisk närvaro mellan intervjuare och respondent. För att öka pålitligheten och minska fel i forskningen är det viktigt att vara kritisk till det material som samlats in. Det är viktigt att ha i åtanke att data kan vara vinklad utifrån respondenten och att denne är mån om att framställa sig själv och företaget på bästa sätt. Det kan medföra att informationen kan vara av subjektiv karaktär och vara vinklad för att försköna bilden av företaget. Det gäller framförallt företag som kan ha anledning att vara återhållsamma.

Möjligheten att styrka och konfirmera handlar om hur objektiv forskaren är till den information som samlats in. Det handlar om att säkerställa att forskaren agerat i god tro, och försökt att inte låta personliga värderingar eller den teoretiska inriktningen påverka hur undersökningen genomförs och de slutsatser som dras. (Bryman och Bell 2007) Intervjufrågorna har därför en klar utgångspunkt i studiens problemformulering och syfte. Dessutom har respondenterna innan varje intervju fått studiens syfte beskrivet för sig för att dessa på så sätt ska få en inblick i studien och dess utgångspunkt. Frågorna har också utformats så att de skulle bli så tydliga som möjligt. Stor kraft lades på att undvika frågor som på något sätt var ledande eller som på annat sätt kunde komma att påverka respondenternas svar. Det är svårt att kontrollera, vilket medför att en viss försiktighet måste iinfinna sig vid tolkning av svaren.

3 Goodwill

I detta kapitel ges först en skildring av goodwill som begrepp. Sedan redogörs för hur goodwill ska behandlas i redovisningen. Först ges en beskrivning av de svenska reglerna och därpå beskrivs de internationella reglerna. Därefter ges en redogörelse för motsvarande regler som gäller för amerikanska företag. Sist i detta kapitel presenteras ett par teorier för hur företag kan styra sin resultatutveckling, genom hur de väljer att hantera bland annat goodwillvärderingen.

3.1 Goodwillbegreppet

Goodwill kan definieras som skillnaden mellan erlagd köpeskilling och de förvärvade nettotillgångarna i det köpta företaget. I redovisningslitteraturen finns flera definitioner av goodwill, den mest dramatiska av dessa är den som gavs av Dicksee. Dicksee (1897) beskrev goodwill som skillnaden mellan värdet på en levande häst och samma häst uppdelad i hund- och kattmat. Han menade att hund- och kattmaten motsvaras av värdet på företagets olika tillgångar om dessa skulle säljas separat. Medan hästen totalt sett kan ha ett högre värde genom att mot ersättning utföra transporttjänster eller att vinna ett pris i en hästporttävling. (Engström 1999)

Goodwill kan enligt Johnson och Petrone (1998) ses ur två olika perspektiv, antingen ur ett "top-down" perspektiv eller ur ett "bottom-up" perspektiv. Enligt "top-down" perspektivet ses goodwill som en komponent av någonting större. Precis som att en maskin kan ses som en del av en fabrik, kan goodwill ses som en del av förvärvarens investering i det förvärvade företaget. Investeringen är då baserad på förvärvarens förväntningar på framtida intjäningsförmåga i det förvärvade företaget och genom den uppkomna kombinationen. I "top-down" perspektivet är frågan huruvida den större investeringen kvalificerar sig som en tillgång. Om den gör det ses dess delar som en integrerad del av den större tillgången och redovisas sålunda som tillgångar. Investeringen delas då upp på de delar den består av och efter att de förvärvade identifierbara nettotillgångarna är redovisade utgörs resterande del av goodwill. Enligt detta synsätt ses goodwill som den restpost som blir över efter att övriga tillgångar och skulder är identifierade.

”Bottom-up” perspektivet intar motsatt ställning, där goodwill ses som summan av de komponenter den består av. Om det pris förvärvaren betalar för ett företag överstiger det verkliga värdet av identifierbara nettotillgångar i det förvärvade företaget har troligtvis fler resurser av värde för förvärvaren anskaffats. För att identifiera de resurser som goodwill består av kan det vara fördelaktigt att tolka goodwill ur ett bredare perspektiv, för att på så sätt fånga upp goodwillvärdets bredare potential. Som bredast kan goodwill tolkas som det övervärde, värde över bokfört värdet, som förvärvaren har betalat för det förvärvade företags nettotillgångar.

Goodwill består enligt Johnson och Petrone (1998) av ”going-concern goodwill” och ”combination goodwill”. ”Going-concern goodwill” kan vara antingen internt genererad av det förvärvade företaget eller förvärvat av det förvärvade företaget i ett tidigare företagsförvärv. ”Going concern goodwill” representeras av det förvärvade företaget förmåga att på egen hand tjäna mer än vad som skulle ha varit fallet om dess tillgångar och skulder hade förvärvats separat. ”Combination goodwill” uppkommer i och med förvärvet och utgörs av det belopp över det förvärvade företags marknadsvärde som förvärvaren betalat. Värdet av ”combination goodwill” är unikt för varje förvärv. Det är endast sådan goodwill som uppstår vid förvärv som behandlas i denna studie.

3.2 Normering av goodwill i Sverige

I Sverige har reglerna för redovisning av goodwill varierat sedan 40-talet. Enligt 1944 års Aktiebolagslag (ABL) skulle goodwill skrivas av med minst en tiondel per år. Vid särskilda omständigheter tilläts företagen skriva av en mindre andel. År 1976 överfördes bestämmelsen till Bokföringslagen (BFL) så att en avskrivning under en längre tid än tio år inte längre var tillåten under några omständigheter. Denna bestämmelse utökades återigen vad gäller avskrivningstiden år 1991, då goodwill borde skrivas av på max tio år men fick aldrig överstiga 20 år. I och med denna nya bestämmelse var det inte längre tillåtet med bortskrivning eller nedskrivning, om det inte var erforderligt. Från och med år 1995 gällde Årsredovisningslagen (ÅRL) som säger att avskrivningstiden för goodwill fick omfatta högst fem år. (Nilsson 1998) Före 2005 gällde även Redovisningsrådets Rekommendationer (RR) för noterade bolag i Sverige. För redovisning av goodwill innebar detta att goodwill skulle skrivas av över



nyttjandeperioden, vilken som mest fick utgöra 20 år (RR1:00 p. 54). Dessa regler i ÅRL och RR finns fortfarande kvar, men får numera endast tillämpas av onoterade bolag och koncerner.

I juli 2002 utfärdade Europeiska Unionen (EU) ett direktiv som krävde att alla noterade bolag i dess medlemsländer skulle tillämpa de internationella reglerna i IFRS vid upprättande av koncernredovisning, från och med 1 januari 2005 (Doupnik och Perera 2009). Reglerna i IFRS är framtagna av International Accounting Standards Board (IASB). IASB är ett internationellt redovisningsorgan som arbetar för att ta fram gemensamma standarder för finansiell rapportering som ska gälla internationellt. Dess främsta syfte är att uppnå internationell konvergens i redovisningen och därmed underlätta finansiella jämförelser mellan företag i olika länder. IASB:s standarder benämns International Financial Reporting Standards (IFRS) och International Accounting Standards (IAS). (Deegan och Unerman 2008)

Efter att IAS-förordningen började gälla ska svenska noterade företag numera tillämpa redovisningsstandarderna IFRS 3-Rörelseförvärv och IAS 36-Nedskrivning vid behandling av goodwill. Det medför att goodwill inte längre ska skrivas av över dess nyttjandeperiod, utan anses istället ha en obestämbar nyttjandeperiod och ska därför testas för nedskrivning minst en gång per år (IAS 36 p. 10).

Nedskrivningsprövning är den svenska översättningen på det begrepp som av IASB benämns impairment test. Ett problem kan anses ligga i denna översättning då den ursprungliga betydelsen av begreppet i viss mån har försvunnit i och med den svenska benämningen. Anledningen till detta är att begreppet nedskrivning traditionellt sett har haft en annan betydelse än vad som enligt IASB avses med impairment test. Meningen med impairment test är att testa goodwillvärdet för en eventuell försvagning. Innebörden av begreppet nedskrivning har traditionellt sett haft en negativ klang, då det oftast syftar till en oväntad värdeförlust. Den svenska översättningen till nedskrivning är det begrepp som genomgående används i denna studie för de nya reglerna. Det är dock viktigt att förstå innebörden av detta begrepp, exempelvis nedan där de tidigare reglerna beskrivs och begreppet nedskrivning används i dess traditionella bemärkelse. Nedan



presenteras de ovan nämnda regler som gällt för noterade bolag och koncerner i Sverige strax före och efter konvergeringen till det internationella redovisningssystemet år 2005.

3.2.1 Årsredovisningslagen

Goodwill uppkommer vid förvärv av rörelse där ersättningen överstiger det behållna värdet av de tillgångar som förvärvats och de skulder som övertagits. En sådan tillgång får tas upp som en immateriell anläggningstillgång i balansräkningen. (4kap. 2§ ÅRL)

Nyttjandeperioden för goodwill får uppgå till högst fem år om inte en annan längre tid med rimlig grad av säkerhet kan fastställas. Om en längre avskrivningstid än fem år tillämpas ska detta anges i not, liksom skälen till den längre avskrivningstiden. Goodwill anses därmed ha en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av systematiskt över denna period. Avskrivningen skall redovisas i resultaträkningen. (4kap. 4§ ÅRL)

I det fall goodwill på balansdagen har ett lägre värde än det bokförda värdet ska tillgången skrivas ned till detta lägre värde om det kan antas att värdenedgången är bestående. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. (4kap. 5§ ÅRL)

Ett aktiebolags goodwill som har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde får skrivas upp till högst detta värde. Det får dock endast ske om uppskrivningsbeloppet används för avsättning till en uppskrivningsfond eller för ökning av aktiekapitalet genom fondemission eller nyemission. (4kap. 6§ ÅRL)

3.2.2 RR 1:00 - Koncernredovisning

Goodwill utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och summan av verkliga värden på förvärvade identifierbara tillgångar och skulder (RR 1:00 p. 41). Goodwill ska redovisas i balansräkningen till sitt anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuell nedskrivning (RR 1:00 p. 53). Goodwill ska skrivas av på ett systematiskt sätt över sin nyttjandeperiod. Nyttjandeperioden ska återspegla företagets uppskattning av den period under vilken företaget kan antas dra nytta av de framtida ekonomiska fördelar som goodwillposten representerar. Om inte annat kan visas antas att nyttjandeperioden inte är längre än tjugo år. (RR 1:00 p.54) De framtida



ekonomiska fördelar som är hänförliga till goodwillposten förbrukas över tiden. Därför ska goodwill skrivas av på ett sätt som motsvarar förbrukningen av tillgångens värde. (RR 1:00 p. 55) Avskrivningsbeloppet för varje period ska redovisas som en kostnad i resultaträkningen (RR 1:00 p. 56).

Värdet på goodwillposten minskar över tiden. I vissa fall kan det dock förefalla som att värdet inte minskar, som en följd av att förvärvad goodwill ersatts av internt genererad goodwill. RR 15 *Immateriella tillgångar* tillåter inte att internt genererad goodwill redovisas som en tillgång i balansräkningen. Det är anledningen till att goodwill skrivs av på ett systematiskt sätt över den period som utgör den bästa bedömningen av dess nyttjandeperiod. (RR 1:00 p. 57)

I sällsynta fall kan det dock finnas skäl för att goodwillposten har en nyttjandeperiod som överstiger tjugo år. Även om exempel är svåra att finna kan det föreligga fall där goodwillposten är så tydligt relaterad till en identifierbar tillgång med en nyttjandeperiod som överstiger tjugo år, att det är rimligt att anta att den medför ekonomiska fördelar för förvärvaren under den identifierbara tillgångens nyttjandeperiod. I dessa fall frångås antagandet att goodwill har en maximal ekonomisk livslängd på tjugo år och företaget skall då skriva av goodwill över den period som utgör den bästa bedömningen av dess nyttjandeperiod. (RR 1:00 p. 60)

Då en förvärvsanalys upprättas kan det visa sig att goodwillposten inte representerar framtida ekonomiska fördelar som kommer förvärvaren tillgodo. Exempelvis kan förväntade framtida kassaflöden ha minskat i förhållande till vad som förväntades då man kom överens om köpeskillingen. I dessa fall skall förvärvaren bedöma om det föreligger ett nedskrivningsbehov enligt RR 17 *Nedskrivningar*. Om så är fallet skall nedskrivning ske. (RR 1:00 p. 63) Den valda avskrivningstiden skall prövas åtminstone vid slutet av varje räkenskapsår. Om den förväntade nyttjandeperioden skiljer sig väsentligt från tidigare bedömningar skall avskrivningstiden ändras i enlighet med detta. (RR 1:00 p. 64) För att fastställa om goodwill har minskat i värde skall ett företag tillämpa Redovisningsrådets rekommendation RR 17 *Nedskrivningar*. (RR 1:00 p. 65)

3.2.3 IFRS 3 - Rörelseförvärv

IFRS 3 anger hur rörelseförvärv ska redovisas i det förvärvande företags finansiella rapporter. I standarden fastställs hur tillgångar och skulder från det förvärvade företaget samt den goodwill som uppkommer i och med förvärvet ska värderas. (IFRS 3 p. 1) Reglerna i IFRS 3 ska tillämpas på de transaktioner som uppfyller definitionen av ett rörelseförvärv (IFRS 3 p. 2). Ett rörelseförvärv definieras i detta sammanhang som en transaktion genom vilket det erhålls ett bestämmande inflytande över en eller flera verksamheter/rörelser. (IFRS 3 p. B 5) De transaktioner som uppfyller definitionen av ett rörelseförvärv, och således ska redovisas i enlighet med bestämmelserna i denna standard, ska redovisas enligt förvärvsmetoden. (IFRS 3 p. 4) Förvärvaren ska enligt förvärvsmetoden redovisa den förvärvade enhetens alla identifierbara förvärvade tillgångar och övertagna skulder (IFRS 3 p. 10) till deras verkliga värde per förvärvstidpunkten. (IFRS 3 p. 18) Till de förvärvade identifierbara tillgångarna ska även förvärvade identifierbara immateriella tillgångar redovisas. (IFRS 3 p. B 31)

Goodwill uppkommer när köpeskillingen överstiger det verkliga värdet av det förvärvade bolagets identifierbara tillgångar och skulder, och beräknas som summan av (a) minus (b) nedan (IFRS 3 p. 32):

- a) summan av
 1. den överförda ersättningen värderad enligt denna standard, som normalt kräver verkligt värde per förvärvstidpunkten
 2. beloppet för eventuella innehav utan bestämmande inflytande i det förvärvade företaget värderade enligt denna standard, och
 3. i ett rörelseförvärv som genomförs i steg, det verkliga värdet per förvärvstidpunkten på förvärvarens tidigare egetkapitalandelar i det förvärvade företaget.
- b) nettot per förvärvstidpunkten av beloppen för de identifierbara förvärvade tillgångarna och övertagna skulderna värderade enligt denna standard.

Den ersättningen som vid ett rörelseförvärv överförs från förvärvaren ska beräknas som summan av de tillgångar som överläts beräknade till verkligt värde per förvärvstidpunkten, de skulder som förvärvaren ådrar sig till tidigare ägare av det förvärvade företaget och de egetkapitalandelar som emitteras av förvärvaren. Några

exempel på möjliga former av ersättning kan vara kontanter, en verksamhet/rörelse eller ett dotterföretag till förvärvaren (IFRS 3 p. 37)

Goodwillposten ska omfatta värdet av en förvärvad immateriell tillgång som vid förvärvstidpunkten inte är identifierbar och därför inte kan redovisas som en immateriell tillgång. (IFRS 3 p. B 37) Vidare ska goodwill också omfattas av det eventuella värde som vid förvärvstidpunkten inte uppfyller villkoren för att betraktas som tillgångar. (IFRS 3 p. B 38)

3.2.4 IAS 36 - Nedskrivningar

IAS 36 beskriver vilka metoder som företag ska använda sig av för att säkerställa att dess tillgångar inte redovisas till ett högre värde än återvinningsvärdet. Om det redovisade värdet på en tillgång överstiger nuvärdet av det inbetalningsöverskott som tillgången förväntas ge upphov till är tillgången redovisad till ett för högt värde och ska då skrivas ned. (IAS 36 p. 1)

Enligt denna standard har en tillgångs värde minskat och ska skrivas ned när redovisat värde överstiger återvinningsvärdet (IAS 36 3 p. 8). Ett företag ska göra en bedömning efter varje rapportperiod om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde och om så är fallet beräkna dess återvinningsvärde (IAS 36 p. 9). Oavsett om det finns någon indikation på en värdeminskning eller ej, ska ett företag varje år pröva nedskrivningsbehovet för goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv (IAS 36 p. 10).

När ett företag ska ta ställning till om det föreligger ett nedskrivningsbehov ska både externa och interna informationskällor beaktas. Externa indikationer på att nedskrivningsbehov föreligger kan vara att (IAS 36 p. 12):

- a) betydande förändringar i teknik, marknadsförutsättningar, ekonomisk eller juridisk omgivning har inträffat under perioden,
- b) marknadsräntorna eller marknads avkastningskrav på investeringar har stigit under perioden, på ett sätt som kan väntas påverka den diskonteringskurs som används för att beräkna tillgångens nyttjandevärde och därmed väsentligt minska tillgångens återvinningsvärde,

- c) företagets redovisade eget kapital överstiger dess börsvärde.

Exempel på interna informationskällor som kan indikera att ett behov av nedskrivning föreligger kan vara att:

- a) det finns belägg för att tillgången är föråldrad eller skadad,
- b) det under perioden har ägt rum betydande förändringar som påverkar möjligheten att utnyttja tillgången för avsett ändamål,
- c) den interna rapporteringen tyder på att tillgångens avkastning är lägre, eller kommer att bli lägre, än vad som tidigare antagits.

Ett företag kan även identifiera andra indikationer på att en tillgång kan ha minskat i värde och dessa skulle också kräva att företaget fastställer tillgångens återvinningsvärde (IAS 36 p. 13).

Beräkning av återvinningsvärde

Återvinningsvärdet definieras som det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader för en tillgång eller kassagenererande enhet och dess nyttjandevärde (IAS 36 p.18). En kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar (IAS 36 p. 6).

Verkligt värde minus försäljningskostnader utgör det pris som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och har ett intresse av att transaktionen genomförs, justerat för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen av tillgången (IAS 36 p. 25). I det fall bindande avtal om försäljning saknas, men tillgången omsätts på en aktiv marknad, är tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader lika med marknadspriset efter avdrag för kostnader vid försäljning/utrangering (IAS 36 p. 26). I vissa fall saknas såväl ett bindande avtal om försäljning som en aktiv marknad för tillgången. Verkligt värde minus försäljningskostnader utgörs då av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av tillgången mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Avdrag görs för kostnader vid försäljning/utrangering. (IAS 36 p. 27)

Nyttjandevärdet för en tillgång beräknas genom en diskontering av de uppskattade framtida in- och utbetalningar som tillgången förväntas ge upphov till i den löpande verksamheten och i samband med att den avyttras/utrangeras (IAS 36 p. 31). Vid beräkning av nyttjandevärdet ska ett företag basera kassaflödesprognoserna på de senaste finansiella budgetar och prognoser som fastställts av företagsledningen. Bedömningar som bygger på framskrivningar av dessa budgetar och prognoser ska omfatta en period om högst fem år, såvida det inte finns goda skäl att använda en längre period. Bedömningar av framtida kassaflöden för perioder bortom den som omfattas av de senaste budgetarna eller prognoserna ska baseras på ett antagande om en oförändrad eller avtagande tillväxttakt, såvida det inte finns goda skäl att använda en ökande tillväxttakt. Tillväxttakt får dock inte överskrida den långsiktiga tillväxttakt som gäller för företagets produkter eller för den bransch eller det land eller de länder där företaget är verksamt, eller för den marknad för vilken tillgången är avsedd, såvida det inte finns goda skäl att använda en högre tillväxttakt. (IAS 36 p.34)

Vid prövning av nedskrivningsbehov av goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv, ska värdet av goodwill fördelas på var och en av de kassagenererande enheter, eller grupper av kassagenererande enheter, som förväntas bli gynnade av synergier i förvärvet. Varje enhet på vilken goodwill fördelas ska motsvara den lägsta nivå i företaget på vilken goodwillen i fråga övervakas i den interna styrningen av företaget, dessa enheter får inte vara större än ett rörelsesegment som fastställts i enlighet med IFRS 8 *Rörelsesegment*. (IAS 36 p. 80) Goodwill genererar inte kassaflöden oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar, och bidrar ofta till kassaflöden för flera kassagenererande enheter. Goodwill kan ibland inte fördelas på annat än en godtycklig grund på enskilda kassagenererande enheter, utan endast på grupper av kassagenererande enheter. Följden blir att den lägsta nivån i ett företag, på vilken goodwill övervakas i den interna styrningen av företaget, ibland utgörs av ett antal kassagenererande enheter till vilka denna goodwill har koppling, men på vilka den inte kan fördelas. (IAS 36 p. 81)

Om det föreligger ett nedskrivningsbehov för en kassagenererande enhet ska nedskrivningsbeloppet fördelas för att minska det redovisade värdet för tillgångarna i enheten enligt följande ordning (IAS 36 p. 104):

- a) först minskas det redovisade värdet för goodwill som hänförs till den kassagenererande enheten, och
- b) sedan minskas redovisat värde för goodwill som hänförs till övriga tillgångar proportionellt baserat på det redovisade värdet för varje tillgång i enheten.

Gjorda nedskrivningar ska omedelbart kostnadsföras i rapporten över totalresultat (IAS 36 p. 60).

Den årliga prövningen av nedskrivningsbehovet hos en kassagenererande enhet på vilken goodwill har fördelats kan utföras när som helst under ett räkenskapsår, förutsatt att prövningen utförs vid samma tidpunkt varje år (IAS 36 p. 96). En nedskrivning av goodwill ska inte återföras i en efterföljande period (IAS 36 p. 124).

När nedskrivning av goodwill redovisats under perioden ska ett företag lämna upplysning om nedskrivningens belopp samt vilka händelser och omständigheter som lett till nedskrivningen. Det ska också framgå huruvida återvinningsvärdet utgörs av dess verkliga värde minus försäljningskostnader eller dess nyttjandevärde. (IAS 36 p. 130)

För varje kassagenererande enhet för vilken det redovisade värdet för goodwill som är fördelat på den enheten är betydande i jämförelse med företagets totala redovisade värde för goodwill ska ett företag lämna information om (IAS 36 p. 134):

- a) det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten,
- b) den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts (det vill säga nyttjandevärde eller verkligt värde minus försäljningskostnader),
- c) om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde;
 1. en beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser för den period som täcks av de senast gjorda budgetarna/prognoserna.
 2. en beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande, huruvida det värdet eller de värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller, i tillämpliga fall, är i överensstämmelse med externa informationskällor,

- och, om så inte är fallet, hur och varför de skiljer sig från tidigare erfarenheter eller externa informationskällor,
3. den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden baserat på finansiella budgetar/prognoser som fastställts av företagsledningen och när en period som är längre än fem år används för en kassagenererande enhet, en förklaring till varför den längre perioden är motiverad,
 4. den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser bortom den period som täcks av de senast gjorda budgetarna/prognoserna,
 5. den diskonteringssats som tillämpas på kassaflödesprognoserna
- d) om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader; den metod som används för att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader
- e) om en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av enhetens återvinningsvärde skulle innebära att enhetens redovisade värde skulle överstiga dess återvinningsvärde;
1. det belopp med vilket enhetens återvinningsvärde överstiger dess redovisade värde,
 2. det värde som är tilldelat det viktiga antagandet,
 3. det belopp med vilket värdet som innefattats i det viktiga antagandet måste ändras, efter det att eventuella följd effekter av ändringen på de andra variabler som använts för att beräkna återvinningsvärdet införlivats, för att enhetens återvinningsvärde ska motsvara dess sammanlagda redovisade värde.

Om det redovisade värdet för goodwill fördelats på flera kassagenererande enheter och det belopp som är fördelat på varje enhet inte är betydande i jämförelse med företagets totala redovisade värde för goodwill ska upplysning om detta lämnas, tillsammans med det sammanlagda redovisade värdet för goodwill som fördelats på dessa enheter. Om återvinningsvärdena för några av dessa enheter baseras på samma viktiga antaganden och det sammanlagda värdet för goodwill som fördelats på dem är betydande i

jämförelse med företagets sammanlagda redovisade värde för goodwill ska upplysning lämnas om detta. (IAS 36 p. 135)

3.3 Normering av goodwill i USA

Noterade bolag i USA ska tillämpa de reglerna i de så kallade Statements of Financial Accounting Standards (SFAS) som upprättats av det amerikanska redovisningsorganet Financial Accounting Standards Board (FASB). De amerikanska reglerna i SFAS är i mångt och mycket lika de nu gällande reglerna i IFRS för svenska noterade bolag, då IASB antagit många av de regler som finns i SFAS. Vid den initiala värderingen av goodwill för amerikanska noterade bolag tillämpas SFAS 141 – *Business Combinations* och vid den efterföljande värderingen tillämpas SFAS 142 – *Goodwill and other intangible assets*. Nedan återges de viktigaste dragen i de amerikanska reglerna för goodwillredovisning.

3.3.1 SFAS 141 - Business Combinations

I denna standard bestäms principer för hur förvärvaren ska redovisa förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt hur den goodwill som uppkommer i och med förvärvet ska beräknas och redovisas. (SFAS 141 p. 1) Standarden ska endast tillämpas på de transaktioner som uppfyller definitionen av ett rörelseförvärv (SFAS 141 p. 2). Med ett rörelseförvärv avses en transaktion eller annan händelse då en förvärvare får bestämmande inflytande över en eller fler rörelser (SFAS 141 p. 3 e).

Ett rörelseförvärv ska redovisas i enlighet med förvärvsmetoden. (SFAS 141 p. 7) För att kunna redovisas som en del av förvärvet måste förvärvade tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten uppfylla definitionerna av tillgångar och skulder i FASB Concepts Statement No. 6, *Elements of Financial Statements*. Förvärvaren ska redovisa alla förvärvade identifierbara tillgångar och skulder till dess verkliga värde per förvärvstidpunkten. (SFAS 141 p. 13)

Förvärvaren ska redovisa den goodwill som uppkommer i och med förvärvet. Goodwill beräknas som summan av a) minus b) nedan (SFAS 141 p. 34):

- a) summan av:

1. den överförda ersättningen värderad enligt denna standard, som generellt kräver verkligt värde per förvärvstidpunkten,
 2. verkligt värde för innehav utan bestämmande inflytande i det förvärvade företaget,
 3. i ett rörelseförvärv som genomförs i steg, det verkliga värdet per förvärvstidpunkten på förvärvarens tidigare egetkapitalandel i det förvärvade företaget
- b) nettot per förvärvstidpunkten av värdet för de förvärvade identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna värderade enligt denna standard.

Den ersättning som överförs vid ett rörelseförvärv ska värderas till verkligt värde, vilket ska beräknas som summan av de verkliga värdena av de tillgångar som överläts av förvärvaren per förvärvstidpunkten, de skulder som förvärvaren ådrar sig till tidigare ägare av det förvärvade företaget och de egetkapitalandelar som utfärdats av förvärvaren. Exempel på möjliga former av ersättning är kontanter, andra tillgångar, en rörelse eller ett dotterföretag till förvärvaren och optioner. (SFAS 141 p. 39)

3.3.2 SFAS 142 - Goodwill and other intangible assets

I denna standard regleras hur förvärvade immateriella tillgångar och goodwill ska redovisas efter förvärvstidpunkten (SFAS 142 p. 1). En immateriell tillgång ska initialt värderas till dess verkliga värde. Det verkliga värdet av en immateriell tillgång ska bestämmas utifrån de antaganden som marknadens aktörer skulle använda för att prissätta tillgången. (SFAS 142 p. 9) Goodwill ska testas för värdeminskning årligen. Prövning kan göras när som helst under året förutsatt att den görs vid samma tidpunkt varje år. (SFAS 142 p. 26) Värdeprövningen utförs per rapporteringsenhet. Om redovisat värde för en rapporteringsenhet överstiger dess verkliga värde föreligger en värdeminskning. (SFAS 142 p. 18)

För att avgöra huruvida redovisat värde på goodwill är för högt värderat genomförs i enlighet med denna standard en värdeprövning i två steg. I det första steget vid en värdeprövning av goodwill jämförs verkligt värde för en rapporteringsenhet med enhetens redovisade värde inklusive goodwill. Om verkligt värde för en rapporteringsenhet överstiger dess redovisade värde har ingen värdeminskning skett och

steg två är inte nödvändigt. Om istället redovisat värde för en rapporteringsenhet överstiger det verkliga värdet för enheten ska steg två genomföras för att bestämma till vilket belopp värdeminskningen uppgår. (SFAS 142 p. 19) För att bestämma detta jämförs i det andra steget verkligt värde av den goodwill som är hänförlig till enheten med det redovisade värdet på goodwill hänförlig till enheten. Om redovisat värde på goodwill överstiger verkligt värde föreligger en värdeminskning motsvarande denna skillnad. (SFAS 142 p. 20)

En redovisad värdeminskning av goodwill får inte senare återföras (SFAS 142 p. 20). Verkligt värde av goodwill ska beräknas genom att ett företag fördelar det verkliga värdet för en rapporteringsenhet på alla de tillgångar och skulder som är hänförliga till enheten, det överskridande beloppet är det verkliga värdet av den goodwill som tillhör enheten (SFAS 142 p. 21). Verkligt värde för en rapporteringsenhet beräknas som det pris till vilket enheten på måtdagen skulle kunna säljas mellan marknadens aktörer på en aktiv marknad (SFAS 142 p. 23).

Utöver det årliga värdeprövningstestet ska goodwill testas närhelst en indikation finns om att det verkliga värdet av en rapporteringsenhet understiger det redovisade värdet (SFAS 142 p. 28). En rapporteringsenhet definieras som ett rörelsesegment eller en nivå under ett rörelsesegment (SFAS 142 p. 30). Goodwill ska från förvärvstidpunkten hänföras till den/de rapporteringsenheter som förväntas dra nytta av synergierna av förvärvet (SFAS 142 p. 34). En värdeminskning av goodwill redovisas som en kostnad i resultaträkningen (SFAS 142 p. 43).

I noterna ska upplysning lämnas om förändringen i goodwills redovisade värde, uppdelat på (SFAS 142 p. 45):

- a) Total goodwill och ackumulerade värdeminskningar vid årets början
- b) Ytterligare förvärvad goodwill under året
- c) Redovisad värdeminskning av goodwill under året
- d) Valutakursdifferenser uppkomna under året
- e) Andra förändringar i redovisat värde under året
- f) Total goodwill och ackumulerade värdeminskningar vid årets slut

För varje redovisad värdeminskning av goodwill ska även i noterna lämnas en beskrivning av de omständigheter som ledde till förlusten samt beloppet för värdeminskningen (SFAS 142 p. 47).

3.4 Resultatstyrning med hjälp av goodwill

Enligt reglerna som beskrivits ovan ska en nedskrivning av goodwill kostnadsföras och belasta företagets resultaträkning, den har däremot ingen direkt effekt på företagets kassaflöde. Nedskrivning av goodwill påverkar alltså företagets resultat och det finns olika teorier om hur företagen kan välja att hantera sådana redovisningsmässiga effekter. Två sådana teorier presenteras nedan, den ena handlar om resultatutjämning och den andra om så kallad big bath accounting. Teorierna beskriver olika incitament som företag kan ha att styra olika resultateffekter för att få ett visst önskat resultat för året.

3.4.1 Resultatutjämning

Resultatutjämning är en form av designad redovisning och innebär att företagsledningen vidtar åtgärder för att minska fluktuationerna i redovisat resultat för att på så sätt uppnå en önskad ekonomisk trend eller utveckling (Riahi-Belkaoui 2003). Beidelman gav följande definition på resultatutjämning (Riahi-Belkaoui 2003):

”Smoothing of reported earnings may be defined as the intentional dampening of fluctuations about some level of earnings that is currently considered to be normal for a firm. In this sense smoothing represents an attempt of the part of the firm’s management to reduce abnormal variations in earnings to the extent allowed under sound accounting and management principles.”

Utifrån denna definition fokuserar hypotesen för resultatutjämning sig på vilka faktorer som är drivande för ledningen att använda sig av resultatutjämning, vilka dimensioner begreppet innefattar och vilka metoder som är möjliga att tillgå för att uppnå önskat resultat. Med andra ord handlar resultatutjämning om att optimera det redovisade resultatet inom gränser som är tillåtna enligt redovisningens normgivning. Det innebär dock inte att avsikten med resultatutjämning alltid är att redovisa ett maximalt resultat.

Beroende på vilka faktorer som är styrande kan det istället vara eftersträvansvärt att redovisa ett lägre resultat.

Heyworth påstod att ett företags motiv till att utjämna resultatet var dess intention att förbättra relationen med kreditgivare, investerare och anställda samt att dämpa konjunkturcykler genom psykologiska processer. Gordon menar att företagsledningens motiv för att utjämna vinsten grundas i antagandet att stabilitet i vinsten och tillväxttakten föredras framför högre genomsnittliga vinstströmningar med större variation. (Riahi-Belkaoui 2003) Gordon specificerar fyra antaganden som denna hypotes baseras på (Riahi-Belkaoui 2003):

1. *The criterion a corporate management uses in selecting among accounting principles is to maximize its utility or welfare.*
2. *The same utility is a function of job security, the level and growth rate of salary, and the level and growth rate in the in the firm's size.*
3. *Satisfaction of shareholders with the corporation's performance enhances the status and reward of managers.*
4. *The same satisfaction depends on the rate of growth and stability of the firm's income.*

Enligt dessa påståenden kulminerar behovet att resultatutjämna i följande teorem (Riahi-Belkaoui 2003):

“Given that the above four propositions are accepted or found to be true, it follows that a management should within the limits of its power, i.e. the latitude allowed by accounting rules, (1) smooth reported income and (2) smooth the rate of growth in income we mean the following. If the rate of growth is high, accounting practices which reduce it should be adopted and vice-versa.”

Enligt Beidelman finns det två skäl för företagsledningen att vilja utjämna redovisat resultat. Den första anledningen vilar på antagandet att stabila vinstströmmar är kapabla att stödja en högre utdelning till företagets aktieägare än vad mer varierande vinstflöden är. En högre utdelning ger i sin tur en positivare effekt på värdet av företagets aktier. Den andra anledningen hänger samman med att ledningen tror sig genom resultatutjämning kunna motverka cykliska förändringar och på så sätt minska

korrelationen mellan företagets förväntade avkastning och avkastningen på marknadsportföljen. Det har sin grund i ledningens behov av att neutralisera osäkerheten i omgivningen och minska fluktuationerna i företagets operativa prestation hänförlig till återkommande konjunkturcykler av goda och dåliga tider. (Riahi-Belkaoui 2003)

Resultatutjämnning är möjlig antingen genom den flexibilitet som redovisningen grundar sig på eller genom avsiktliga förändringar i verksamheten. Resultatutjämnning förekommer i olika former, vilka i stort sett kan sägas motsvaras av de medel som används för att uppnå utjämnningen av resultatet. Resultatutjämnning kan delas upp i verklig resultatutjämnning och artificiell resultatutjämnning. Med verklig utjämnning avses det avsiktliga valet och timingen av de faktiska transaktioner som är företagna på grund av dess utjämnande effekt på resultatet. Verklig utjämnning handlar därmed om att strukturera ekonomiska flöden och transaktioner, vilket förekommer i alla företag i större eller mindre omfattning. Med artificiell utjämnning avses de redovisningsprocedurer som är implementerade för att flytta kostnader och/eller intäkter från ett år till ett annat. En konstruerad resultatutjämnning kan till exempel ta sig i uttryck i byte av redovisningsprincip. (Riahi-Belkaoui 2003)

3.4.2 Big bath accounting

Med begreppet big bath accounting avses de situationer då ett företag med hjälp av kostnadsökningar drastiskt reducerar innevarande års resultat i syfte att öka framtida resultat (Riahi-Belkaoui 2003). Healy beskrev begreppet på följande vis (Riahi-Belkaoui 2003):

”If earnings are so low that no matter which accounting procedures are selected, target earnings will not be met, managers have incentives to further reduce current earnings by deferring revenues on accelerating write-offs, a strategy known as ”taking a bath”.”

Mulford & Comiskey (2002) beskriver Big bath accounting som en rensning av balansräkningen. I de fall ett företag redovisar ett negativt resultat, eller på annat sätt inte når upp till de förväntningar som finns på företaget, kan det för ledningen finnas incitament att ytterligare reducera vinsten. Då företaget ändå inte har levt upp till de



förväntningar som finns är ledningens syn ofta den att eftersom det redan är ett förlorat år kostar det dem inte någonting extra att ytterligare reducera resultatet. Genom att innevarande år rensa ur balansräkningen och ”ta ett bad” kan vinster lättare uppnås kommande år.

Företag är mer benägna att ”ta ett bad” under vissa specifika perioder, exempelvis när företaget byter ledning, när resultaten är negativa eller när omgivningens förväntningar är låga på företagets resultat. När ett företag byter ledning, och framförallt vd, har den nya ledningen en tendens att vilja skriva ner värdet på projekt och tillgångar hänförliga till föregående lednings arbete. Det gör de för att på så sätt kunna uppvisa en stark förbättring under kommande år. När ett företag uppvisar ett negativt resultat ser ledningen en möjlighet att flytta ytterligare kostnader till innevarande år. Högre kostnader ett år leder till lägre kostnader kommande år och därigenom ökar möjligheten att uppvisa högre resultat i framtiden. (Riahi-Belkaoui, 2003)

En reduktion av resultatet kan uppnås på olika sätt. Vanligast är att företag väljer att skriva ner/skriva av tillgångar eller att göra avsättningar för uppskattade framtida kostnader och förluster. Att skriva ner tillgångar kraftigt en period gör att avskrivningarna under kommande perioder blir lägre. Big bath accounting innebär således en avsiktlig åtgärd att påverka framtida vinster genom att minska nuvarande vinst. (Riahi-Belkaoui, 2003)

Det finns många olika definitioner på big bath accounting. Elliot & Shaw menar att big bath accounting förekommer när resultatet belastas med en nedskrivning som utgör mer än en procent av tillgångarnas bokförda värde (Walsh, Craig & Clarke 1991). Walsh, Craig & Clarke (1991) menar dock att denna definition inte fångar upp termens exceptionellt avvikande natur, och den kolossala finansiella händelse, som en så kraftig och drastisk minskning av resultatet innebär.

Murphy & Zimmerman (1993) menar att big bath accounting oftast äger rum i samband med att ett företag byter VD. Den tillträdande VD:n vill lyfta upp framtida resultat på bekostnad av övergångsårets resultat genom olika resultatpåverkande åtgärder, främst genom att skriva ner värdet på företagets tillgångar. Murphy & Zimmerman (1993)



hävdar att tillträdande VD är mer benägen att göra ett stort bad om avgående VD efterlämnar ett svagt resultat. Det blir då mer trovärdigt för den nya VD:n att skylla det sämre resultatet på den avgående VD:n. Om övergångsåret kontrolleras av tillträdande VD inträffar ”det stora badet” år 0 vilket sedan följs av en ökad tillväxt år 1. Om övergångsåret däremot skulle kontrolleras av den avgående VD:n observeras ”det stora badet” år 1 med en uppgång år 2.

Fenomenen Big bath accounting och resultatutjämning kan sägas vara två motpoler. Det de har gemensamt är att de förklarar hur ledningen kan påverka företagets resultat med hjälp av olika redovisningsåtgärder. Big bath accounting innebär att företagsledningen medvetet försämrar resultatet under en viss period för att kunna redovisa en större vinst i framtiden. Vid resultatutjämning vidtar ledningen däremot åtgärder för att jämna ut resultatet över tiden. I en studie av Kirschenheiter & Melumad (2001) jämfördes redovisat resultat med prognostiserat resultat, och dess samband med ledningens val av redovisningsteknik undersöktes. Det framkom då att när ett överraskande bra resultat kunde redovisas valde ledningen att jämna ut vinsten över flera år. Anledningen till att företagsledningen valde att sprida ut vinsten var att erhålla en förbättrad precision i deras förväntade vinster. När motsatt situation uppstod och företagets redovisade resultat var sämre än väntat tillfördes istället ytterligare negativa förhållanden. Studien påvisade därigenom att ledningen under dåliga år föredrar att ta ett bad och redovisa ett så dåligt resultat som möjligt för att på så sätt kunna redovisa högre framtida vinster. Om resultatet å andra sidan är bra föredrar ledningen att jämna ut resultatet för att på så sätt över tiden uppnå så jämna resultat som möjligt.

4 Hypoteser och hypotesprövning

I detta kapitel ges först en redogörelse för hur de hypoteser som ställts upp i denna studie har arbetats fram. Därefter beskrivs de olika tester som använts för att kunna pröva de uppställda hypoteserna.

4.1 Hypoteser

Utifrån teorier och diskussioner i media har två hypoteser arbetats fram som ska prövas i denna studie. Dessa hypoteser ämnar bland annat att utreda huruvida det går att urskilja några mönster för under vilka omständigheter företag skriver ner goodwill. Den ena omständigheten som undersökts är om företagen är mer benägna att skriva ner goodwill under år då de redovisar ett negativt resultat. Den andra omständigheten rör huruvida goodwill skrivs ner i större utsträckning under lågkonjunktur än under högkonjunktur.

Den första möjliga omständigheten, om företag är mer benägna att skriva ner goodwill under år då de redovisar ett negativt resultat, härrör från teorierna om resultatutjämning och big bath accounting. Teorin om resultatutjämning säger att företagsledningen vidtar åtgärder för att minska fluktuationerna i redovisat resultat för att på så sätt uppnå en önskad ekonomisk trend eller utveckling. Det behöver dock inte innebära att avsikten med resultatutjämning alltid är att redovisa ett maximalt resultat. Beroende på vilka faktorer som är styrande kan det istället vara eftersträvansvärt att redovisa ett lägre resultat. Big bath accounting avser de situationer då ett företag med hjälp av kostnadsökningar drastiskt reducerar innevarande års resultat i syfte att öka framtida resultat. Big bath accounting kan ses som en rensning av balansräkningen. I de fall ett företag redovisar ett negativt resultat, eller på annat sätt inte når upp till de förväntningar som finns på företaget, kan det för ledningen finnas incitament att ytterligare reducera vinsten. Då företaget ändå inte har levt upp till de förväntningar som finns är ledningens syn ofta den att eftersom det redan är ett förlorat år kostar det dem inte någonting extra att ytterligare reducera resultatet. Genom att innevarande år rensa ur balansräkningen kan vinster lättare uppnås kommande år. (Riahi-Belkaoui 2003)

Ett exempel på sådana här kreativa redovisningsmetoder lyftes även fram i inledningskapitlet genom Fredrik Hartwig som påstår att företagen "friserar" sin redovisning, bland annat med hjälp av hanteringen av goodwill. Utifrån dessa teorier kan det därför tänkas att företag passar på att skriva ned goodwill under år då de ändå kommer att redovisa ett negativt resultat. Genom att öka kostnaderna under ett redan förlorat år kan företagen göra större vinster under kommande år. Teorin om big bath accounting säger inte enbart att företagen passar på att rensa balansräkningen vid ett negativt resultat, utan även vid en dålig vinst. Det skulle komplicera undersökningen allt för mycket om hänsyn skulle tas till dåliga resultat generellt, eftersom detta kräver vissa antaganden om vad som ska klassificeras som ett dåligt resultat. Därför förenklas utgångspunkten för denna hypotesprövning till att endast ta hänsyn till negativa resultat. Det sammantaget leder fram till den första hypotesen:

Hypotes 1: Ett negativt resultat leder till nedskrivning av goodwill.

Diskussionerna i media och Gauffin och Thörnstens studie pekar alla åt samma håll. Den allmänna uppfattningen tycks vara att nedskrivningarna i Sverige under 2008 har varit alldeles för låga med tanke på den finansiella kris som påverkat ekonomier över hela världen. Recessionen i ekonomin innebär att tillgångar och därmed även goodwill måste värderas om, med hänsyn till de nya sämre ekonomiska förhållandena. Det innebär att fler och/eller större nedskrivningar borde ha gjorts under år präglat av lågkonjunktur jämfört med år med högkonjunktur. Det leder fram till den andra hypotesen om möjliga mönster för under vilka omständigheter företag skriver ner goodwill, nämligen om goodwill skrivs ner i större utsträckning under lågkonjunktur än vad som görs under högkonjunktur. Genom att datamaterial har samlats in för en konjunkturcykel, åren 2007-2009, kan det undersökas om så har varit fallet. Därmed kan nedskrivningarna jämföras mellan åren, både med avseende på storlek och på antal. Det leder således fram till den andra hypotesen:

Hypotes 2: Företagen gör fler/större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur.

4.2 Hypotesprövning

Hypotesprövning innebär att trovärdigheten bedöms i hypoteser - antaganden - angående populationen. Vid all hypotesprövning formuleras en nollhypotes (H_0) samt ett alternativ till denna, en mothypotes (H_1). Nollhypotesen innebär ett antagande om att det inte finns någon skillnad i medelvärde i den studerade populationen. Prövningen leder sedan till att nollhypotesen antingen förkastas eller inte förkastas.

Gränsen för när nollhypotesen ska förkastas bestäms genom signifikansnivån, som är risken att förkasta nollhypotesen när den är sann. En signifikansnivå om 5 procent är det vanligast använda. Det innebär att forskaren kan uttala sig om att resultaten är korrekta med 95 procent sannolikhet. Om istället en signifikansnivå på 1 procent väljs innebär det att om nollhypotesen kan förkastas, går det att uttala sig om att testet är korrekt med 99 procent säkerhet.

Vid tester som innebär hypotesprövning jämförs testets p-värde, vilket kan erhållas i ett dataprogram för statistiska tester, med den valda signifikansnivån. Nollhypotesen kan således förkastas om testets p-värde understiger den valda signifikansnivån. (Körner och Wahlgren 2006)

4.2.1 t-test

t-test är beteckningen på ett parametriskt test som används för att jämföra om skillnader föreligger mellan medelvärden i populationer. När analysen avser skillnaden mellan medelvärdena μ_1 och μ_2 i två populationer skrivs nollhypotesen:

$$H_0: \mu_1 - \mu_2 = d_0$$

D_0 utgörs av differensen mellan populationsmedelvärdena. Om nollhypotesen innebär att det inte finns någon skillnad mellan populationsmedelvärdena är $d_0 = 0$. Mothypotesen kan vara tvåsidig, $H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq d_0$ eller ensidig, $H_1: \mu_1 - \mu_2 > d_0$ eller $H_1: \mu_1 - \mu_2 < d_0$.

Testet bygger på att stickproven är oberoende och att de studerade variablerna är normalfördelade och har lika stor standardavvikelse. Även i de fall då fördelningen inte är normalfördelad kan ett t-test användas, förutsatt att stickprovstorleken är tillräckligt stort, $n \geq 30$. I dessa fall anses fördelningen vara normal oavsett utseende på populationen. t-testet prövar om skillnaden i medelvärde är slumpmässig eller om alternativhypotesen kan accepteras. Formeln för t-test ser ut enligt nedan (Körner och Wahlgren 2006):

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - d_0}{\sqrt{\left(\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}\right)\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

n = Storlek på stickprov

\bar{X} = Stickprovens medelvärde

s^2 = Standardavvikelse i stickproven

4.2.2 χ^2 -test

χ^2 -test är ett test som används vid hypotesprövning. Det är det vanligaste testet för nominala data, och är ett icke-parametriskt test. Icke-parametriska test ställer mindre krav på beskrivningen av verkligheten, då populationen inte behöver vara normalfördelad eller ha samma standardavvikelse. I ett χ^2 -test kan variablerna vara både kvalitativa och kvantitativa. χ^2 -test används vid analys av frekvenstabeller. Metoden innebär att de faktiska observerade frekvenserna (O) jämförs med de frekvenser som förväntas enligt nollhypotesen (E). Syftet är att fastställa om det finns några skillnader mellan olika kategorier eller något samband mellan de variabler som studeras. När förväntad och observerad frekvens har erhållits kan värdet på χ^2 beräknas genom nedanstående formel:

$$\chi^2 = \sum \frac{[O - E]^2}{E}$$

Utifrån χ^2 -värdet kan den uppställda nollhypotesen antingen förkastas eller antas. χ^2 -testet förutsätter att de förväntade frekvenserna inte är alltför små. Ingen förväntad frekvens får därför understiga ett och högst 20 procent av de förväntade frekvenserna får understiga fem.

Vid utförande av χ^2 -test används ibland så kallade dummyvariabler. Med dummyvariabler kan kvalitativa variabler kvantifieras. Det förutsätter att variablerna är tudelade, det vill säga variablerna kan bara anta två olika värden. Variablerna kvantifieras då till två grupper, där den ena gruppen motsvarar en nolla och den andra gruppen motsvaras av en etta. (Körner och Wahlgren 2006)

4.2.3 Fishers exakta test

χ^2 -test är ett approximativt test som ställer vissa krav på de förväntade frekvensernas storlek. När inte förutsättningarna för ett χ^2 -test är uppfyllda kan istället Fishers exakta test användas. Fishers exakta test ställer inga krav på storleken på de förväntade frekvenserna, utan en exakt beräkning görs av p-värdet. Först bestäms sannolikheten att få det utfall som faktiskt har fåtts i undersökningen, under förutsättning att marginal frekvenserna är de erhållna och att nollhypotesen är sann. Det blir en enkel hypergeometrisk sannolikhet. Vilket innebär att ett slumpmässigt urval görs från en begränsad population. Individerna i urvalet är av två slag, de har eller saknar en viss egenskap. Ur detta urval bestäms sannolikheten att stickprovet kommer att innehålla ett visst antal individer med egenskapen i fråga. Sannolikheten blir:

$$\Pr(X = x) = \frac{\binom{N\pi}{x} * \binom{N - N\pi}{n - x}}{\binom{N}{n}}$$

Antalet individer i populationen med egenskapen är $N\pi$. Antalet utan egenskapen i populationen är $N - N\pi$. Antalet individer med den aktuella egenskapen i stickprovet (x) är en hypergeometriskt fördelad slumpvariabel. Det som söks är sannolikheten att variabeln X antar värdet x . (Körner och Wahlgren 2006)

4.2.4 Enkel linjär regression

I enkel linjär regression kallas en variabel (x) för förklarande variabel och den andra (y) kallas för beroende variabel. Syftet är att uppskatta parametrarna i modellen:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x + \varepsilon$$

för att förutsäga värdet på Y från kunskap om värdet på X . (Blunch 2008)

Y -interceptet β_0 och lutningen β_1 kallas regressionsparametrar. Eftersom de sanna värdena på dessa parametrar inte är kända måste provdatan användas för att uppskatta dessa värden. Genom att föra in variablerna i ett dataprogram för statistiska tester kan det skapas ett plotterdiagram där alla observationer visas. Regressionsfunktionen försöker sedan att anpassa en rät linje till den observerade datan för att påvisa ett eventuellt samband.

Lutningen β_1 i den enkla linjära regressionsmodellen tolkas som förändringen i medelvärde hos y som en följd av en enhets ökning i x . Däremot kan det inte bevisas att en förändring i den förklarande variabeln orsakar en förändring i den beroende variabeln. Regression kan endast användas för att fastställa att de två variablerna rör sig tillsammans och att den förklarande variabeln bidrar med information för att förutsäga den beroende variabeln. Som ett exempel kan regressionsanalys användas för att fastställa att när alkoholförsäljningen har ökat genom åren har samtidigt professorers löner också ökat. Det bevisar dock inte att en ökning i alkoholförsäljningen orsakar en ökning i professorers löner, utan de båda variablerna påverkas av en tredje variabel – långsiktig tillväxt i den nationella ekonomin.

Även om inte sanna värdena för parametrarna β_0 och β_1 i den enkla linjära regressionsmodellen är kända kan de observerade värdena för den förklarande variabeln x och den beroende variabeln y användas för att kalkylera punktestimaten b_0 och b_1 av β_0 och β_1 .

Detta ger en ny funktion som beskriver punktestimat och punktprognos i enkel linjär regression:



$$\hat{y} = b_0 + b_1 + x_0$$

Funktionen beskriver punkttestimatet av medelvärdet av den beroende variabeln när värdet på den förklarande variabeln är x_0 , ett specifikt värde på den förklarande variabeln x . Dessutom är \hat{y} punktprognosen av ett individuellt värde på den beroende variabeln när värdet på den förklarande variabeln är x_0 .

För att avgöra signifikansen i sambandet mellan y och x prövas nollhypotesen:

$$H_0: \beta_1 = 0$$

Nollhypotesen säger att det inte finns någon förändring i medelvärdet av y kopplat till en ökning i x . Nollhypotesen ställs mot en mothypotes:

$$H_1: \beta_1 \neq 0$$

Denna säger att det finns en förändring i medelvärdet av y kopplat till en ökning i x . Slutsatsen kan då dras att x är signifikant relaterad till y om H_0 kan förkastas till fördel för H_1 . (Bowerman, O'Connell och Koehler 2005)

5 Empiri

I detta kapitel presenteras det material som har samlats in genom den kvantitativa och den kvalitativa undersökningen. Materialet för respektive undersökning presenteras separat. Först presenteras resultatet av genomgången av årsredovisningarna. Därefter presenteras resultatet av hypotesprövningarna. Sist i detta kapitel presenteras resultatet av de intervjuer som genomförts.

5.1 Genomgång av årsredovisningar

På de årsredovisningsdata som erhållits genom granskningen av de 172 undersökta företagens årsredovisningar har ett antal beräkningar gjorts; andelen goodwill av totala tillgångar och andelen goodwill av eget kapital, samt andelen nedskriven goodwill under året. Syftet med dessa beräkningar har varit att ta reda på hur den totala goodwillposten i de undersökta företagen har förändrats mellan åren 2007 till 2009, samt att ta reda på hur nedskrivningarna av goodwill för dessa företag totalt sett har förändrats under denna period.

5.1.1 2007

År 2007 uppgick de totala tillgångarna i de 172 undersökta företagen till 12 592 miljarder kronor. Av detta värde utgjorde 4 procent, 509,6 miljarder kronor, goodwill. Det sammanlagda egna kapitalet uppgick till 1 578 miljarder kronor, den totala goodwillposten utgjorde således 32,3 procent av totalt eget kapital. Det var knappt 13,5 procent, 23 företag, som gjorde en nedskrivning av goodwill under 2007. Nedskrivningarna uppgick till totalt 8,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,3 procent av det totala ingående redovisade goodwillvärdet om 349,1 miljarder kronor. Det totala redovisade resultatet för år 2007 uppgick till 293,1 miljarder kronor.

5.1.2 2008

År 2008 uppgick företagens sammanlagda totala tillgångar till 15 043 miljarder kronor. Av dessa utgjorde goodwillposten 569,3 miljarder kronor, det vill säga goodwill motsvarade 3,8 procent av den totala koncernbalansomslutningen. Eget kapital uppgick 2008 till 1 687 miljarder kronor, det innebär att goodwillposten motsvarade 33,7

procent av totalt eget kapital. Vidare var det knappt 20,4 procent, 35 företag, som under 2008 gjorde en nedskrivning av goodwill. Nedskrivningarna uppgick till totalt 9,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,5 procent av det totala ingående redovisade goodwillvärdet. Det totala redovisade resultatet för år 2008 uppgick till 203,9 miljarder kronor.

5.1.3 2009

2009 uppgick de totala tillgångarna till 14 932 miljarder kronor. Av dessa utgjorde goodwillposten 558,2 miljarder kronor, vilket motsvarar totalt 3,7 procent av de undersökta företagens sammanlagda tillgångar. Det egna kapitalet uppgick till 1 814,8 miljarder kronor. Goodwillposten motsvarade således 30,8 procent av totalt eget kapital under 2009. Vidare var det knappt 21,1 procent, 35 företag, som gjorde en nedskrivning av goodwill under 2009. Nedskrivningarna uppgick under 2009 till totalt 11,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 2 procent av det totala ingående redovisade goodwillvärdet. Det totala redovisade resultatet för år 2009 uppgick till 156,6 miljarder kronor.

5.1.4 Förändring 2007-2009

Den totala goodwillposten i förhållande till de sammanlagda totala tillgångarna har under den undersökta treårsperioden sjunkit från att omfatta 4 procent år 2007 till att omfatta 3,8 procent år 2008, för att utgöra 3,7 procent år 2009. Samtidigt har dock den totala goodwillposten sedan 2007 beloppsmässigt ökat. Det vid ingången av 2007 redovisade värdet för goodwill om totalt 349,1 miljarder kronor hade vid utgången av året ökat med hela 46 procent till 509,6 miljarder kronor. Vid utgången av 2008 hade denna post ökat ytterligare och uppgick då till 569,3 miljarder kronor. Vid utgången av 2009 hade värdet sjunkit något och uppgick då till 558,2 miljarder kronor (se diagram 1). Sammanlagt ökade därmed goodwill under perioden med 48,5 miljarder kronor, 10 procent. Men då de totala tillgångarna har ökat med en större andel, 19 procent, har därmed andelen goodwill av totala tillgångar inte ökat.

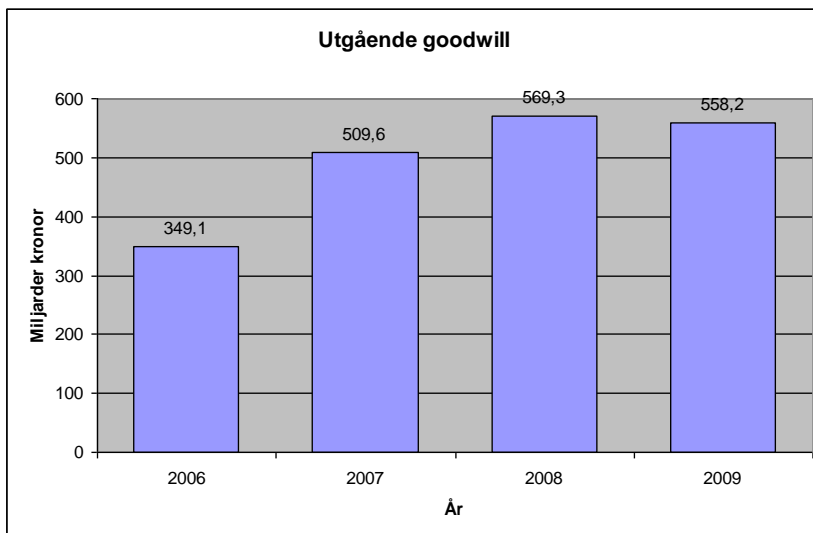


Diagram 1. Totalt utgående värde för goodwill under åren 2006-2009

Antalet nedskrivningar har under perioden ökat, från att det under 2007 endast gjordes totalt 23 nedskrivningar, till att det under 2008 respektive 2009 gjordes nedskrivningar i 35 företag (se diagram 2).

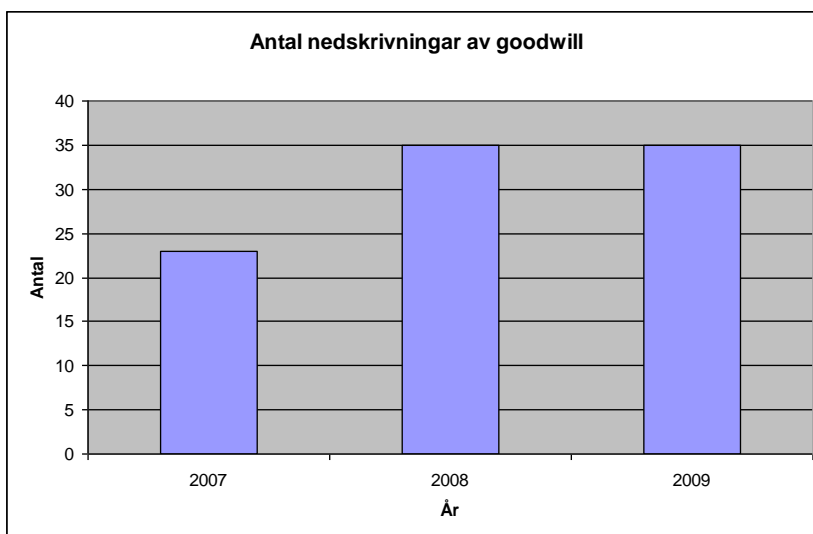


Diagram 2. Antalet nedskrivningar av goodwill under 2007-2009

Goodwill i förhållande till eget kapital ökade från att omfatta 32,3 procent år 2007 till att 2008 omfatta 33,7 procent av eget kapital. Till 2009 minskade dock denna andel och utgjorde då 30,8 procent. Det har i huvudsak att göra med att det totala egna kapitalet i de 172 undersökta företagen sedan 2007 har ökat med totalt 15 procent, 236,8 miljarder kronor, vilket är en större ökning än goodwillposten som endast ökat med 10 procent.

Det totala belopp med vilket goodwill har skrivits ner har ökat under respektive period. 2007 skrevs goodwill ner med ett värde om totalt 8,2 miljarder kronor. 2008 var motsvarande belopp 9,5 miljarder, vilket innebär en ökning med 15 procent, eller 1,3 miljarder kronor. Till 2009 ökade det totala nedskrivningsbeloppet med ytterligare 23 procent, eller 2,2 miljarder kronor, till att omfatta 11,7 miljarder kronor (se diagram 3). Men i och med att den totala goodwillposten också har ökat mellan åren har däremot den totala nedskrivningen procentuellt sett minskat. 2007 skrevs 2,3 procent av den ingående goodwillposten ner, under 2008 var motsvarande siffra endast 1,5 procent. Under år 2009 ökade den procentuella nedskrivningen något, då den utgjorde 2 procent av det ingående redovisade värdet av goodwill.

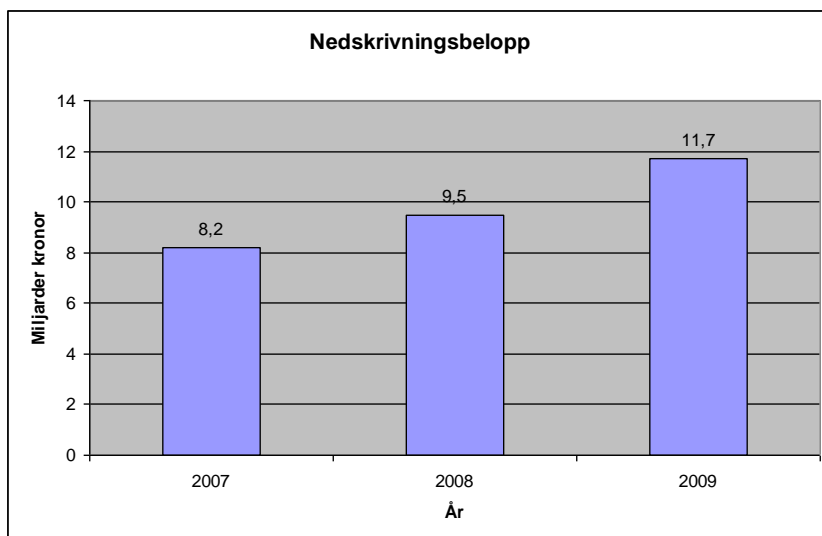


Diagram 3. Totalt nedskrivningsbelopp 2007-2009

Det totala redovisade resultatet har under perioden, 2007-2009, sjunkit med sammanlagt 47 procent. 2007 redovisade de undersökta företagen ett resultat om sammanlagt 293,1 miljarder kronor. Vid utgången av 2008 var motsvarande belopp endast 203,9 miljarder kronor, för att till 2009 ha sjunkit ytterligare till 156,6 miljarder kronor.

Nedan presenteras årsredovisningsdatan sammanställd i en tabell (tabell 2). Samtliga siffror gäller per den 31 december för respektive år.

	2007	2008	2009
Totala tillgångar (T)	12 592 Mdr	15 043 Mdr	14 932 Mdr
Totalt eget kapital (EK)	1 578 Mdr	1 687 Mdr	1 814,8 Mdr
Utgående Goodwill (GW)	509,6 Mdr	569,3 Mdr	558,2 Mdr
Andel GW av T	4 %	3,8 %	3,7 %
Andel GW av EK	32,3 %	33,7 %	30,8 %
Antal nedskrivningar	23	35	35
Nedskrivning av GW	8,2 Mdr	9,5 Mdr	11,7 Mdr
Andel nedskrivning av GW	2,3 %	1,5 %	2 %
Årets resultat	293,1 Mdr	203,9 Mdr	156,6 Mdr

Tabell 2. Sammanställning av årsredovisningsdata

5.2 Hypotesprövning

I denna studie har två hypoteser prövats. Syftet med dessa hypoteser är att svara på den tredje och den fjärde frågeställningen. Den tredje frågeställningen syftar till att utreda om det går att urskilja några mönster för under vilka omständigheter företag skriver ner goodwill. Två möjliga sådana omständigheter som prövas i denna studie är om ett negativt resultat leder till en nedskrivning och om goodwill skrivs ner i större utsträckning under lågkonjunktur än under högkonjunktur. Den fjärde frågeställningen syftar till att undersöka om det kan vara så att finanskrisen har haft större påverkan på de undersökta företagens goodwillnedskrivningar under 2009 än under 2008.

5.2.1 Hypotes 1: Ett negativt resultat leder till nedskrivning av goodwill

Den första hypotesen rör frågan ifall goodwill skrivs ner i större utsträckning under år då företag redan redovisar ett negativt resultat. Tanken bakom detta är att då en nedskrivning av goodwill är resultatpåverkande kan företag ha motiv och vara mer benägna att skriva ner goodwill under år då de redan redovisar ett negativt resultat. För att pröva denna hypotes har den delats upp i två delhypoteser. Den första delhypotesen rör frågan om det överhuvudtaget finns något samband mellan att ett företag redovisar

ett negativt resultat och att de väljer att göra en nedskrivning av goodwill. Den andra hypotesen utreder sedan vidare om det går att urskilja något samband mellan storleken på det redovisade negativa resultatet och storleken på den nedskrivning av goodwill som gjorts.

Finns det ett samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de gör en nedskrivning av goodwill?

För att kunna avgöra huruvida det föreligger ett samband bland de undersökta företagen mellan att de redovisar ett negativt resultat och att de gör en nedskrivning av goodwill genomfördes ett χ^2 -test. Genom resultatet av χ^2 -testet kan den uppställda nollhypotesen antingen antas eller förkastas. χ^2 -testet besvarar således frågan hur stor sannolikheten är att skillnaden mellan det förväntade värdet och det observerade värdet beror på slumpen, genom att antingen förkasta eller anta nollhypotesen. Till att börja med ställdes följande två hypoteser upp:

H_0 : Det finns inget samband mellan nedskrivning av goodwill och negativt resultat.

H_1 : Det finns ett samband mellan nedskrivning av goodwill och negativt resultat.

Anledningen till att χ^2 -testet är lämpligt att använda för att pröva denna hypotes är att hypotesen bygger på nominala data. För nominala data erhålls inga värden längs en dimension, utan istället sker en kategorisering av studiens data i två grupper, i detta fall till så kallade dummyvariabler. Goodwillnedskrivningar är en del av årets resultat och har således påverkat storleken på det redovisade resultatet. För att det ska vara möjligt att pröva huruvida det kan vara så att företag när de ändå redovisar ett negativt resultat passar på att skriva ner goodwill måste därför först goodwillnedskrivningarna räknas bort från årets resultat. För att pröva denna hypotes kategoriserades posterna årets resultat exklusive goodwillnedskrivningar och årets nedskrivning av goodwill till dummyvariabler. De kodades så att ett negativt resultat motsvaras av en etta och ett positivt resultat motsvaras av en nolla. På samma sätt motsvaras en nedskrivning av en etta och en för året utebliven nedskrivning motsvaras således av en nolla.

För att pröva huruvida det föreligger ett samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de gör en nedskrivning av goodwill har fyra test genomförts.



Först prövades åren 2007, 2008 och 2009 var för sig. Sedan har ett test genomförts för alla tre åren hopslagna. För att nollhypotesen ska kunna förkastas, och mothypotesen antas, gäller att testets p-värde ska understiga signifikansnivån 0,05.

2007 var det totalt 18 av de 172 undersökta företagen som redovisade ett negativt resultat. Av dessa var det 8 företag som också gjorde en nedskrivning av goodwill. Totalt var det 23 företag som skrev ner goodwill under 2007. I χ^2 -testet för 2007 understiger ett av de förväntade värdena fem, då testet består av en fyrfältstabell innebär detta att mer än 20 procent av värdena i tabellerna understiger fem och förutsättningarna för ett χ^2 -test är därmed inte uppfyllda. Av denna anledning kan inte χ^2 -testets resultat anses vara pålitligt och det går därmed inte att stödja sig på detta resultat. När inte förutsättningarna för att χ^2 -testet ska vara giltigt är uppfyllda används istället Fishers exakta test. I utskriften av testet kan det utläsas att p-värdet för Fishers exakta test är 0,271 vilket inte understiger signifikansnivån 0,05. Därmed kan inte nollhypotesen förkastas.

Under 2008 var det totalt 34 av de 172 undersökta företagen som redovisade ett negativt resultat. Av dessa var det 16 företag som också gjorde en nedskrivning av goodwill. Totalt var det 35 företag som skrev ner goodwill under 2008. χ^2 -testet för 2008 visar ett p-värde på 0,001 vilket klart understiger 0,05. Det innebär att nollhypotesen kan förkastas och mothypotesen kan i och med det antas. Därmed finns det under detta år ett signifikant samband mellan att företag redovisat ett negativt resultat och att de valt att göra en nedskrivning av goodwill.

2009 var det totalt 43 av de 172 undersökta företagen som redovisade ett negativt resultat. Av dessa var det 18 företag som också gjorde en nedskrivning av goodwill. Totalt var det 35 företag som skrev ner goodwill under 2009. χ^2 -testet för 2009 visar ett p-värde på 0,003 och understiger därmed signifikansnivån 0,05. Även för 2009 kan nollhypotesen förkastas och det kan således säkerställas att det under detta år föreligger ett signifikant samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de gör en nedskrivning av goodwill.



Totalt sett var det 95 negativa resultat som redovisades under den undersökta perioden, 2007-2009. Av dessa observationer var det 42 som också gjorde en nedskrivning. Totalt gjordes 92 nedskrivningar av goodwill under perioden. χ^2 -testet för alla tre åren hopräknade visar ett p-värde på 0,000. Det innebär att alla de genomförda testerna utom det för år 2007 är signifikanta då p-värdena för dessa tester understeg den uppsatta signifikansnivån 5 procent. P-värdet för dessa tester understeg till och med en signifikansnivå på 1 procent, 0,01, vilket innebär att testen kan sägas vara korrekta med 99 procents säkerhet. Följaktligen kan studiens nollhypotes förkastas både för varje år var för sig samt för alla år hopräknade. Den alternativa hypotesen kan således antas. Nedskrivning av goodwill genomförs således i större utsträckning under år med negativt resultat än år med positivt resultat.

Finns det ett samband mellan storlek på nedskrivning och storlek på negativt resultat?

För att vidare testa om det finns en koppling mellan nedskrivningsbelopp och storlek på negativt resultat utfördes en enkel linjär regression. Till att börja med ställdes därför två hypoteser upp:

$$H_0: \beta_1=0$$

$$H_1: \beta_1 \neq 0$$

Nollhypotesen, $\beta_1=0$, innebär att det inte finns något linjärt samband mellan de båda variablerna, nedskrivning av goodwill och negativt resultat. Kan nollhypotesen förkastas innebär det däremot att det finns ett signifikant samband mellan variablerna. För att nollhypotesen ska kunna förkastas gäller även i detta test att testets p-värde ska understiga signifikansnivån, 5 procent.

För att avgöra om några skillnader existerar prövades även i detta test först varje år, 2007, 2008 och 2009, var för sig och därefter genomfördes ett test för alla åren sammanslagna. Testet för 2007 visar ett p-värde på 0,685 vilket inte understiger 0,05. Det kan således inte säkerställas att det finns ett signifikant samband mellan storlek på nedskrivning och storlek på negativt resultat för år 2007.



Testet för 2008 visar ett p-värde på 0,523. Detta värde understiger inte heller det signifikansnivån 0,05. Det kan därmed inte heller säkerställas att det finns ett samband mellan storlek på nedskrivning och storlek på negativt resultat för år 2008.

Testet för 2009 visar ett p-värde på 0,930 vilket inte understiger 0,05, därmed kan inte nollhypotesen förkastas till förmån för mothypotesen. Det innebär att nollhypotesen inte kan förkastas i något av ovanstående tre tester. Därmed kan det inte heller säkerställas att det finns ett signifikant samband mellan storlek på nedskrivning och storlek på negativt resultat för år 2009. Vidare prövades därför huruvida detta resultat blev annorlunda om alla åren slogs ihop och prövades i ett test med många fler observationer.

Då alla tre åren slogs ihop till en enda enhet visar testet ett p-värde på 0,521. Testet är i och med det fortfarande inte signifikant. Följaktligen kan nollhypotesen inte förkastas i något av dessa fall, och det kan därmed inte heller säkerställas att det skulle finnas något signifikant samband mellan storleken på nedskrivningsbeloppet och storleken på det negativa resultatet.

5.2.2 Hypotes 2: Företagen gör fler/större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur

Den andra hypotesen undersöker frågan om olika konjunkturlägen påverkar den utsträckning i vilken nedskrivning av goodwill sker. Tanken bakom denna hypotes är att under en lågkonjunktur påverkas många företags lönsamhet negativt. Det skulle kunna tänkas att denna minskade lönsamhet också avspeglar sig i företags goodwillvärdering genom en ökad svårighet för dem att försvara värdet på goodwillposten. Företag skulle därmed i större utsträckning bli tvungna att skriva ner goodwill under lågkonjunktur än under högkonjunktur.

Ökad svårighet att försvara värdet av goodwill beror på den påverkan på återvinningsvärdet en nedgång på marknaden ger. Beräkningen av återvinningsvärdet av goodwill är beroende av storleken på tillväxttakten och diskonteringsräntan. Dessa kan påverkas på två sätt till följd av en lågkonjunktur. En recession på världsmarknaden



innebär en sjunkande tillväxttakt i och med de lägre kassaflöden som kan förväntas den närmaste framtiden på grund av den minskade lönsamheten.

Hur diskonteringsräntan påverkas som följd av en lågkonjunktur har inte en lika klar effekt. Diskonteringsräntan är den räntesats som uttrycker avkastningskravet på investerat kapital och ska avspegla den faktiska kapitalkostnaden och de risker som finns i den specifika investeringen. Under en lågkonjunktur stiger riskpremien i och med den ökade risk som investerare och långgivare upplever på grund av den ökade osäkerhet och de ökade fluktuationer som en recession innebär. Däremot sjunker alltså oftast den riskfria räntan under en recession. Anledningen till att den riskfria räntan sjunker är att styrräntan sjunker som ett sätt att hålla igång en fortsatt konsumtion. En lägre styrränta innebär att det blir mindre fördelaktigt att spara och mer fördelaktigt att istället låna pengar.

För att pröva denna hypotes har även den delats upp i två delhypoteser. Den första hypotesen rör frågan om det görs fler nedskrivningar under lågkonjunktur än under högkonjunktur. Den andra hypotesen utreder huruvida det görs större nedskrivningar under lågkonjunktur än under högkonjunktur. En lågkonjunktur kan få påverkan på marknaden på olika sätt. Dels kan enskilda företag drabbas hårt av recessionen så att de får lov att skriva ner ett större belopp. Dels kan även fler företag drabbas av en nedgång i världsekonomin och ett ökat antal företag blir därmed tvungna att skriva ner goodwill.

För att det ska vara möjligt att pröva om fler/större nedskrivningar görs under lågkonjunktur än under högkonjunktur måste först de undersökta åren kategoriseras som låg- respektive högkonjunkturår. Som beskrivs i metodkapitlet ovan ses i denna studie 2007 som ett högkonjunkturår, medan 2008 och 2009 ses som år präglade av lågkonjunktur.

Görs det fler nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur?

För att pröva hypotesen om det görs fler nedskrivningar av goodwill under lågkonjunktur än under högkonjunktur användes χ^2 -test. χ^2 -testet är lämpligt att använda i detta fall då denna hypotes bygger på nominal data. χ^2 -testet besvarar frågan hur stor sannolikheten är att skillnaden mellan det förväntade värdet och det observerade värdet

beror på slumpen genom att den uppställda nollhypotesen antingen antas eller förkastas.

Följande hypoteser ställdes upp:

H_0 : Det finns inget samband mellan konjunkturläge och nedskrivning av goodwill.

H_1 : Det finns ett samband mellan konjunkturläge och nedskrivning av goodwill.

Eftersom χ^2 -testet är ett ickeparametriskt test mäter det inte storleken på variablerna utan endast frekvensen. En kategorisering har därför gjorts av årets nedskrivning till så kallade dummyvariabler. En under året gjord nedskrivning motsvaras av en etta och en utebliven nedskrivning motsvaras av en nolla. Denna kategorisering har sedan jämförts med den gjorda kategoriseringen av år i låg- respektive högkonjunktur.

För att pröva huruvida det föreligger ett samband mellan konjunkturläge och nedskrivning av goodwill har först ett test där nedskrivningarna 2008 jämförts med nedskrivningarna 2007 gjorts. Därefter genomfördes ett test då nedskrivningarna 2009 jämfördes med nedskrivningarna 2007. Slutligen gjordes ett test då 2008 och 2009 slogs ihop och jämfördes med 2007. För att nollhypotesen ska kunna förkastas krävs att testets p-värde understiger signifikansnivån fem procent.

Vid en första titt på antalet nedskrivningar av goodwill som gjordes under respektive år kan det verka som att fler nedskrivningar görs under lågkonjunktur än under högkonjunktur. Då det under 2008 respektive 2009 gjordes 35 nedskrivningar av goodwill, vilket kan jämföras med 2007 då endast 23 goodwillnedskrivningar gjordes. Frågan är då om det har gjorts tillräckligt många fler nedskrivningar för att det ska vara signifikant. χ^2 -testet för 2008 jämfört med 2007 visar ett p-värde på 0,059 vilket är något högre än 0,05. Alltså kan inte nollhypotesen förkastas och det kan således inte säkerställas att fler nedskrivningar har gjorts under 2008 än under 2007.

χ^2 -testet för 2009 jämfört med 2007 visar däremot ett p-värde på 0,044 vilket understiger signifikansnivån, 0,05. Det betyder att nollhypotesen kan förkastas och att testet är signifikant. Det kan således säkerställas att det har gjorts fler nedskrivningar under 2009 än vad som gjordes under 2007.



χ^2 -testet då 2008 och 2009 slogs ihop och jämfördes med 2007 visar p-värdet på 0,029. Testets p-värde understiger därmed signifikansnivån 0,05. Det innebär att testets nollhypotes kan förkastas till förmån för mothypotesen. Det finns ett signifikant samband och det har därmed gjorts fler nedskrivningar än vad som enligt χ^2 -testet var förväntat under 2008 och 2009.

Följaktligen kan studiens nollhypotes alltså inte förkastas då endast 2008 jämförs med 2007. Men när 2009 jämförs med 2007 samt när 2008 och 2009 läggs ihop till en lågkonjunkturerhet och jämförs med antalet nedskrivningar under år 2007 så föreligger det ett signifikant samband och nollhypotesen kan förkastas. Det kan därmed med 95 procents säkerhet säkerställas att goodwill skrivits ner mer frekvent under 2009 än under 2007. Det kan även säkerställas att goodwill skrivits ner mer frekvent under perioden 2008-2009 som helhet än vad som var fallet 2007.

Görs det större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur?

För att testa hypotesen om beloppsmässigt större nedskrivningar görs under lågkonjunktur, användes t-test. t-test är ett parametriskt test som jämför två gruppers medelvärden mot varandra och undersöker om det föreligger skillnad i de olika gruppernas medelvärde, i syfte att kunna uttala sig om nollhypotesen kan förkastas eller inte. Testet visar om det finns någon skillnad avseende nedskrivningsbelopp mellan åren och huruvida denna skillnad är signifikant. Anledningen till att t-test är lämpligt att använda för att pröva denna hypotes är att hypotesen bygger på en kvotskala, vilket utgör grunden för att ett t-test ska kunna användas. Intentionen med testet är att pröva om det går att säkerställa att det under lågkonjunktur förekommer beloppsmässigt större nedskrivningar än under högkonjunktur. Testet tar till skillnad från χ^2 -testet således hänsyn till nedskrivningarnas storlek. Följande hypoteser ställdes upp:

H_0 : Det finns inget samband mellan konjunkturläge och storlek på gjord nedskrivning av goodwill.

H_1 : Det finns ett samband mellan konjunkturläge och storlek på gjord nedskrivning av goodwill.

Det vill säga det är frågan om en tvåsidig mothypotes:

$$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$$

$$H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$$

För att kunna testa om större nedskrivningar görs under lågkonjunktur än under högkonjunktur jämfördes det totala nedskrivningsbeloppet för samtliga företag med det år nedskrivningen inträffade. Två tester genomfördes, i det första testet jämfördes år 2008 med 2007. Därefter gjordes även ett test då 2008 och 2009 slogs ihop till en enhet och jämfördes med 2007. För att nollhypotesen ska kunna förkastas ska testets p-värde understiga signifikansnivån 5 procent.

Det totala nedskrivningsbeloppet för de undersökta företagen uppgick under år 2007 till 8,2 miljarder. År 2008 uppgick de sammanlagda nedskrivningarna till 9,5 miljarder kronor och år 2009 var motsvarande belopp 11,7 miljarder kronor. Det synes alltså åtminstone som att nedskrivningsbeloppet har ökat både under år 2008 och 2009. Frågan är då igen om det är så att ökningen är tillräckligt stor för att vara signifikant. t-testet för 2008 jämfört med 2007 visar ett p-värde på 0,808 vilket är avsevärt mycket högre än signifikansnivån 0,05. Det innebär att nollhypotesen inte kan förkastas. Det föreligger alltså inte något signifikant samband och det går således inte att uttala sig huruvida det har gjorts större nedskrivningar under 2008 än under 2007.

t-testet då 2008 och 2009 slogs ihop och jämfördes med 2007 gav ett p-värde på 0,593 vilket inte heller det understiger testets signifikansnivå 5 procent och nollhypotesen kan därmed inte förkastas. Något samband föreligger sålunda inte och man kan därmed inte säga att nedskrivningsbeloppen skulle vara större under någon särskild period. Då det inte föreligger något samband går det inte att uttala sig om ifall det har gjorts större nedskrivningar under 2008 och 2009 sammanslaget än under 2007.

5.3 Resultat av intervjuer

I studien har totalt nio intervjuer genomförts och resultatet från dessa presenteras nedan. Syftet med intervjuerna är att besvara de två sista frågeställningarna som presenterades i studiens inledande kapitel. Den ena frågeställningen gäller vilka möjliga förklaringar som kan finnas till de relativt låga nedskrivningarna i Sverige jämfört med i USA under 2008. Den andra frågeställningen gäller den kritik som framförts i media mot företag där hanteringen av goodwill kan skapa problem och respondenterna har i intervjuerna

fått möjlighet att kommentera denna kritik. Intervjuerna har sammanställts och resultatet presenteras nedan.

5.3.1 Respondenter

De som har intervjuats är representanter från sex olika företag noterade på Stockholmsbörsen samt tre experter. De företag som omfattas av intervjuerna är Swedbank, Eniro AB, Nobia AB, Cybercom Group Europe AB, Know IT AB samt ett företag som vill vara anonymt. De experter som omfattas av intervjuerna är Peter Malmqvist, Rolf Rundfelt och Björn Gauffin. En närmare presentation av respondenterna följer nedan. De nyckeltal och beräkningar som redovisas i anslutning till presentationen av respektive företag är hämtade från författarnas egna beräkningar utifrån det datamaterial som samlats in från årsredovisningar.

Swedbank är en av Sverige största bankrörelser och är noterat på Stockholmsbörsens Large Cap-lista. Swedbank tillhandahåller banktjänster till privatpersoner, lantbruk, företag, kommuner, landsting och rikstäckande organisationer i Norden och Baltikum. Baltiska Hansabank, Swedbank Ukraina samt Swedbank i Ryssland ingår i koncernen. (Bolagsfakta.se) Goodwillposten som Swedbank redovisar per den 31 december 2008 utgör 0,96 % av totala tillgångar eller 20 % av eget kapital. I slutet av 2008 hade Swedbank 17 308 Mkr i goodwill, vilket innebär en minskning med 0,07 % jämfört med redovisat värde 2007. Minskningen har till störst del skett som följd av att Swedbank gjorde en nedskrivning om 1 400 Mkr på sin verksamhet i Ukraina. Som representant för Swedbank har Henrik Bonde intervjuats och han arbetar som redovisningsspecialist på Swedbank.

Eniro AB är noterat på Stockholmsbörsens Mid Cap-lista och tillhandahåller sökmöjligheter för köpare och säljare (Bolagsfakta.se). Eniros goodwillpost som de redovisar per den 31 december 2008 utgör 68 % av totala tillgångar eller 514 % av eget kapital. I slutet av 2008 hade Eniro 11 374 Mkr i goodwill, vilket innebär en minskning med cirka 0,09 % jämfört med redovisat värde 2007. Minskningen beror till störst del på att Eniro gjorde en nedskrivning under 2008 med 913 Mkr i deras offline-verksamhet i Norge. Intervju har gjorts med Mattias Lundqvist som är Group Controller på Eniro AB.



Nobia AB är ett av Europas ledande köksföretag och är noterat på Stockholmsbörsens Mid Cap-lista. Bolaget har en stark position i de nordiska länderna, Storbritannien och i Kontinentaleuropa. (Bolagsfakta.se) Per den 31 december 2008 redovisar Nobia en goodwillpost på 3 056 Mkr, vilket utgör 27 % av totala tillgångar eller 73 % av eget kapital. Nobias goodwillpost ökade under 2008 med närmare 10 %, vilket till störst del varit som följd av nyförvärv som gjorts under året. Ingen nedskrivning har gjorts för 2008. Intervju har gjorts med Claes Andersson som är Corporate Controller på Nobia AB.

Cybercom Group Europe AB är ett IT-företag noterat på Stockholmsbörsens Small Cap-lista (Bolagsfakta.se). Företaget redovisar en goodwill om cirka 1 226 Mkr per den 31 december 2008, vilket utgör 60 % av totala tillgångar eller 123 % av eget kapital. Under 2008 ökade Cybercoms redovisade goodwill med 62 % genom förvärv av dotterföretag. Ingen nedskrivning har gjorts under 2008. Representant för Cybercom är Ann-Sofie Kardvik, koncernredovisningschef på Cybercom.

Know IT AB är ett IT-företag noterat på Stockholmsbörsens Small Cap-lista (Bolagsfakta.se). Per den 31 december 2008 uppgår företagets goodwill till cirka 661 Mkr, vilket motsvarar 56 % av totala tillgångar eller 145 % av eget kapital. Goodwillen i Know IT ökade under 2008 med 71 %. Ökningen är en följd av att företaget gjorde rörelseförvärv under 2008. Inga nedskrivningar gjordes under detta år. Intervju har gjorts med Anders Nordh som arbetar som Chief Financial Officer, CFO, på Know IT AB.

Företag A är ett av Stockholmsbörsens större noterade företag. Den representant för detta företag som intervjuats i denna studie är en person som arbetar med redovisningsfrågor. I presentationen av intervjuerna nedan kommer denna person att kallas för "respondenten på Företag A".

Peter Malmqvist är en oberoende finansanalytiker och han är ordförande i Sveriges finansanalytikers förening. Han har arbetat som analytiker sedan 1984, både som kreditanalytiker, analytiker för corporate finance och analytiker på sellside-sidan på



fondkommissionärer, banker och liknande. Han har också varit börsjournalist under ett antal år på Svenska Dagbladet Näringsliv, och idag skriver han bland annat i olika månadstidningar för placeringar som Aktiespararna, Privata affärer och även i redovisningstidskriften Balans.

Rolf Rundfelt har länge arbetat med att utarbeta normer för redovisning i svenska företag.

Björn Gauffin arbetar med företagsvärderingar på Grant Thornton, bland annat bedömning av goodwill och andra tillgångar. Han är även en av forskarna bakom jämförelsen mellan nedskrivningar i Sverige och USA som denna studie utgår från.

5.3.2 För- och nackdelar med det nya och det gamla regelverket

Sedan 2005 ska svenska noterade bolag följa reglerna enligt IFRS vid upprättande av årsredovisning. När det gäller goodwill innebär detta att goodwill numera anses ha en obestämbar nyttjandeperiod och ska prövas för nedskrivning minst årligen, enligt IAS 36, jämfört med tidigare då goodwill skrevs av med samma belopp varje år över dess nyttjandeperiod, enligt ÅRL och RR. I intervjuerna som genomförts i denna studie fick respondenterna uttrycka sin åsikt om för- och nackdelar med respektive regelverk.

Enligt Björn Gauffin är syftet med det nya regelverket enligt IFRS att goodwillvärdena inte ska bli så höga i och med att immateriella tillgångar ska fördelas på flera olika poster. Tidigare fördelades inte så stor del av övervärdet ut, utan goodwill blev en större post. Nu fördelas mer av förvärvspriset ut på företagets tillgångar. Gauffin anser att det nya systemet är mer logiskt, där goodwill inte har någon bestämd livslängd, eftersom det finns en svårighet i att fastställa livslängden för goodwill. Det stora problemet som han ser med de nya reglerna är att de lämnar ett stort utrymme för subjektivitet. Företagen gör sina egna antaganden om framtiden etcetera som läggs in i värderingsmodellen, vilket skapar subjektivitet och gör det svårt att jämföra bolag.

”Det är bättre för att det är mer logiskt, men å andra sidan, med en större subjektivitet som gör att man kan se att bolag gör olika och väljer att göra olika tar man ju bort egentligen jämförbarheten på det sättet.”

Henrik Bonde på Swedbank påtalar också problemet med jämförbarheten mellan bolag. Han kan se en fördel med det gamla systemet då han menar att alla gjorde likadant och det enda som kunde skilja mellan företagen var hur man såg på längden på avskrivningsperioden. Bonde anser dock att det nya regelverket är mer teoretiskt korrekt, eftersom goodwillvärdet testas löpande. *”Det andra systemet var mer trubbigt”*, som han uttrycker det. Baksidan med en mer teoretiskt korrekt modell är även enligt Bonde dock att nedskrivningsprövningen blir mycket mer subjektiv.

”Det finns större utrymme för olika uppfattningar om saker och ting, eftersom det blir så många parametrar man ska bedöma. Det gör att det kan få stora effekter och slå väldigt mycket. Förut, när man gjorde avskrivningar istället, bedömde man hur lång avskrivningstiden skulle vara, men när man väl hade fastställt den så tog man avskrivningen som en kostnad och till slut var goodwillposten borta.”

Även Mattias Lundqvist på Eniro ser en fördel i enkelheten med den tidigare hanteringen av goodwill, då goodwillbeloppet minskar och försvinner över tiden. På så sätt menar han att det blir tydligt från ett externt perspektiv vad företagen gör.

”Man kan tycka att de här impairment testerna som görs idag är lite ogenomträngliga för en utomstående bedömare och det kan vara svårt att förstå varför man gör en nedskrivning eller varför man inte gör en nedskrivning. Det kan vara en nackdel med det nya systemet.”

Claes Andersson på Nobia anser också att det var enklare att hantera goodwill med de gamla reglerna i och med att företagen slapp göra beräkningar och försvara värdet. Han ser en fördel med det gamla systemet där goodwill blev avskrivet till slut och att företaget fick ta den kostnaden varje år. Det är flera av respondenterna som påtalar resultatpåverkan. Ann-Sofie Kardvik på Cybercom kan inte se några fördelar med det nya regelverket och anser att resultatpåverkan var mer förutsägbar då goodwill skrevs av. *”Nu kan stora smällar komma emellanåt när värdet behöver skrivas ned.”* Anders Nordh på Know IT har en liknande uppfattning och anser att nackdelen med det nya

systemet är att företaget får väldigt ryckiga resultateffekter. Han menar att det var lättare att bedöma resultatet när en avskrivningsprincip användes. *”Om man skulle göra en nedskrivning så blir det ju kanske oftast större belopp, vilket också innebär att resultaträkningarna blir svåra att jämföra, i alla fall efter goodwillavskrivningen.”*

Peter Malmqvist är även han av den uppfattningen att de nya reglerna fungerar sämre och han påpekar att han tror att han är ganska ensam i analytikerkåren om att tycka att goodwillavskrivningar är relevanta. Dels anser han att goodwillnedskrivningar behövs, dels anser han att det har skapats en helt fiktiv post, den som kallas för övriga immateriella tillgångar. Enligt Malmqvist består denna post mestadels av ”någon konstig värdering” av kunder, kundlistor, varumärken etcetera.

”Absolut ingen jag har träffat kan förklara vad de här värdena som vi tar fram och lägger in, och i vissa fall skriver av på, egentligen betyder eller hur de har kommit fram. Det framstår som rena gissningar. Företagen lägger ner massor med tid på att försöka fastställa de här värdena som i grund ingen är intresserad av.”

Malmqvist menar att finansanalytiker och aktieanalytiker normalt struntar i fördelningen på övriga immateriella tillgångar och tar istället hela förvärvsovervärdet som uppkommer i förvärvsanalysen och definierar det som goodwill i balansräkningen.

Respondenten på Företag A tror att många anser att de gamla reglerna var bättre och är även själv av den uppfattningen. Han kan bland annat se en nackdel med de nya reglerna ur ett kostnadsperspektiv för de börsnoterade företagen. Enligt denna respondent är det förenat med betydande kostnader att göra en nedskrivningsprövning och han är tveksam till om nyttan är större än kostnaden för företagen. Han menar att detta är ett exempel på sådant som gör att vissa är väldigt kritiska till IFRS.

5.3.3 Granskning i USA och i Sverige

De experter som har intervjuats påtalar vikten av att det finns någon form av granskning av bolagen och hur de tillämpar redovisningsreglerna. Finansanalytiker Peter Malmqvist tror att den stora skillnaden i nedskrivning mellan USA och Sverige beror på att

amerikanska företag är rädda för att i framtiden bli stämnda av aktieägarna. Han förklarar att när ett företag håller värdet på sin goodwill oförändrat är det en prognos om att den tillgången möter de förväntningar som fanns när den köptes. *”Om den här tillgången, i det här fallet goodwilltillgången, helt plötsligt går med förlust så är det ju väldigt magstarkt att påstå att det ligger inom ramarna för vad vi hade förväntat oss.”* Behåller företaget värdet på goodwill i ett sådant läge är det en prognos om fortsatt god utveckling i det bolag som goodwillvärdet är hänförligt till. Om det sedan visar sig efter ett par år att den prognosen var fel, menar Malmqvist att amerikanska aktieägare direkt skulle kräva ersättning för det kursfall som blir. Aktieägarna i USA skulle hålla företagsledningen ansvarig och ifrågasätta varför företaget inte skrev ner goodwillvärdet tidigare. Enligt Malmqvist skulle detta aldrig hända i Sverige.

”Jag tror att den enda orsaken till att det är så stor skillnad mellan USA och Sverige är att de svenska styrelserna och företagsledningarna, de känner absolut ingenting för det här värdet i balansräkningen. De ser inte att genom att behålla ett oförändrat värde så lägger de också en prognos om avkastningen på den här tillgången att den inom kort ska möta ägarnas avkastningskrav. Skälet till att de inte känner den pressen är att de vet att även om det skulle visa sig vara falskt så kommer de inte att råka ut för någonting.”

Björn Gauffin är inne på samma linje som Peter Malmqvist. Gauffin förklarar den stora skillnaden mellan Sverige och USA med att det finns en mycket kraftigare granskning av börsbolagen i USA genom Securities and Exchange Commission (SEC). *”Vi har ju inte haft någon stor granskning alls och väldigt svag granskning och det gör att bolagens nedskrivningsprövningar kanske inte ifrågasätts så mycket från någon part egentligen.”*

Claes Andersson på Nobia tror att det finns en mer konservativ syn i Europa och att företagen vill behålla sin goodwill. *”Det påverkar ju resultatet men inte kassaflödet och jag tror att man vill hålla i det så länge som möjligt.”*

5.3.4 Tidpunkt för förvärv

I intervjuerna belystes prisnivån vid förvärv som en viktig aspekt vid goodwillvärdering. Respondenten på Företag A menar att det har betydelse vilka prisnivåer som gäller vid överlåtelser i ett land jämfört med ett annat. *”Det kan ju vara så att priserna generellt sett har varit högre i USA än i Sverige. Om priserna är högre så blir det mer goodwill och det innebär att när det ryker så slår det ju hårdare om man betalat mycket.”* Peter Malmqvist tar också upp de negativa effekterna som blir på nedskrivningarna som följd av att ett företag gjort förvärv under åren strax före finanskrisens begynnelse.

”Jag tycker att det är helt ofattbart att goodwillposterna knappt ens har rörts genom en av de värsta kriser som Stockholmsbörsens bolag har råkat ut för, särskilt då i de bolag där man köpte väldigt mycket bolag under 2006 och 2007, vilket med backspegeln i hand kan konstateras vara till betydligt högre pris än vad de skulle få för bolagen om de skulle sälja dem idag.”

Henrik Bondes uppfattning är att svenska förvärv legat tidigare i tiden jämfört med amerikanska förvärv. Det skulle medföra att tillgångarna i svenska bolag är värderade till lägre prisnivåer och att nedgången i ekonomin de senaste åren då inte drabbar värdet på dessa tillgångar lika hårt.

5.3.5 Finanskrisens påverkan

Den generella uppfattningen bland respondenterna är att finanskrisen inte drabbat Sverige lika hårt som USA. Det här en av de två förklaringar som Björn Gauffin kan se till de stora skillnaderna i nedskrivning och han menar att krisen varit mindre i Sverige. *”Krisen var ju värre i USA än den var i Sverige.”* Rolf Rundfelt nämner samma förklaring till den stora skillnaden mellan länderna och säger att; *”Det finns nog ingen tydlig förklaring, men man kan notera att USA drabbats väsentligt hårdare av den finansiella krisen än Sverige”*. Även respondenten på Företag A anser att Sverige trots allt har klarat den finansiella krisen förhållandevis bra. Claes Andersson på Nobia säger att krisen kanske inte har varit så allvarlig i Sverige som den framställts i media.

Ann-Sofie Kardvik på Cybercom tror att den låga andelen nedskrivningar i Sverige under 2008 beror på att den finansiella krisen inte hade nått den svenska marknaden ännu. *”Min personliga teori är att finanskrisen inte fått så stora konsekvenser vid årsskiftet 2008/2009 så att behovet att skriva ned goodwill fanns.”* Kardvik tror att det är större andel och belopp som gjorts i goodwillnedskrivningar 2009 jämfört med 2008. Det är dock ingenting hon själv har kollat upp.

5.3.6 Finanskrisens påverkan i olika branscher

I intervjuerna har respondenterna fått ge sin syn på vad de stora skillnaderna i nedskrivning av goodwill i Sverige jämfört med i USA kan bero på. Frågan har ställts med hänvisning till Gauffin och Thörnstens studie, där de kunde visa att amerikanska noterade bolag skrev ned 30 procent av total goodwill, medan svenska noterade bolag endast skrev ned 1,5 procent. Flera av respondenterna ifrågasätter hur jämförelserna i studien har gjorts och menar att resultatet skulle kunna bli annorlunda om hänsyn togs till olika branscher.

Henrik Bonde på Swedbank menar att nedskrivningarna som gjorts beror mycket på vad som hänt i en viss sektor och tycker att det vore intressant att se om det går att hitta några mönster om resultaten skulle delas upp på olika sektorer. Bonde förklarar att företag som har gjort mycket omstruktureringar och förvärv och på så sätt ”jackat upp” siffrorna får högre goodwillvärden. Om detta görs precis innan företagen går in i en lågkonjunktur kommer det att leda till att det blir större nedskrivningar för dessa företag. Därför, menar Bonde, spelar det roll hur stor andel av balansräkningarna som är goodwill; *”Den kan ju ha varit 30 procent i USA, medan den bara har varit fem procent i Sverige och då kanske det blir betydligt lägre nedskrivningar i förhållande till det”*.

Enligt Ann-Sofie Kardvik på Cybercom ligger IT-branschen i allmänhet lite senare i konjunkturcykeln, vilket betyder att det dröjer lite längre innan en nedgång påverkar dem och dessvärre också en uppgång.

5.3.7 Kritiken mot företags goodwillhantering

Valet av respondenter i intervjuerna har delvis gjorts med utgångspunkt från debatter och kritik som lyfts fram i media. Flera av de företag som ingår i denna del av studien är sådana som berörs av den kritiken och en del av syftet med intervjuerna har varit att få företagens och experternas kommentarer kring detta. I media har det varnats för företag som redovisar ett högt goodwillvärde i förhållande till eget kapital. I toppen på denna lista, bland samtliga noterade företag på Stockholmsbörsen, står Eniro vars goodwill utgör mer än 500 procent av eget kapital i slutet av år 2008. Andra företag som debattörerna varnat för är IT-företagen Know IT och Cybercom. Även i dessa företag är goodwillen större än eget kapital. Risken som kritikerna ser med att ett företags goodwill överstiger eget kapital är att om värdet på goodwill minskar kommer de att tvingas till en nedskrivning. Det leder i sin tur till att ägarna riskerar att behöva tillskjuta nytt kapital för att det egna kapitalet inte ska urholkas. Rolf Rundfelt menar att det är en stor risk därför att redan en liten nedskrivning tvingar fram en nyemission. Björn Gauffin utvecklar förhållandet och säger att risken uppkommer i den situation då företaget samtidigt redovisar ett negativt resultat.

”Har du goda resultat och har mycket goodwill eller andra immateriella tillgångar är det väl inget problem, för då kan du ju försvara den. Det är först när du börjar visa ett sämre resultat som det är svårare att försvara något.”

För ett bolag som har hög goodwill och dessutom börjar visa dåliga resultat får det väldigt kraftig effekt. Då blir det svårt för företaget både att försvara tillgången och visa goda resultat framöver. Peter Malmqvist påpekar även de negativa aspekterna med hur börskursen påverkas av en nedskrivning i bolag som redovisar förhållandevis höga goodwillposter. *”Har man stora goodwillvärden och verksamheten börjar redovisa dalande resultat, då träffas aktiekursen hårdare än om man redovisar dalande resultat och har låga goodwillvärden.”* Det menar Gauffin även har visat sig historiskt, att bolag med mycket goodwill och kanske svaga resultat har värderats sämre och att det är där som marknadens reaktion på den här typen av bolag har syntts mest. Här lyfter han fram Eniro som det tydligaste exemplet, som han säger har väldigt mycket goodwill och inte så starka resultat.

I intervjun med Eniro fick Mattias Lundqvist möjlighet att kommentera företagets förhållandevis höga goodwillvärde och den risk som utomstående parter ser med detta. Lundqvist svarar att eftersom det är den mest väsentliga posten i Eniros balansräkning är det en risk som de följer väldigt noga. Han utvecklar resonemanget något med att förklara att det är väldigt viktigt att de kan motivera sin goodwill och att den kvalificerar sig som en tillgång i företaget, eftersom eventuella nedskrivningar har stor betydelse på deras egna kapital. Det är tydligt att detta inte är något som Eniro vill kommentera mer ingående sett ur företagets perspektiv i intervjun, men han dementerar inte heller den risk som påtalats i media. Konsekvenserna som Lundqvist kan se med att ha ett högt värde på goodwill är att goodwillposten ifrågasätts av vissa. *”Det skapar ju en viss osäkerhet när man har en så stor del av balansräkningen i en post som goodwill för utomstående bedömare.”*

Företagen som intervjuats i denna studie framstår som mindre oroade över höga goodwillvärden än vad debattörerna i media är och det är inte bara Eniro som undviker att svara för ingående på frågan. Däremot bekräftar samtliga företag att det finns en viss risk. Ann-Sofie Kardvik på Cybercom säger att:

”Vid en stor nedskrivning finns risk för att det egna kapitalet blir för lågt och bolaget därmed blir tvunget att göra en nyemission. Då gäller det att aktieägarna har fortsatt förtroende för bolaget och är villiga att tillskjuta kapital.”

Anders Nordh på Know IT poängterar hur viktigt det är att kontinuerligt se över företagets goodwillvärde och då bedömer de framförallt relationen mellan eget kapital och goodwill. Dessa bedömningar har bland annat lett till att deras senaste förvärv gjordes med nästan uteslutande nyemitterade aktier, vilket förbättrade relationen mellan eget kapital och goodwill. *”Det är för att hålla det här under kontroll så att det inte galopperar.”* Nordh håller med om att de har en hög goodwillpost, även jämfört med andra IT-bolag på Stockholmsbörsen. Däremot anser han inte att Know IT haft några problem med sina nedskrivningsprövningar och att de håller goodwillen under kontroll, genom att göra exempelvis nyemission för att andelen goodwill inte ska öka.

Nobia redovisar inte lika hög andel goodwill i förhållande till eget kapital som de övriga företagen, men Claes Andersson anser att det även hos dem kan utgöra en risk. *"Om konjunkturen inte tar sig kan det vara en risk att vi inte får in de intäkter som vi beräknat att tillgångarna ska generera, men i dagsläget ser vi ingen risk."*

Företaget som valt att vara anonymt i denna studie berörs inte nämnvärt av den kritik som framställs i media, men representanten för detta företag som intervjuats har ändå fått ge sin syn på risken med att ha ett högt goodwillvärde. Han har en enkel syn på problematiseringen och menar att det initiala goodwillvärdet inte är något som företagen själva kan bestämma. *"Det där bygger ju på de förutsättningar som gäller för förvärvet och inte ens då utifrån det egna företaget, utan ifrån vad kunniga aktörer skulle komma fram till."* När det sedan gäller nedskrivningsprövning poängterar han att det är viktigt att denna blir objektiv och grundar sig på företagsledningens affärsplan.

I media har debattörer även kritiserat andra företag, inte för att de haft höga goodwillvärden i förhållande till eget kapital, utan genom att deras nedskrivningsprövningar har ifrågasatts. Ett av de mest omtalade bolagen under 2009 har varit Swedbank. Banken har fått stark kritik för att de behållit värdet på sin goodwill hänförlig till dess verksamhet i Baltikum. Peter Malmqvist beskriver läget i sin artikel i Dagens Industri i februari i år; *"Swedbank har ett värde i balansräkningen på sina tre baltiska verksamheter på 31,8 miljarder kronor. Nästan hälften, 12,6 miljarder kronor, motsvaras inte av några materiella tillgångar, utan kallas goodwill"*. Malmqvist menar att denna betalning för framtida vinster är över en normal nivå och att om dessa framtida övervinster är osäkra ska goodwillvärdet skrivas ned. I intervjun som gjorts med Malmqvist i denna studie berättar han att han kritiserar Swedbank för att de bibehåller ett oförändrat värde i den baltiska verksamheten, som genererar 11 miljarder i förlust på ett år. Samtidigt har banken skrivit ned hela goodwillposten hänförlig till dess verksamhet i Ukraina och Malmqvist tycker att Swedbank då borde kunna skriva ned åtminstone halva goodwillposten hänförlig till Baltikum. *"Det är helt befängt i mina ögon att den baltiska verksamheten idag skulle ha samma värde som den hade när den köptes."* Enligt Malmqvist har Swedbank dessutom gjort två nyemissioner och staten garanterar hela deras upplåning och det är hänförligt till just den baltiska verksamheten.



Därför anser han att det är underligt att banken inte rört den goodwillposten överhuvudtaget. *"Det gör mig misstänksam. Vad är det de vet som inte jag vet?"*

Björn Gauffin är också förvånad över att Swedbank har hållit kvar goodwillvärdet i den baltiska verksamheten och han tror att de flesta förväntade sig en nedskrivning. Gauffin påpekar även att Swedbank gjort en del aggressiva antaganden i sin nedskrivningsprövning av goodwill för att komma fram till beslutet att inget nedskrivningsbehov förelegat. Prognostiden som Swedbank använt i värderingen är 30 år, vilket kan jämföras med reglerna i IFRS som anger att en maximal prognosperiod om fem år ska användas, annars skall särskilda skäl anges. Till detta har en relativt hög tillväxttakt tillämpats under denna långa prognostid. *"Återigen, med subjektiva antaganden går det väldigt lätt att få ihop en kalkyl, men det krävs väldigt mycket för att försvara den."*

Rolf Rundfelt ser däremot inget större problem med hur Swedbank hanterat sin goodwill hänförlig till deras verksamhet i Baltikum. Han kommenterar dock fallet mer utifrån ett regelverksperspektiv. *"Swedbanks uppfattning är att nuvärdet av framtida inbetalningsöverskott är högre än det redovisade värdet. Det bygger på en bedömning som de har gjort och som är svår att kritisera."* Rundfelt menar även att det går att utgå från att revisorerna har gjort en ordentlig genomgång av bedömningarna innan de godkände redovisningen. Därför menar han att Swedbanks förfarande är förenligt med IAS 36. Han ser heller inga risker med den redovisningsmetod som banken valt, eftersom redovisningen är väldigt öppen.

I intervjun med Henrik Bonde på Swedbank berättar han om deras förvärv i Baltikum. Banken ägde 60 procent av den baltiska verksamheten från slutet av 1990-talet och år 2005 köpte Swedbank in resterande 40 procent. Bonde tycker att detta är viktigt att komma ihåg när den goodwillen ska fastställas eller ifrågasättas. *"Hade vi köpt hela den här banken 2005 så hade goodwillen varit kanske mer än dubbelt så stor och då hade vi suttit i ett helt annat läge i vår prövning nu."* Han menar att det är lättare att försvara värdet då, eftersom en så stor del av förvärvet prissattes utifrån de förväntningar som fanns i slutet av 90-talet. Bonde jämför situationen med bankens förvärv i Ukraina, där hela verksamheten köptes år 2007 då allting stod på topp. *"Den goodwillen är*



bortskrivnen nu för den är mycket svårare att försvara. Det hade ju varit samma situation om vi hade förvärvat hela Baltikum 2005.”

Bonde ombeds i intervjun att kommentera den kritik som framställts mot bolaget. Han bedömer inte att Swedbank gjort något som är i konflikt med regelverket, utan att regelverket trycker på att företagsledningen ska göra sin egen bedömning.

”Använder man sig av antagandena i kalkylen så håller de värdena som det ser ut i nuläget. Sen kan man alltid ha synpunkter på om det här är riktiga antaganden och hur relevanta de är. Men det är väl ändå så att banken vet ju, skulle jag vilja påstå, allra bäst hur den här verksamheten ser ut och vad man har för framtida förväntningar om vad som kommer att hända.”

Dessutom påpekar Bonde att de antaganden och den bedömning som Swedbank har gjort redovisas tydligt i deras årsredovisning och det är ingenting som företagsledningen försökt att mörka.

Som kontrast till Swedbanks förfarande kan ställas SEB som har gjort precis tvärtom, vilket också fått en hel del kritik i media. Under 2009 beslutade SEB att skriva bort all sin goodwill i sin verksamhet i Baltikum. Peter Malmqvist anser att detta beslut var helt riktigt. *”När en verksamhet går så katastrofalt dåligt som den gör i Baltikum kan man omöjligt säga att det finns något värde utöver de vanligt bokförda tillgångarna. Det är liksom en omöjlighet.”*

Henrik Bonde menar att det är precis det här IFRS handlar om, att företagsledningarna själva måste göra ett antal bedömningar. SEB och Swedbank har helt enkelt gjort olika bedömningar och det är helt förenligt med reglerna att det kan vara så, menar han. *”Oavsett hur man gör så verkar det som att ingen är nöjd med hur man gör. Det är klart att om man har lagt sig mittemellan, då kanske någon hade varit nöjd med detta, men det är ju inte säkert att det hade varit mer korrekt för det.”*

Bonde påpekar återigen att tidpunkten för förvärven i respektive bolag har stor inverkan på nedskrivningsprövningen av goodwill. *”Är det så att SEB har köpt sitt under 2000-*



talet och vi har köpt merparten under 90-talet, då är det klart att det ligger närmre tillhands att de måste skriva bort, även om de skulle göra samma bedömningar som oss om framtiden.”

6 Analys

För att besvara studiens frågeställningar analyseras i detta kapitel det empiriska material som studien har resulterat i. Utgångspunkten är de teorier som har presenterats i kapitel 3 samt den diskussion som lyfts fram i inledningskapitlet. Först diskuteras resultatet av genomgången av de undersökta företagens årsredovisningar och därefter resultatet av hypotesprövningarna. Sist i kapitlet diskuteras resultatet av de intervjuer som genomförts utifrån ett antal möjliga förklaringar, som kunnat urskiljas genom denna studie, till de relativt låga nedskrivningarna som gjorts i Sverige under 2008. En diskussion förs även om hur företag resonerar kring goodwill med utgångspunkt från den kritik som framförts i media.

6.1 Genomgång av årsredovisningar

Avsikten med genomgången av de 172 undersökta företagens årsredovisningar var att besvara de två första frågeställningarna. Syftet är alltså att utreda hur den totala goodwillposten samt det totala nedskrivningsbeloppet för de noterade företagen på Stockholmsbörsen har förändrats under denna treårsperiod.

Ur de årsredovisningsdata som samlats in kunde det utläsas att den totala goodwillposten ökade väsentligt under 2007. Vid ingången av året uppgick total goodwill till 349,1 miljarder för att vid årets utgång motsvara 509,6 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 46 procent. Att goodwillposten har ökat så markant kan tänkas vara en följd av att det under 2007 genomfördes ett stort antal förvärv i dessa företag. Även under 2008 fortsatte goodwillposten att öka, om än inte i samma utsträckning. Goodwillökningen under 2008 uppgick till 11 procent. Under 2009 vände dock trenden och goodwillposten minskade med 2 procent, vilket motsvarar nedskrivningsandelen för året. Därför verkar inte företagen ha gjort förvärv i någon större utsträckning under 2009.

Den finansiella krisen initierades i USA under hösten 2008. Det var till en början ganska osäkert hur denna situation skulle komma att utvecklas i övriga världen och därmed även i Sverige. Inledningsvis var det nog inte alla som trodde att krisen skulle bli så omfattande utanför USA:s gränser. Vissa kan till en början tänkas ha varit av den

uppfattningen att krisen bara var något kortvarigt, som snart skulle vara över igen. Om många företag var av den uppfattningen och trodde att krisen inte skulle bli så omfattande eller att den snart skulle vara över kan det ha lett till att de varit än mer restriktiva i sin förhållning till goodwillposten. Osäkerheten kring finanskrisens verkan och alla nyligen gjorda investeringar kan orsaka en ovilja hos företagen att skriva ner goodwillposten. Denna motvilja kan tänkas leda till att företagen försöker hålla i dessa värden in i det längsta. Genom de antaganden som företagen gör vid nedskrivningsprövning kan de underlåta att ta hänsyn till den finansiella krisen och uppnå ett önskat värde på sin goodwill.

Det kan däremot ses tydligt i årsredovisningssiffrorna att antalet företag som gjort en nedskrivning under 2008 respektive 2009 tycks ha ökat markant sedan 2007. Antalet nedskrivningar har ökat med 66 procent från 2007, från att 23 företag skrev ner goodwill under 2007 till att 35 nedskrivningar gjordes under 2008 respektive 2009. Trots detta har som synes nedskrivningsbeloppet ändå inte ökat nämnvärt under den undersökta perioden. Det är endast frågan om en ökning med sammanlagt 3,5 miljarder kronor sedan ingången av 2007. Att goodwillposten har ökat i så stor utsträckning medan nedskrivningsbeloppet inte alls har ökat i samma utsträckning medför att andelen nedskriven goodwill istället har minskat, från att uppgå till 2,3 procent 2007 till 1,5 procent 2008 för att utgöra 2 procent 2009. Värt att notera är att trots finanskrisen har alltså andelen goodwill som skrivs ner per år minskat under 2008 och 2009 mot vad som var fallet under 2007 då det anses ha varit högkonjunktur.

Det verkar därmed som att fler företag har blivit drabbade och tvingats till nedskrivningar i och med finanskrisen än vad som har varit fallet under 2007, då högkonjunktur rådde. Däremot tycks det som att enskilda företag inte har drabbats särskilt hårt i och med att det totala nedskrivningsbeloppet, och därmed andelen nedskriven goodwill, inte har ökat i samma utsträckning. Nedskrivningsbeloppet under 2008 och 2009 är näst intill det samma som under 2007 innan recessionen, då det rådde högkonjunktur på världsmarknaden.

Det kan konstateras att det totala resultatet i de undersökta företagen har sjunkit med närmare 50 procent under den undersökta perioden. Det tyder på en kraftigt minskad

lönsamhet i de undersökta företagen, och kanske även likviditetsproblem till följd av detta. Det sjunkande resultatet och det faktum att totalt eget kapital under perioden trots detta stadigt har ökat indikerar på att det har funnits ett behov av nyemitteringar i dessa företag som följd av den minskade lönsamheten och att aktieägarna därmed har fått lov att skjuta till nytt kapital till företaget. Att i en sådan situation riskera att bli tvungen att göra ytterligare nyemissioner och därmed behöva belasta investerarna ytterligare genom att skriva ner goodwill är nog mindre önskvärt.

6.2 Hypotesprövning

I det här avsnittet är avsikten att besvara den tredje och den fjärde frågeställningen. Den tredje frågeställningen utreder frågan om det kan urskiljas några särskilda mönster för under vilka omständigheter som företag gör en nedskrivning. Det har prövats genom de båda hypoteser som ställts upp i denna studie. Den fjärde frågeställningen berörde frågan om finanskrisen kan ha haft större påverkan på bolagens nedskrivningar under år 2009 än under år 2008 och har prövats genom den andra hypotesen.

6.2.1 Hypotes 1: Ett negativt resultat leder till nedskrivning av goodwill

I den första hypotesen berördes frågan om ett negativt resultat leder till en nedskrivning av goodwill. Tanken bakom denna hypotes var att då en nedskrivning av goodwill är resultatpåverkande kan företag tänkas ha motiv till och vara mer benägna att skriva ner goodwill under år då de redan visar ett negativt resultat. För att detta skulle kunna undersökas delades hypotesen upp i två delhypoteser.

Den första delhypotesen som utredde frågan om det finns ett samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de gör en nedskrivning av goodwill. Denna hypotes undersöktes med hjälp av χ^2 -test. I de genomförda χ^2 -testen kunde den uppställda nollhypotesen förkastas för alla år utom för år 2007. Nollhypotesen kunde också förkastas för testet för alla år hopräknat. Att testet för 2007 inte blev signifikant kan närmast ses som en följd av att det var så få företag som redovisade ett negativt resultat detta år, endast 18 av 172 företag, att det inte fanns tillräckligt med data för att fastställa huruvida ett samband kan tänkas föreligga. Då testet för alla år hopräknat blev

signifikant innebär det att det finns ett samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de skriver ner goodwill. Nedskrivning av goodwill genomförs således i större utsträckning under år med negativt resultat än år med positivt resultat.

I den andra delhypotesen utreddes därefter vidare genom enkel linjär regression om det finns ett samband mellan storleken på det negativa resultatet och storleken på gjord nedskrivningen. I detta test kunde nollhypotesen inte förkastas. Det innebär att mothypotesen inte kunde antas och det går således inte att uttala sig om ifall det finns något samband mellan storlek på gjord nedskrivning och storlek på det redovisade negativa resultatet.

Efter genomförda statistiska tester kan det statistiskt säkerställas att nedskrivning av goodwill förekommer mer frekvent under år då företag redovisar ett för perioden negativt resultat. Big bath accounting är ett fenomen som betecknar situationer då företagsledningen vidtar åtgärder som drastiskt reducerar innevarande års resultat för att sedan kunna öka det i framtiden (Riahi-Belkaoui 2003). Sådana liberala tolkningar av redovisningsreglerna tillåter val som skildrar en finansiell situation som är mer eller mindre optimistisk än den verkliga. Enligt Riahi-Belkaoui (2003) är företag mer benägna att ”ta ett bad” under vissa specifika perioder, exempelvis när de redan redovisar ett för perioden negativt resultat. Efter studiens prövning av hypotesen om det finns ett samband mellan att företag redovisar ett negativt resultat och att de väljer att göra en nedskrivning av goodwill kan det påvisas att det inte beror på slumpen att mer frekventa goodwillnedskrivningar förekommer under år med negativt resultat. Det kan ge indikationer på att företagen passar på att skriva ned goodwill under år då de ändå kommer att redovisa ett negativt resultat och att den strategi som benämns big bath accounting i viss mån förekommer bland företagen på Stockholmsbörsen.

I USA har goodwillnedskrivningarna under 2008 utgjort 30 procent av den totala goodwillposten. Denna andel har jämförts med de svenska nedskrivningarna om totalt endast 1,5 procent. I och med detta har diskuterats hur det kan vara en så stor skillnad mellan länderna och den svenska nedskrivningsandelen har ansetts oförsvarligt låg. Men å andra sidan skulle också en nedskrivningsandel om 30 procent kunna uppfattas som en påfallande hög andel. I och med det skulle det kunna diskuteras huruvida detta kunde



indikera på att fenomenet big bath accounting i viss mån förekommer bland företagen på den amerikanska börsen.

Kirschenheiter och Melumad (2001) jämförde i sin studie redovisat resultat med prognostiserat resultat och undersökte deras samband med ledningens val av redovisningsteknik. Det framkom då att när ett företag kunde redovisa ett överraskande bra resultat valde ledningen att jämna ut denna vinst över flera år. Anledningen till att företagsledningen valde att sprida ut vinsten var att erhålla en förbättrad precision i deras förväntade vinster. När motsatt situation uppstod och företagets redovisade resultat var sämre än väntat tillfördes istället ytterligare negativa förhållanden. Kirschenheiter och Melumads (2001) studie påvisade därigenom att ledningen under dåliga år föredrar att ”ta ett bad” och redovisa ett så dåligt resultat som möjligt för att på så sätt kunna redovisa högre framtida vinster. Om resultatet å andra sidan är bra föredrar ledningen att jämna ut resultatet för att på så sätt över tiden uppnå så jämna resultat som möjligt.

Denna undersökning har genomförts under en period som har benämnts som en av vår tids hittills värsta kriser, med för många företag exceptionellt svaga resultat som följd. Av denna anledning kan det med Kirschenheiter och Melumads studie som bakgrund tänkas att företagen har varit mer benägna att ”ta ett bad” och passa på att redovisa ett negativt resultat. Därför är det lätt att anta att företag i låg utsträckning skulle ha haft motiv till att vilja öka det redovisade resultatet som ett försök till resultatutjämning.

Att redovisat resultat för alla företag som helhet har minskat med närmare 50 procent under perioden kan även detta indikera på ett försök från företagens sida att minska innevarande års resultat genom att ”ta ett bad”.

6.2.2 Hypotes 2: Företagen gör fler/större nedskrivningar av goodwill under år med lågkonjunktur

Genom den andra hypotesen undersöktes frågan om olika konjunkturlägen påverkar den utsträckning i vilken nedskrivning av goodwill sker. Tanken bakom denna hypotes var att under en lågkonjunktur påverkas många företags lönsamhet negativt. Det skulle



kunna tänkas att denna minskade lönsamhet också avspeglar sig i företags goodwillvärdering genom en lägre tillväxttakt och diskonteringsränta som följd och därmed även en ökad svårighet för dem att försvara värdet på goodwillposten. Det skulle därmed leda till att företag i större utsträckning skulle bli tvungna att skriva ner goodwill under lågkonjunktur än under högkonjunktur.

För att kunna undersöka detta och pröva denna hypotes har den delats upp i två delhypoteser. Den första delhypotesen som rör frågan om det görs fler nedskrivningar under lågkonjunktur än under högkonjunktur undersöktes med hjälp av χ^2 -test. I dessa test framgick det att när enbart 2008 jämfördes med 2007 blev testet inte signifikant och det kan därmed inte påstås att fler nedskrivningar gjorts under 2008 än under 2007. Det andra testet där 2009 jämfördes med 2007 blev däremot signifikant. Likaså blev testet då 2008 och 2009 slogs ihop och jämfördes med 2007 signifikant. Det tycks efter genomförda test vara så att fler nedskrivningar görs under lågkonjunktur än vad som görs under högkonjunktur.

Den andra delhypotesen utreder vidare om det beloppsmässigt görs större nedskrivningar under lågkonjunktur än under högkonjunktur. Denna delhypotes undersöktes med hjälp av t-test. Det visade sig att inget av de genomförda t-testen blev signifikanta, alltså går det inte att uttala sig om det har gjorts beloppsmässigt större nedskrivningar under vare sig 2008 ensamt eller 2008 och 2009 hopslagna än vad som gjordes under 2007. Med tanke på att inget av t-testen blev signifikanta kan det inte sägas att det gjorts beloppsmässigt större nedskrivningar under finanskrisen.

Att χ^2 -testet då 2008 och 2009 slogs ihop blev signifikant kan indikera på att finanskrisen som helhet har haft påverkan på de undersökta företagen. Testet då 2008 jämfördes med 2007 blev som sagt inte signifikant, vilket tyder på att finanskrisen ännu inte hade hunnit slå igenom på samma sätt i Sverige och därmed under detta år inte haft vidare stor effekt på de undersökta företagen. Det kan därmed tänkas att finanskrisen inte hade hunnit få så stor inverkan under 2008, men att hela krisen totalt sett tycks ha haft en viss inverkan på de på Stockholmsbörsen noterade företagen.



Att fler nedskrivningar har gjorts skulle som nämnts ovan kunna tyda på att fler företag i och med finanskrisen har drabbats och därför behövt skriva ner värdet på goodwill. Eftersom nedskrivningsbeloppet totalt sett för de svenska företagen dock inte har ökat under 2008 och 2009 jämfört med under 2007 verkar det som helhet inte som att finanskrisen har haft vidare stor påverkan på de undersökta företagen. Nedskrivningsbeloppet ligger fortfarande kvar på samma "normala" nivå som innan recessionen i ekonomin. Faktum är att nedskrivningsandelen till och med har minskat sedan 2007. Andelen nedskrivningar var högre under 2007 än vad den var både under 2008 och 2009, lägst var andelen under 2008 då endast 1,5 procent skrevs ner jämfört med året innan då andelen uppgick till 2,3 procent.

Att χ^2 -testet då 2008 jämfördes med 2007 inte blev signifikant, medan testet då 2008 slogs ihop med 2009 och jämfördes med 2007 blev signifikant skulle kunna indikera på att lågkonjunkturen och därmed finanskrisen inte fått ordentligt genomslag i Sverige förrän under 2009 och att krisen därför har haft en större inverkan på de i Sverige noterade företagen under 2009 än under 2008.

Rent teoretisk sett hade det kanske kunnat förväntas att beloppsmässigt större nedskrivningar görs under ekonomiskt mer ansträngda perioder, som en lågkonjunktur innebär, men utifrån genomförda statistiska tester tycks fallet alltså inte ha varit så. Resultatet av genomförda tester kan däremot sägas gå i linje med det Gauffin och Thörnsten (2010) kom fram till i sin studie. De kunde där visa att nedskrivningarna av goodwill i svenska börsföretag under år 2008 endast motsvarade 1,5 procent av den totala goodwillposten. De anser att detta var en anmärkningsvärt låg andel med tanke på den extrema situation som många företag upplevde under denna period med avseende på den finansiella krisen. Denna låga andel jämför de vidare med USA där de börsnoterade företagen sammanlagt skrev ner hela 30 procent av total goodwill under 2008. Gauffin och Thörnsten påpekar också att 2008 var första gången som reglerna om nedskrivningsprövning av goodwill testades under en världsomfattande lågkonjunktur.

Enligt denna undersökning görs det alltså till antalet fler nedskrivningar av goodwill under lågkonjunktur än vad som görs under högkonjunktur. Däremot görs det inte beloppsmässigt större nedskrivningar under lågkonjunktur än under högkonjunktur,



vilket som nämnts även bekräftas av den studie som Gauffin och Thörnsten gjort. Trots att fler nedskrivningar har gjorts under lågkonjunkturen tycks det därmed ändå vara så att goodwillnedskrivningarna i de svenska noterade företagen överlag inte har påverkats i särskilt stor utsträckning av de dåliga tider som har rått på världsmarknaden sedan hösten 2008.

En fortsatt ovilja från företagen att skriva ner goodwill kombinerat med fortsatta förvärv kommer att leda till att goodwill blir en allt mer dominerande del av företagens balansräkningar och risken för det som i media benämns ”goodwillsmällor” kan därmed också tänkas komma att öka i dessa företag. Gauffin och Thörnsten menar att ju större denna andel blir i balansräkningarna desto mindre blir också möjligheterna att försvara denna post. I och med det tror de att nedskrivningarna kommer att öka under de kommande åren, och de menar att goodwillnedskrivningar därmed kommer bli en mer normal del av marknaden.

6.3 *Analys av intervjuer*

6.3.1 Möjliga förklaringar till de förhållandevis låga nedskrivningarna i Sverige

Det här avsnittet syftar till att besvara den näst sista frågeställningen i inledningskapitlet. Från respondenterna i de intervjuer som gjorts framgick information som leder fram till ett antal möjliga förklaringar till de förhållandevis låga nedskrivningarna i Sverige jämfört med i USA under 2008. En förklaring till de låga nedskrivningarna är att det bland företagen tycks finnas ett ointresse för goodwill som tillgångspost, vilket kan bero på att företagen i Sverige inte är lika hårt granskade som företag i USA. Dessutom har de flesta av respondenterna en negativ inställning till de nya reglerna i IFRS. En annan förklaring kan vara att svenska förvärv legat tidigare i tiden, vilket gör att värderingen av goodwill baseras på andra prisnivåer och prognoser. Det finns bland respondenterna också en uppfattning om att Sverige inte har drabbats lika hårt av den finansiella krisen som USA, vilket skulle kunna vara en förklaring till de lägre nedskrivningsnivåerna. Några påtalar även att finanskrisens påverkan kan skilja sig åt mellan olika branscher. Nedan förs en analys och en diskussion kring rimligheten i respektive möjlig förklaring.

Negativ inställning till de nya reglerna i IFRS

Det är inte många år sedan det infördes nya regler för svenska noterade bolag att följa vid upprättande av årsredovisning. Sedan år 2005 ska alla svenska noterade bolag följa de internationella reglerna enligt IFRS. För goodwill innebär det att dess värde inte längre ska skrivas av systematiskt över dess nyttjandeperiod, utan anses ha obestämd nyttjandeperiod och ska testas minst årligen för eventuellt nedskrivningsbehov.

De tidigare reglerna i ÅRL och RR innebar en enkel fördelning av goodwill. Goodwill utgjorde då det belopp som överstiger värdet av de tillgångar och skulder som förvärvats. Enligt denna värdering är goodwill således en samlingspost för hela detta övervärde som sedan skrivs av med samma belopp varje år. Fördelningen enligt de nya reglerna i IAS 36 *Nedskrivningar* är något mer komplicerad, då övervärdet ska fördelas över flera olika kassagenererande enheter. (IAS 36 p. 80) Därefter ska företaget beräkna återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwill är hänförlig till. Om detta värde understiger det bokförda värdet ska tillgången skrivas ned och då är det goodwill som skrivs ned först. Det gör att det krävs ett mer omfattande arbete för att fastställa värdet på goodwill.

Av intervjuerna framkom att det finns en negativ inställning bland respondenterna till de nya reglerna enligt IFRS. Flera kunde se både för- och nackdelar med respektive regelverk och regelverken värderades även ur olika perspektiv. Det som diskuterades mest i intervjuerna var det faktum att de nya reglerna lämnar ett stort utrymme för subjektivitet, i och med att reglerna kräver att företagen gör sina egna bedömningar om framtiden. Det menar Björn Gauffin leder till att jämförbarheten mellan företag försvinner. Företagen utarbetar sina egna värderingsmodeller och använder sig av både externa och interna källor för att fastställa variablerna i beräkningen, såsom tillväxttakt och diskonteringsränta. Det medför att resultatet av en nedskrivningsprövning till stor del beror på de antaganden som företagen gör själva. Det finns helt enkelt ingen tydlig modell för företagen att arbeta efter, utan tillvägagångssätt och värdering kan skilja sig mycket åt mellan olika företag.

Henrik Bonde på Swedbank anser att det nya regelverket är mer teoretiskt korrekt, men han belyser också problemet med subjektivitet och att det tar bort en del av

jämförbarheten mellan bolag. Han menar att det fanns en fördel med det gamla systemet, då alla företag gjorde likadant och det enda som kunde skilja mellan företagen var hur företagen såg på längden på avskrivningsperioden. Denna enkelhet i det gamla systemet underlättar för både företagen själva och utomstående parter, såsom analytiker och investerare. För företagen finns det då en tydlig modell att följa och de behöver inte göra några omfattande beräkningar baserade på sina egna bedömningar. För investerare och analytiker blir det enklare att tolka företagets redovisning, eftersom alla företag gör likadant och det är enkelt att följa en systematisk avskrivning på goodwill. Vid en nedskrivningsprövning som görs enligt de nya reglerna är det långt många fler variabler som investerare måste ta hänsyn till och bedöma rimligheten i. Av den genomgång av årsredovisningar som gjorts i denna studie har det som nämnts upptäckts att informationen som företagen lämnar kring sin nedskrivningsprövning ofta är bristfällig eller till och med saknas helt och hållet. Det är ytterligare en faktor som försämrar insynen i hur företagen resonerar i sin nedskrivningsprövning av goodwill.

Det externa perspektivet är något som Mattias Lundqvist på Eniro påtalar. Han anser att en nedskrivningsprövning kan vara ogenomträngligt för utomstående bedömare och att det kan vara svårt att förstå varför en nedskrivning har gjorts eller inte. Det ser han som en nackdel med de nya reglerna. Därför är det viktigt att det finns en viss grad av transparens i företagets nedskrivningsprövningar. Ju mer information som företaget lämnar i not för sin nedskrivningsprövning, desto lättare är det för utomstående bedömare att förstå vad företaget gjort.

Som representant för utomstående bedömare har finansanalytiker Peter Malmqvist intervjuats. Han påstår att finansanalytiker generellt sett struntar i hur goodwill har fördelats och lägger istället in hela förvärvsöverbudet som goodwill i balansräkningen. En av anledningarna till att Malmqvist föredrar avskrivning på goodwill är att han anser att det med de nya reglerna har skapats en fiktiv post, övriga immateriella tillgångar, som ingen kan förklara. *”Företagen lägger ner massor med tid på att försöka fastställa de här värdena som i grund ingen är intresserad av.”* Malmqvist påpekar dock att han är ganska ensam i analytikerkråken om att tycka att avskrivning på goodwill är relevant.

Om det är som Malmqvist säger, att företagen lägger ned onödig tid på något som ändå ingen är intresserad av eller förstår, varför ska företagen då göra de här nedskrivningstesterna? Återigen är det av vikt att företagen är tydliga med de antaganden och bedömningar som ligger till grund för deras nedskrivningsprövning. Respondenten på Företag A lyfter även fram frågan i ett kostandsperspektiv. Han menar att en nedskrivningsprövning är förenad med betydande kostnader för företagen och han är tveksam till om nyttan är större än kostnaden. Det borde också innebära att det även är kostsamt för analytiker och investerare att försöka sätta sig in i hur företagen gjort sina beräkningar och antaganden vid nedskrivningsprövning. Det verkar dock som, om man ska tro Malmqvist, att finansanalytiker undviker detta problem genom att slå ihop all goodwill till en gemensam post och inte lägga någon värdering i fördelningen av den.

Respondenten på Företag A tror att denna aspekt är en av anledningarna till att många är negativa till reglerna i IFRS. Det har blivit mer komplicerat för företagen att göra sina goodwillvärderingar och det är både mer kostsamt och tidskrävande att hantera goodwill jämfört med tidigare.

Flera av respondenterna har även belyst resultatpåverkan i jämförelsen mellan regelverken. De kan se en fördel med de tidigare reglerna då goodwill skrevs av varje år och sedan försvann med tiden. Därmed var det lättare att bedöma och förutse resultatet, eftersom goodwillavskrivningen var en kostnad som företaget fick ta varje år. Anders Nordh på Know IT menar även att en nedskrivningsprövning oftast leder till större belopp än vid avskrivning, vilket gör att det blir svårare att jämföra resultaträkningar före och efter nedskrivning. Det skulle kunna innebära att bolagen är försiktiga med att göra nedskrivningar av goodwill, eftersom effekterna kan vara svåra att kontrollera.

Det framgår alltså flera negativa synpunkter från respondenterna angående de nya reglerna i IFRS. Om det är så att det generellt sett finns en negativ inställning till reglerna för hur goodwill ska hanteras kan det innebära att bolagen inte anstränger sig så mycket som reglerna kräver vid en nedskrivningsprövning. Det var flera respondenter som sa att de inte gillar det nya systemet, men att nu är reglerna sådana som de är och bolagen följer dessa. Efter genomgången av årsredovisningar är dock uppfattningen att bolagen i sin not för nedskrivningsprövning av goodwill i princip bara upprepar

innehållet i IAS 36. Därmed framgår inte att bolagen skulle ha lagt ner tid och resurser för att fastställa ett tillförlitligt värde på goodwill. Informationen för nedskrivningsprövning är i det avseendet ofta bristfällig och det verkar finnas en viss tröghet hos bolagen att anta de nya reglerna. Konsekvenserna av detta skulle kunna bli att det värde för goodwill som fastställs vid en nedskrivningsprövning inte blir tillförlitligt. Ett beslut om en väsentlig nedskrivning lär väl knappast fattas om bolaget inte är helt säker på att beräkningen av återvinningsvärdet har gjorts på ett grundligt sätt.

Brist på granskning i Sverige

Av intervjuerna framgår det att det verkar finnas ett visst ointresse hos företagen för goodwill som tillgångspost på grund av att det finns en avsaknad av granskning på bolagen i Sverige. Det skulle kunna vara en förklaring till de stora skillnaderna mellan Sverige och USA med avseende på goodwillnedskrivningar. Peter Malmqvist säger i intervjun att han tror att det finns en rädsla bland amerikanska bolag för att bli stämde av aktieägarna. En felaktig bedömning av ett företags goodwillvärde kan leda till kursfall om prognosen inte håller, något som företagsledningen skulle hållas ansvarig för och aktieägarna skulle ifrågasätta varför en nedskrivning inte gjorts tidigare. Företagsledningen skulle då krävas på ersättning till aktieägarna för utebliven vinst.

Vad Malmqvist menar är att när ett företag beslutar att behålla värdet på sin goodwill är det en prognos om att den tillgången som goodwill är hänförlig till möter de förväntningar som fanns när den köptes. På så sätt ger företaget signaler till aktieägare och andra utomstående bedömare om hur just den verksamheten går och kommer att utvecklas. Det är det som är tanken med att utgå från nedskrivningsprövning för goodwill istället för avskrivning på goodwill. Genom att ett företag gör en nedskrivningsprövning gör de en utvärdering av sin initiala bedömning av vad den kassagenererande enheten kommer att generera till företaget. I det fall variablerna, såsom tillväxttakt och diskonteringsränta, har ändrats sedan den senaste bedömningen måste dessa nya värden användas för en omberäkning av kassaflödet. Det ska också påminnas om att IAS 36 även kräver att en nedskrivningsprövning ska göras närhelst ett företag befarar att värdet på goodwillen kan ha förändrats och vara i behov av nedskrivning.

Kanske ligger det något i det som Claes Andersson nämner, att det finns en mer konservativ syn på goodwill i Europa och att företagen här, i större utsträckning än i USA, vill behålla sina goodwillvärden. Genom att inte skriva ned på goodwill ger de signaler till utomstående parter om att allting står rätt till och att verksamheten går enligt planerna. En nedskrivning av goodwill, till och med en liten sådan, skulle kunna ge negativa signaler till utomstående parter, vilket skulle kunna påverka företagets börskurs och kapitalförsörjning.

Det är tänkbart att om ett företag i Sverige gör en nedskrivning får det större uppmärksamhet bland investerare och analytiker i Sverige, än vad en nedskrivning i ett amerikanskt bolag skulle få i USA. Siffrorna som tagits fram i Gauffin och Thörnstens studie visar att nedskrivningar av goodwill är vanligare i USA än i Sverige. Därför är det troligt att ett företag inte utmärker sig lika mycket i USA om de blir tvungna att skriva ned sitt värde på goodwill, eftersom det är flera andra företag som gör samma sak. Genom den kvantitativa undersökningen i denna studie har det visat sig att det var 35 bolag i Sverige som skrev ned sin goodwill under 2008 respektive 2009. Det är en låg andel i förhållande till alla 172 bolag som redovisar goodwill och en ännu lägre andel i förhållande till samtliga 256 bolag på Stockholmsbörsen. Därav kan det sända ut negativa signaler till utomstående parter i Sverige att det är något som går fel i de bolag som skriver ned, inte att en nedskrivning beror på en allmän nedgång i ekonomin.

I USA skulle således en nedskrivning vara mer accepterad. En förklaring till det kan vara att reglerna med nedskrivningsprövning för goodwill har tillämpats en längre tid i USA än i Sverige, då SFAS 142–*Goodwill and other intangible assets* började gälla från och med juni 2001. Amerikanska bolag och investerare kan därför vara mer vana vid ett sådant förfarande och har därmed en annan syn på goodwill och nedskrivning. Ett annat problem kan ligga i den översättning av begreppet "*impairment test*" som gjorts när IFRS skulle tillämpas för svenska bolag. *Impairment test* är det begrepp som används i både IFRS och SFAS och det har översatts till svenska som nedskrivningsprövning. Innebörden av det ursprungliga begreppet har då försvunnit något, eftersom en nedskrivning traditionellt sett i Sverige innebär en oväntad värdenedgång och ett uttryck för misslyckande hos företaget. Begreppet *impairment test*



syftar till att testa goodwillvärdet för en eventuell försvagning. Det är mer likt en avskrivning på så sätt, förutom det att nyttjandeperioden istället anses vara obestämbar.

En nedskrivning skulle också kunna påverka ett företags kapitalkostnad. Om ett företag tvingas göra en stor nedskrivning urholkas företagets egna kapital, vilket gör att skuldsättningsgraden ökar. Det leder i sin tur till att företagets kostnad för riskkapital ökar, då ägarna kräver en högre ersättning för den investering de gör.

På grund av att regelverket i IFRS är utformat som det är, lämnar det stort utrymme för företagen att göra sina egna subjektiva antaganden och bedömningar. De kan därmed i stor utsträckning styra sin nedskrivningsprövning för att få ett viss önskat resultat. Det skulle kunna undvikas om företagen i Sverige var utsatta för granskning i en större utsträckning än vad de är idag. Enligt Björn Gauffin finns det en mycket kraftigare granskning av börsbolagen i USA genom den amerikanska finansinspektionen SEC. Med tanke på den betydligt högre nedskrivningsandelen där under 2008, skulle detta kunna vara en förklarande faktor till de stora skillnaderna jämfört med Sverige.

Företagen som intervjuats har inte tagit upp något om brist på granskning som en förklaring till de låga nedskrivningarna. Det är dock rimligt att förvänta sig att företagen själva inte skulle ta upp det som något problem. Med anledning av ovanstående resonemang ses antagligen en hårdare granskning av hur reglerna tillämpas som något negativt för företagen och om det dessutom kan leda till sanktioner är det en oönskad situation som företagen vill undvika.

Svenska förvärv har legat tidigare i tiden jämfört med amerikanska

En annan viktig aspekt som lyfts fram i intervjuerna när goodwillnedskrivningar jämförs mellan Sverige och USA är tidpunkt för förvärv. Henrik Bonde på Swedbank är av den uppfattningen att svenska förvärv har legat tidigare i tiden jämfört med amerikanska. Det skulle innebära att tillgångarna i svenska bolag är värderade till lägre prisnivåer än amerikanska, vilket har betydelse när företagen sedan går in i en ekonomisk recession.

Ponera att detta har varit fallet, att amerikanska bolag har gjort merparten av sina förvärv under de närmsta åren före finanskrisen. Då stod ekonomin på topp och högkonjunktur präglade hela samhället. Det innebär att prisnivåerna var höga och förvärven gjordes med högre betalning. Som följd av det blir övervärdet från förvärvet högre och amerikanska bolag får stora goodwillposter. När sedan finanskrisen gör sitt intåg och hela ekonomin plötsligt förändras kommer detta att slå väldigt hårt mot företagens goodwillvärderingar. Tillväxten avtar, lönsamheten sjunker, inflationen ökar och prisnivåerna sjunker och så vidare. Sammantaget gör detta att goodwill måste värderas om till de nya lägre prisnivåerna och med andra försämrade prognoser som grund kan större nedskrivningar förväntas som följd av detta.

Om svenska förvärv istället legat tidigare i tiden, då prisnivåerna inte var lika höga som under högkonjunkturen före 2008, skulle goodwillvärderingarna inte drabbas lika hårt av finanskrisen. Det ska här påminnas om att värdet på goodwill aldrig får skrivas upp, enligt IAS 36, utan värdet kan endast hållas oförändrat eller skrivas ned. Det gör att de svenska förvärven initialt inte värderats särskilt högt på grund av låga prisnivåer och värdet har heller inte kunna öka under de åren som tillgången har innehaft. Då kan goodwillvärdena i svenska bolag hållas mer stabila, även under en ekonomisk recession som den under 2008.

Peter Malmqvist påpekar dock att för de företag i Sverige som har gjort flera av sina förvärv under 2006 och 2007 är det märkligt att goodwillposterna inte har förändrats mer än de gjort under 2008. Här har Malmqvist en viktig synpunkt. Frågan är om det är rimligt att säga att svenska företag generellt sett gjort sina förvärv tidigare än amerikanska företag. Det är ingenting som undersökts i denna studie, men även om så var fallet borde det ändå finnas många bolag även i Sverige som gjort förvärv senare och därmed skulle påverkas mer av finanskrisen.

Det kan här framhållas att i den kvantitativa undersökningen i denna studie framgick att det totala goodwillvärdet för svenska noterade bolag ökade med cirka 46 procent under 2007. Den ökningen tyder på att det faktiskt har gjorts en hel del förvärv i Sverige innan finanskrisen. Det gör att det blir svårt att förklara den stora skillnaden i nedskrivning



mellan Sverige och USA under 2008 med att merparten av svenska förvärv legat tidigare i tiden än amerikanska.

Sverige har inte drabbats lika hårt av den finansiella krisen som USA

En annan förklaring till att amerikanska noterade bolag skrev ner 30 procent av total goodwill, medan svenska noterade bolag endast skrev ned 1,5 procent, skulle helt enkelt kunna vara att den finansiella krisen drabbat USA hårdare än Sverige. Denna förklaring stöds av flera av respondenterna som intervjuats.

Det skulle kunna vara den enkla förklaringen till att svenska bolag inte skrivit ned sin goodwill i lika stor utsträckning som amerikanska under 2008. Om finanskrisen inte haft lika stora effekter på den svenska ekonomin leder det till att de olika variablerna som används vid nedskrivningsprövning inte påverkats lika mycket. I jämförelse med USA skulle i sådana fall exempelvis tillväxttakten för svenska bolag inte minska lika mycket och diskonteringsräntan skulle hållas lägre, vilket gör att nuvärdet av de diskonterade kassaflödena inte minskar lika mycket i svenska bolag. Huruvida detta skulle kunna vara den enskilda förklaringen till skillnaden är dock osäkert, återigen med tanke på att nedskrivningsandelen är så väsentligt mycket lägre för svenska bolag.

Ann-Sofie Kardvik på Cybercom tror att finanskrisen inte nått den svenska marknaden i full utsträckning under 2008 för att den skulle hinna påverka bedömningarna av goodwill under det undersökta året. Hon tror istället att det har gjorts större nedskrivningar bland svenska bolag under 2009. Det skulle alltså kunna ligga en förskjutning av finanskrisens effekter som gör att svenska företag drabbats senare än amerikanska och därför har dessa effekter inte speglats i nedskrivningsprövningarna för 2008. Det här är en av de aspekter som belystes i inledningskapitlet och som avsetts att undersöka i och med denna studie. Resultatet av den kvantitativa undersökningen visar att goodwillnedskrivningarna ökade något år 2009 jämfört med 2008, från 1,5 procent år 2008 till 2 procent år 2009. Det är alltså ingen tydlig skillnad mellan åren med avseende på nedskrivningsandel, utan det har varit låga nedskrivningar båda åren. Det kunde dock konstateras att finanskrisen har haft en större inverkan på bolagens nedskrivningar under 2009 jämfört med 2008. Vad som är intressant är dock att nedskrivningsandelen visade sig vara större under år 2007 än under 2008 respektive

2009, trots att det borde vara tvärtom. Finanskrisen tycks därför inte ha haft några större effekter alls på de svenska bolagens nedskrivningar.

Finanskrisens påverkan kan skilja sig åt mellan olika branscher

Gauffin och Thörnstens (2010) studie visar att det är en uppenbar skillnad i hur goodwillposterna har hanterats i amerikanska bolag jämfört med svenska under 2008. Respondenterna ombads i intervjuerna att kommentera detta resultat och flera ställde sig då frågande till hur jämförelsen har gjorts och menar att resultatet skulle kunna bli annorlunda om jämförelsen gjorts branschvis.

Enligt Henrik Bonde på Swedbank spelar det stor roll för goodwillnedskrivningar vad som hänt i en viss bransch före lågkonjunkturen. I branscher där det skett mycket förändringar genom exempelvis förvärv och omstruktureringar, där blir det också högre goodwillvärden. Innan finanskrisen påbörjades hösten 2008 rådde högkonjunktur i både Sverige och USA. De förvärv som gjordes då har därför prissatts till högre prisnivåer än de som gäller under lågkonjunktur. Därmed blir goodwillposten högre och utgör en större andel av totala tillgångar. När ekonomin sedan går in i en lågkonjunktur kommer dessa företag att drabbas hårdare än företag i branscher där det inte gjorts förvärv och omstruktureringar i samma omfattning. En förhållandevis högre goodwillpost i balansräkningen skulle alltså föranleda större nedskrivningar, enligt Bonde. Förhållandet skulle därför kunna skilja sig åt, både mellan USA och Sverige och mellan olika branscher.

I den amerikanska studien som Gauffin och Thörnsten (2010) stödjer sina resultat på har det gjorts en uppdelning av de amerikanska noterade bolagen i olika branscher. Det som är intressant att se där är att den bransch som stod för den beloppsmässigt största andelen nedskrivning av goodwill under 2008 var banksektorn. Det är inte förvånande att denna bransch var den som drabbades hårdast av nedskrivningar i USA, med tanke på att de amerikanska bankerna erfor stora kreditförluster under den finansiella krisen och det var flera banker som tvingades till konkurs. Bankerna i USA stod enligt studien för nästan 23 procent av de totala goodwillnedskrivningarna under 2008. Det skulle kunna innebära att det är bankernas nedskrivningar som till stor del har bidragit till den höga andelen nedskrivningar totalt sett bland de amerikanska bolagen under 2008. Det i

sin tur medför att en jämförelse mellan amerikanska och svenska bolag blir missvisande, om de svenska bankerna och andra bolag inte haft lika stora problem. Genom att göra en uppdelning av bolagen per bransch i respektive land och sedan jämföra skulle kunna visa att nedskrivningsandelen inte skiljer sig åt lika mycket i vissa branscher. Det vore intressant att se hur stor skillnaden i nedskrivning av goodwill skulle bli om banksektorn uteslöts i en jämförelse mellan Sverige och USA.

Frågan är om detta skulle kunna vara den främsta förklaringen till skillnaden i nedskrivning, med tanke på att nedskrivningsandelen i Sverige var väsentligt lägre än i USA under 2008. Skulle en jämförelse göras mellan olika branscher bara i Sverige skulle det heller inte förklara den låga andelen nedskrivning inom landet. Även om nedskrivningarna bland svenska noterade företag inte jämfördes med USA, är det ändå en väldigt låg andel av goodwill som skrivits ned. Att fördela nedskrivningarna per bransch skulle inte förändra detta faktum.

Ann-Sofie Kardvik på Cybercom påpekar att IT-branschen som de verkar i ligger något senare i konjunkturcykeln än andra branscher, vilket innebär att det dröjer lite längre innan en nedgång påverkar dem. Det skulle kunna innebära att goodwillnedskrivningarna skiljer sig åt mellan olika branscher under 2008, men att skillnaderna jämnar ut sig under 2009.

6.3.2 Hur företagen resonerar kring goodwill

I denna studie har ett antal företag lyfts fram som exempel där hanteringen av goodwill kan skapa problem hos företagen. Några av företagen som intervjuats har fått stark kritik i media för sitt förfarande med avseende på nedskrivningsprövning av goodwill. Det här avsnittet syftar till att besvara den sista frågeställningen i inledningskapitlet som rör frågan hur företagen själva resonerar kring den kritik som framförts.

Eniro

För de företag vars goodwill utgör en stor andel i förhållande till eget kapital har det skapats en viss oro hos utomstående parter. I E24 stod det i mars 2009 att; *”Den senaste tiden har nyemissioner aviserats på löpande band”*. Analytiker och investerare ser en risk i att en eventuell nedskrivning i bolag med en hög andel goodwill kan leda till en

urholkning av det egna kapitalet. Det i sin tur kan leda till att investerare tvingas tillskjuta nytt kapital genom emission.

Eniro är det mest diskuterade exemplet på företag med en hög andel goodwill i förhållande till eget kapital under 2008. Deras goodwill utgjorde då över 500 procent av företagets eget kapital i slutet av året. Den stora andelen gör att risken att ägarna måste tillskjuta nytt kapital är extra stor eftersom redan en liten nedskrivning, i samband med ett dåligt resultat, kan ge stora effekter på det egna kapitalet. Därför är det extra viktigt att sådana här företag kan uppfylla sina intjäningsprognoser i framtiden. Eniros goodwillandel har dock minskat väsentligt under 2009 och utgör i slutet av året istället 198 procent av eget kapital. Det beror i huvudsak inte på att goodwill har skrivits ned, utan på att det egna kapitalet har nära tredubblats från cirka två miljarder kronor till sex miljarder kronor under året. Av Eniros årsredovisning för 2009 kan utläsas att ökningen i det egna kapital beror på en nyemission som gjorts under året.

Det här tyder på att den kritik som riktats mot Eniro och andra företag kan ha varit befogad. Det kan inte med säkerhet sägas att anledningen till att Eniro gjorde en stor nyemission under år 2009 för att motverka den risk som fanns i att ha ett högt goodwillvärde i förhållande till eget kapital. Det är dock möjligt att detta varit en bidragande orsak, eftersom effekterna av nyemissionen blev just denna. Genom att göra en nyemission kan Eniro motverka en del av den risk som det innebär att göra nedskrivningar, eftersom deras goodwillvärde och eventuella nedskrivningar inte längre utgör en lika stor del av det egna kapitalet. Det är något som Know IT har tagit hänsyn till genom att deras senaste förvärv gjordes med nyemitterade aktier, för att andelen goodwill av eget kapital inte skulle öka ännu mer.

Swedbank och SEB

Swedbank och SEB utgör ett exempel på där reglerna i IFRS kan verka godtyckliga, då bankerna har hanterat sin goodwill precis tväremot varandra. De har båda verksamhet i Baltikum och Swedbank har behållit sin goodwill hänförlig till den verksamheten, medan SEB har valt att skriva ned sin helt och hållet. Peter Malmqvist riktar stark kritik mot Swedbank, då han anser att det är helt orimligt att Swedbanks verksamhet skulle ha samma värde idag som när den förvärvades. När han jämför med SEB menar han att

deras förfarande är mer riktigt, eftersom verksamheten i Baltikum gått med så stora förluster den senaste tiden. Rolf Rundfelt ser däremot inget problem med vare sig Swedbanks eller SEB:s förfarande ur ett regelverksperspektiv. Han menar att besluten om nedskrivning eller inte nedskrivning grundar sig på företagens bedömningar och då är det helt i enlighet med reglerna. Henrik Bonde har kommenterat saken och menar även han att det är helt enligt reglerna att det kan vara så. Bankerna har helt enkelt gjort olika bedömningar om framtiden i Baltikum-verksamheten, menar han. Dessutom påpekar han att det nya regelverket bygger på just det, att företagen ska göra sina egna antaganden och bedömningar. Det gör att det är svårt att ifrågasätta bankernas beslut, särskilt som dessa även godkänts av deras revisorer.

Bonde har även en annan intressant synpunkt på jämförelsen som gjorts med avseende på hantering av goodwill mellan SEB och Swedbank. Han menar att SEB kan ha gjort sitt förvärv i Baltikum senare i tiden än Swedbank, vilket skulle innebära att SEB:s goodwill är värderad till en högre prisnivå. Därmed skulle det ligga närmre tillhands att SEB måste skriva ned sin goodwill. Hade detta varit fallet vore det kanske inte så konstigt att den ena banken har gjort på ett sätt och den andra på ett annat sätt. Men genom att gå tillbaka i tiden och leta igenom SEB:s årsredovisningar kan det konstateras att SEB gjorde merparten av sitt förvärv i Baltikum år 2000. Det stämmer alltså inte, det som Bonde spekulerar i, att SEB har gjort sitt förvärv senare än Swedbank, utan det verkar som att båda bankerna har gått in i sin Baltikum-verksamhet ungefär samtidigt. Det gör det hela än mer anmärkningsvärt. Bankerna har hanterat sin goodwill helt olika varandra, trots att förvärven har gjorts till samma lägre prisnivåer och att de båda företagen verkar inom samma bransch och därmed har liknande förutsättningar.

Jämförelsen mellan Swedbank och SEB väcker funderingar kring hur pass väl de nya reglerna fungerar. Som tidigare nämnts kan det tyckas finnas en viss godtycklighet i och med reglernas utformning när sådana här stora skillnader kan förekomma. Det har diskuterats en del i intervjuerna om den subjektivitet som IFRS skapar och det verkar som att det kan utgöra ett problem, både för företagen själva och för utomstående bedömare. En hårdare granskning av hur företagen tillämpar reglerna och med sanktioner som följd skulle kunna vara en lösning.

7 Slutsats

Mot bakgrund av studiens syfte och de frågeställningar som ställdes upp i det inledande kapitlet presenteras i detta kapitel studiens slutsatser. Slutligen presenteras också förslag till vidare studier.

Genom den kvantitativa undersökningen i denna studie kan det redovisas hur den totala goodwillen på Stockholmsbörsen har förändrats mellan åren 2007 till 2009. Det har visat sig att de noterade bolagens goodwill ökade väsentligt under 2007 vid en jämförelse mellan ingående och utgående värde för goodwill. Ökningen utgjordes av cirka 46 procent och det är med största sannolikhet en följd av att det gjorts många förvärv bland företagen under detta år. Det är ett rimligt antagande eftersom 2007 var ett år med växande ekonomi och högkonjunktur i Sverige. Den totala goodwillen fortsatte att öka något (11 procent) under 2008, vilket kan förklaras av att det fortsatte göras en del förvärv även under detta år innan finanskrisen inleddes under hösten. Däremot vände trenden under 2009, då den totala goodwillen minskade något. Minskningen var dock marginell och motsvarade samma andel som nedskrivningsandelen för året, 2 procent. Det betyder att bolagen inte gjort så många förvärv under 2009, troligtvis på grund av nedgången i ekonomin. Därtill kan påminnas om att resultatet för bolagen totalt sett halverades under den undersökta treårsperioden. Det kan därför konstateras att finanskrisen har påverkat bolagen i det hänseendet.

När den procentuella nedskrivningsandelen har undersökts och jämförts mellan de tre åren visar det sig att denna inte skiljer sig nämnvärt åt alls mellan åren, utan den har varit fortsatt låg. Vad som är förvånande är dock att nedskrivningsandelen var lägst under 2008 och högst under 2007. Det gjordes alltså större nedskrivningar under ett år med högkonjunktur och lägre nedskrivningar under åren med lågkonjunktur, trots att det borde vara tvärtom. Beloppsmässigt har goodwillnedskrivningarna ökat något för varje år, men effekten på den procentuella nedskrivningsandelen blir inte så stor eftersom den totala goodwillen samtidigt har ökat under 2007 och 2008.

Utifrån det datamaterial som har samlats in från de noterade bolagens årsredovisningar har två hypoteser kunnat prövas. Genom den första hypotesen undersöktes ifall ett

negativt resultat leder till en nedskrivning. Hypotesprövningen visade att det finns ett samband mellan att redovisa ett negativt resultat och att göra en nedskrivning sett till antalet. Däremot kunde det inte statistiskt säkerställas att det finns ett samband mellan storleken på negativt resultat och storleken på nedskrivningen. Slutsatsen som kan dras utifrån detta är att det är tänkbart att bolagen passar på att skriva ned sin goodwill när de ändå redovisar en förlust. På så sätt kan bolagen förbättra sina framtida resultat istället.

Den andra hypotesen syftade till att undersöka om det görs fler och/eller större nedskrivningar under år med lågkonjunktur. Hypotesprövningen visade att det görs fler nedskrivningar under lågkonjunktur, däremot kan det inte statistiskt säkerställas att nedskrivningarna är större under lågkonjunkturår. Det tyder på att finanskrisen haft en inverkan på antalet bolag som varit tvungna att skriva ned sina goodwillvärden under 2008 och 2009.

Utgångspunkten för denna studie var att bygga vidare på Gauffin och Thörnstens (2010) studie för att undersöka om finanskrisen haft större påverkan på 2009 än 2008. Det visar sig härigenom att det var lika många bolag som skrev ned under 2008 och 2009. Det kan inte statistiskt säkerställas att det gjordes fler nedskrivningar under 2008 än 2007. Däremot kan det statistiskt säkerställas att det gjordes fler nedskrivningar under 2009 än under 2007. Det kan dessutom statistiskt säkerställas att det gjordes fler nedskrivningar under 2008 och 2009, om dessa år slås samman till ett gemensamt år, än under 2007. Det verkar därför som att finanskrisen har haft större påverkan på de svenska bolagens nedskrivningar under 2009 än under 2008. Det kan dessutom sägas att finanskrisen inte verkat gett tillräckligt stora effekter på bolagens nedskrivningsprövningar under 2008 då skillnaden mot 2007 inte är tillräcklig, men den totala effekten under 2008 och 2009 är större. Återigen kan det ha haft betydelse för vad som har hänt med bolagens goodwill under 2008 att finanskrisen inte påbörjades förrän under hösten detta år.

Genom hypotesprövningarna kunde det visas att det gjorts fler nedskrivningar bland bolagen under år 2008 och 2009. Det kunde däremot inte statistiskt säkerställas att det gjorts större nedskrivningar under lågkonjunkturår jämfört med högkonjunkturår.

Den kvalitativa delen där intervjuer genomfördes gav upphov till ett antal möjliga förklaringar till de förhållandevis låga nedskrivningarna i Sverige under 2008. Det första som kunde ses bland respondenterna var att det verkar finnas en negativ inställning till de nya reglerna i IFRS och de föredrar de tidigare reglerna där goodwill skrevs av varje år. Det är svårt att se att detta förhållningssätt skulle förklara att svenska bolag inte skriver ned goodwill i särskilt stor utsträckning. Däremot kan det ha en viss påverkan genom att bolagen inte anstränger sig i så stor utsträckning som det nya regelverket kräver vid nedskrivningsprövning av goodwill. Beskrivningen i not för hur ett bolags nedskrivningsprövning har gjorts är i många fall inte vidare utförlig, utan den verkar mest finnas där för syns skull. Därför kan det ifrågasättas hur pass mycket tid och resurser som bolagen verkligen lägger ner på att fastställa ett tillförlitligt värde på goodwill. Det skulle i så fall kunna leda till att bolagen inte gör några drastiska åtgärder på goodwillvärdet, eftersom beräkningen av återvinningsvärdet inte gjorts grundligt.

En annan förklaring till de låga nedskrivningarna i Sverige jämfört med i USA kan vara att svenska förvärv legat tidigare i tiden än amerikanska. Det skulle innebära att de amerikanska förvärven prissatts till högre prisnivåer och att goodwillposterna var större i de amerikanska bolagen när finanskrisen inleddes. Det skulle i så fall förklara att amerikanska bolag varit tvungna att skriva ned sin goodwill i en större utsträckning än svenska bolag. Huruvida detta har varit fallet kan inte besvaras genom denna studie, eftersom endast de svenska bolagen har undersökts. Det kan dock påminnas om att den kvantitativa undersökningen i denna studie pekar mot att det har gjorts en hel del förvärv i Sverige under 2007. Det skulle i så fall innebära att tidpunkten för förvärv inte kan förklara de låga nedskrivningarna i Sverige.

En tredje möjlig förklaring till de låga nedskrivningarna i Sverige är att det verkar finnas ett svagt intresse bland svenska bolag för goodwill som tillgångspost. Det skulle kunna förklaras av att det finns en avsaknad av granskning av svenska bolag och hur de tillämpar reglerna i IFRS. Amerikanska bolag har mer press på sig, dels genom granskning av SEC, dels genom att bolagen riskerar skadeståndskrav från aktieägare. Det finns helt enkelt inga större konsekvenser för svenska bolag om det visar sig att de gör felaktiga prognoser och bedömningar med avseende på goodwill och den verksamhet som den är hänförlig till. Det skulle kunna innebära att de svenska bolagen



gör det som är bäst för dem, eftersom de inte behöver oroa sig för några sanktionsmässiga effekter.

Den enkla förklaringen till de stora skillnaderna i nedskrivning mellan Sverige och USA skulle kunna vara att amerikanska bolag drabbats hårdare av den finansiella krisen. Samtidigt är det svårt att tro att detta skulle kunna vara den enda förklaringen, eftersom skillnaden i nedskrivningsandel är så pass stor. Det är dock troligt att detta är en viktig bidragande faktor till de stora skillnaderna. Däremot förklarar det inte att nedskrivningsandelen i Sverige var till och med lägre under 2008 och 2009 jämfört med före krisen. Det verkar även finnas en nationell faktor som förklarar att svenska bolag skriver ned så låg andel av goodwill varje år.

En annan aspekt som reflekterats över är hur jämförelsen mellan länderna har gjorts. Genom intervjuerna och den analys som gjorts i tidigare kapitel kan det konstateras att det är möjligt att resultatet skulle bli annorlunda om jämförelsen gjorts mellan olika branscher. Det kan nämligen vara så att banksektorn i USA till stor del har bidragit till den höga nedskrivningsandelen bland amerikanska bolag totalt sett. Det skulle i så fall innebära att skillnaden i nedskrivningsandel inte är så stor som det ser ut i Gauffin och Thörnstens studie om olika branscher jämförs. Om banksektorn skulle undantas i jämförelsen är det möjligt att det skulle generera ett resultat som visar på en mindre skillnad mellan länderna.

De stora skillnaderna i nedskrivning mellan USA och Sverige under år 2008 kan inte förklaras av en enda faktor, utan det är möjligt att alla ovan beskrivna förhållanden kan ha bidragit. Det som kan sägas är dock att oavsett om svenska bolag haft andra förutsättningar än amerikanska bolag, är det ändå en väldigt låg andel av goodwill som skrivs ned i Sverige. Det verkar därför som att den främsta orsaken ligger i hur svenska bolag resonerar kring goodwill. Goodwill och nedskrivningsprövning verkar inte vara något som bolagen vill lägga någon vidare tid och energi på, för att hanteringen ska göras på ett tillförlitligt sätt. Ett sådant synsätt skulle med all rimlighet ändras om de svenska bolagen stod under övervakning i en större utsträckning, så som bolagen i USA gör genom SEC. På så sätt kan en felaktig hantering av goodwill leda till konsekvenser för bolagen, vilket pressar dem att tillämpa gällande regler så som det är tänkt.

En del av syftet med denna studie har varit att undersöka hur svenska noterade bolag resonerar kring goodwill. Genom de svårigheter som har funnits i att undersöka företagen och få fram information är det svårt att besvara hur bolagen resonerar, även om vissa tendenser har kunnat urskiljas. Vad som kan konstateras är att reglerna i IFRS leder till subjektivitet, vilket gör att bolagen gör olika bedömningar vid nedskrivningsprövning av goodwill. Återvinningsvärdet för goodwill beräknas utifrån företagsspecifika och branschspecifika faktorer. Det finns inte en tydlig modell för bolagen att följa, vilket kan leda till stora skillnader mellan olika bolag och jämförbarheten försvåras. Det tycks bli än mer tydligt när bolag jämförs mellan olika länder. Några av de företag som intervjuats har även varit föremål för debatter i media. Swedbank och SEB tjänar som exempel på att svenska bolag kan resonera på helt olika sätt med avseende på goodwill. Trots till synes liknande förutsättningar har det ena bolaget behållit sin goodwill, medan det andra har skrivit ned all sin. De bolag som har en hög andel goodwill i förhållande till eget kapital, däribland Eniro, visar på att goodwill kan ha en central roll i företagets redovisning och agerande.

7.1 Förslag till vidare studier

Denna studie har lyft fram flera aspekter som vore intressant att undersöka närmre. En jämförelse mellan USA och Sverige med avseende på nedskrivningar under 2008 skulle kunna visa på mindre skillnader om bolagen delades upp i olika branscher. Resultatet av den amerikanska studien som Gauffin och Thörnsten (2010) använder sig av visar på att banksektorn står för 23 procent av de totala nedskrivningarna i USA år 2008, vilket kan innebära att denna sektor har dragit upp nedskrivningarna totalt sett. Därför vore det intressant att göra en branschvis jämförelse mellan länderna.

Teorin om Big bath accounting har använts som stöd för de hypotesprövningar som gjorts i denna studie. Teorin innefattar dock mer än vad som undersökts här och det finns därmed andra hypotesprövningar som skulle kunna utföras. Ett exempel är att teorin säger att företag ofta använder sig av Big bath accounting strax efter ett VD-byte, då den nya VD:n passar på att rensa upp efter den tidigare. På så sätt kan han eller hon säkra framtida vinster och samtidigt skylla det inledande dåliga resultatet på den förre



VD:n. Det skulle därför vara intressant att undersöka om det finns något samband mellan VD-byte och nedskrivning av goodwill.

I denna studie har tre år undersökts; 2007, 2008 samt 2009. Reglerna för nedskrivningsprövning av goodwill i IFRS har tillämpats i Sverige sedan 2005. Det vore därför intressant att se en undersökning som omfattar samtliga år som reglerna har tillämpats, för att se den totala utvecklingen av nedskrivningar i Sverige. Det skulle också vara intressant att jämföra denna utveckling med nedskrivningarna i USA, för att se skillnaderna även under år med högkonjunktur.

Det finns en viss svårighet i att undersöka hur företag resonerar och hur de hanterar sin goodwill. I denna studie har ett antal intervjuer gjorts och de flesta företagen har gått med på att deras namn nämns i denna uppsats. Det är tänkbart att respondenterna hade gett mer information och svåråtkomlig information om de hade varit anonyma i presentationen av intervjuerna. Därför ges som förslag att utföra intervjuer där respondenterna utlovas anonymitet. Vidare har denna studie omfattat relativt få bolag av alla bolag noterade på Stockholmsbörsen, vilket gör att det finns utrymme för en mer genomgående undersökning via intervjuer.



8 Referenslista

8.1 Tryckta källor

- Blunch, N. J (2008) *Introduction to Structural Equation Modelling using SPSS and AMOS*. SAGE Publications. London
- Bowerman, B. L., O'Connell, R. T. & Koehler A. B (2005) *Forecasting, Time Series, and Regression*. Fourth Edition. Thomson Learning. London
- Bryman, A & Bell, E (2007) *Business research methods*. Second Edition. Oxford university press. Oxford
- Davis, M (2005) "Goodwill Impairment: Improvement or Boondoggle?"; *Journal of American Academy of Business, Cambridge*, Vol. 6, Issue 2, p. 230-236
- Deegan, C & Unerman, J (2008) *Financial Accounting Theory*. McGraw-Hill. New York
- Douppnik, T & Perera, H (2009) *International accounting*. Second Edition. McGraw-Hill. New York
- Elwin, P (2008) "Discussion of 'Accounting for intangibles – a critical review of policy recommendations'"; *Accounting and Business Research*, Vol. 38 Issue 3 p. 205-207
- Engström, S (1999) "Värdering av kunskapsföretag - redovisning av upparbetad och förvärvad goodwill"; *Balans*. Nr. 3, s. 28-35
- Gauffin, B & Thörnsten, A (2010) "Nedskrivning av goodwill"; *Balans*. Nr. 1 s. 38-42
- Gustavsson, B (2007) *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Tredje upplagan. Studentlitteratur. Lund
- Johnson, T. L. & Petrone K. R (1998) "Is Goodwill an Asset?"; *Accounting Horizons*, Vol. 12, Issue 3, p. 293-303
- Kirschenheiter, M. & Melumad, N. D (2002) "Can "Big Bath" and Earnings Smoothing Co-Exist as Equilibrium Financial Reporting Strategies?"; *Journal of Accounting Research*, Vol. 40, Issue. 3, p. 761-796
- Körner, S & Wahlgren, L (2006) *Statistisk dataanalys*. Studentlitteratur. Lund
- Murphy, K. J. & Zimmerman, J. L. (1993) "Financial performance surrounding CEO turnover"; *Journal of accounting and economics*, Vol. 16, Issues 1-3, p. 273-315
- Mulford, C. W & Comiskey, E. E. (2002) *The financial numbers game, Detecting creative accounting practices*. John Wiley & Sons. New York



Nilsson, S (1998) *Redovisning av goodwill: utveckling av metoder i Storbritannien, Tyskland och USA*. Lund Univ. Press. Lund

Norton, L. P (2009) "Goodwill Hunting: Balance Sheets' Latest Torment"; *Barron's New York*, Vol. 89, Issue 7, p. 41

Riahi-Belkaoui, A (2003) *Accounting – By principle or design?* Praeger Publishers. London

Vials, A (2008) "A Happy New Year?"; *Accountancy*, Vol. 142, Issue 1384, p. 60

Walsh, P., Craig, R. & Clarke, F (1991) "Big Bath Accounting' Using Extraordinary Items Adjustments: Australian Empirical Evidence"; *Journal of Business Finance & Accounting*, Vol. 18, Issue 2, p. 173-189

Redovisningsrådets rekommendation RR1:00 Samlingsvolymen, FAR Förlag

Årsredovisningslag (1995:1554) Samlingsvolymen, FAR Förlag

8.2 Otryckta källor

KPMG LLP (2009) Evaluating Impairment Risk. Goodwill impairment continues its upward climb.

8.3 Elektroniska källor

Bolagsfakta
www.bolagsfakta.se

Hartwig, F. Swedbank är ett skräckexempel, publicerad 2010-02-24, Dagens Industri
www.di.se

IAS 36 – Nedskrivningar
www.farkomplett.se

IFRS 3 - Rörelseförvärv
www.farkomplett.se

Malmqvist, P. Swedbanks övervärdering riskerar Sveriges anseende, publicerad 2010-02-22, Dagens Industri
www.di.se

Nabizadeh, B. Se upp för goodwillsmällor, publicerad 2009-03-31, E24
www.e24.se

Neurath, C. "Nu är vi mer förberedda på en devalvering", publicerad 2009-07-21, Svenska Dagbladet
www.svd.se



Parkinson, D. Goodwill hunting. The wave of big-money writedowns that stems from the market crash might be in its early stages, publicerad 090317, The globe and mail www.theglobeandmail.com

Rudbeck, J. Brev: Swedbanks goodwill är rätt värderad, publicerad 2010-02-24, Dagens Industri www.di.se

SFAS 141 - Business Combinations
www.fasb.org

SFAS 142 - Goodwill and Other Intangible Assets
www.fasb.org

Zaudy, D. Bolagen som hotas av nedskrivning, publicerad 2009-04-23, Veckans affärer www.va.se

8.4 Muntliga källor

Andersson, Claes, Corporate Controller på Nobia AB Telefonintervju 31 mars 2010

Bonde, Henrik, redovisningsspecialist på Swedbank. Telefonintervju 25 mars 2010

Gauffin, Björn. Telefonintervju 26 april 2010

Kardvik, Ann-Sofie, koncernredovisningschef på Cybercom Group Europe AB
Mailkontakt

Lundqvist, Mattias, Group Controller på Eniro AB Telefonintervju 26 mars 2010

Malmqvist, Peter. Telefonintervju 11 mars 2010

Nordh, Anders, CFO på Know IT Telefonintervju 23 mars 2010

Respondent på Företag A. Telefonintervju 1 april 2010

Rundfelt, Rolf. Mailkontakt

Bilaga 1

Företag som ingår i den kvantitativa undersökningen:

Oriflame	Nordnet AB
Nordea Bank AB	Orc Software AB
Modern Times Group MTG AB	Peab AB
NCC AB	New Wave Group AB
Meda AB	Net Insight AB
Millicom International Cellular S.A.	Niscayah Group AB
Ratos AB	Nibe Industrier AB
Saab AB	Nobia AB
Svenska Cellulosa Aktiebolaget	Neonet
SCA	Munters AB
Sandvik AB	Mekonomen AB
Trelleborg AB	Q-Med AB
Swedish Match AB	Rezidor Hotel Group
Tele2 AB	SAS AB
Tieto	Transcom WorldWide S.A.
TeliaSonera AB	TradeDoubler AB
SSAB AB	Unibet Group Plc
AB SKF	SWECO AB
Skanska AB	LBI International AB
Stora Enso Oyj	Loomis AB
Swedbank	JM AB
Securitas AB	Kungsleden AB
Seco Tools AB	Betsson AB
SEB	Cardo AB
Scania AB	Bure Equity AB
Investment AB Latour	Biovitrum AB
Lindab International AB	Björn Borg AB
Lundin Petroleum AB	ÅF AB
Lundin Mining Corporation	Eniro AB
Investment AB Kinnevik	AB Fagerhult
L E Lundbergföretagen AB	Gunnebo AB
Boliden AB	Haldex AB
AB Volvo	ITAB Shop Concept
AB Elektrolux	Intrum Justitia AB
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Industrial and Financial Systems AB
Getinge AB	Indutrade AB
Hexagon AB	Höganäs AB
Handelsbanken	HQ AB
Hakon iNvest AB	HiQ International
Husqvarna AB	Duni AB
Alliance Oil Company Ltd	AarhusKarlshamn AB
Alfa Laval AB	Avanza Bank
Atlas Copco AB	Atrium Ljungberg AB
Astra Zeneca AB	Beijer Alma AB
Assa Abloy AB	G & L Beijer AB
Axfood AB	BE Group AB
VBG GROUP AB	Novacast Technologies AB

NOTE AB
Nordic Service Partners Holding AB
Novotek AB
Orexo AB
OPCON AB
OEM International AB
Ortivus AB
PartnerTech AB
Prevas AB
Poolia AB
Precise Biometrics AB
Phonera AB
Nolato AB
Modul 1 Data AB
Mobyson AB
MultiQ International AB
MSC Konsult AB
Nederman Holding AB
Malmbergs Elektriska AB
Metro International S.A.
Midway Holding AB
Midelfart Sonesson AB
ProfilGruppen AB
Probi AB
Proact IT Group AB
Pricer AB
PSI Group
Proffice
ReadSoft AB
Rörvik Timber AB
Rejlerkoncernen AB
Rederi AB Transatlantic
Tricorona AB
Ticket Travel Group AB
Softronic AB
Studsvik AB
Svedbergs i Dalstorp AB
Semcon AB
Sigma AB
Lammhults Design Group AB

LinkMed AB
Know IT AB
Biolin Scientific AB
Biotage AB
BioPhausia AB
XANO Industri AB
Vitrolife AB
Duroc AB
Elos AB
Enea AB
Elekreonik Gruppen BK AB
Elanders AB
AB Geveko
Fenix Outdoor AB
Feelgood Svenska AB
Global Health Partner
Jeeves Information Systems AB
Intoi AB
Intellecta AB
HL Display AB
HMS Networks AB
Cybercom Group Europe AB
Dagon AB
Doro AB
Digital Vision AB
Consilium AB
Connecta AB
Cision AB
Acando AB
AcadeMedia AB
ACAP Invest
Addnode AB
Anoto Group AB
Aspiro AB
BTS Group AB
Bong Ljungdahl AB
Beijer Electronics AB
Bilia AB
Technology Nexus

Bilaga 2

Frågeformulär

Frågor till experter:

- Sedan 2005 ska alla noterade företag i Sverige tillämpa IFRS vid upprättande av årsredovisning, vilket innebär att goodwill numera ska testas för nedskrivningsbehov minst en gång om året i stället för att skrivas av med lika stort belopp varje år. Vilka för- respektive nackdelar kan Du se med respektive regelverk?
- Vilken är Din uppfattning om hur de nya reglerna har tagits emot bland svenska företag? Hur pass väl anser Du att de nya reglerna fungerar?
- Det är flera företag som har diskuterats i media med anledning av hur de har hanterat sin goodwill. Ett exempel är Swedbank som har fått kritik för att de behåller sitt goodwillvärde i Baltikum-verksamheten. Vad har Du för kommentar på det? Ett annat exempel är SEB som har gjort precis tvärtom och skrivit bort hela sin goodwill för verksamheten i Baltikum. Hur kan det vara så stor skillnad i hanteringen av goodwill?
- Det har också varnats i media för företag som har en betydande stor andel goodwill i förhållande till eget kapital och totala tillgångar. Kan Du se några risker för ett företag att ha en förhållandevis stor goodwillpost?
- I Gauffin och Thörnstens studie kunde de visa att amerikanska noterade bolag skrev ner 30 procent av total goodwill medan svenska noterade bolag endast skrev ner 1,5 procent av total goodwill. Vad tror Du att denna stora skillnad kan bero på?

Frågor till företagen

Gemensamma frågor:

- Sedan 2005 ska alla noterade företag i Sverige tillämpa IFRS vid upprättande av årsredovisning, vilket innebär att goodwill numera ska testas för nedskrivningsbehov minst en gång om året i stället för att skrivas av med lika stort belopp varje år. Vilka för- respektive nackdelar kan Ni se med respektive regelverk?
- Vad består Er goodwill av?
- Hur gör Ni Er nedskrivningsprövning?
- Vilka indikatorer (interna och/eller externa) har haft störst inverkan vid beräkning av återvinningsvärdet för Er nedskrivningsprövning 2008?
- Vilka indikatorer (interna och/eller externa) har haft störst inverkan vid beräkning av återvinningsvärdet för Er nedskrivningsprövning 2009 och har det lett till någon nedskrivning?
- Vilken bedömning ligger bakom Ert val av diskonteringsränta respektive tillväxttakt vid Er nedskrivningsprövning för 2008? Hur har denna bedömning förändrats jämfört med 2007?
- Vilken påverkan har finanskrisen haft för Er nedskrivningsprövning under 2008 respektive 2009?
- I en studie som presenterades nyligen av Gauffin och Thörnsten kunde de visa att under 2008 skrev amerikanska noterade bolag ned 30 % av total goodwill, medan svenska noterade bolag endast skrev ner 1,5 % av total goodwill. Vad tror Ni att denna stora skillnad kan bero på?

Företagsspecifika frågor:

- I slutet av 2008 utgör Er goodwillpost XX % av totala tillgångar och XX % av eget kapital. Ser Ni någon risk i att Ert goodwillvärde utgör en förhållandevis stor del av Era totala tillgångar och eget kapital?
- Efter bokslutet 2008 gjorde Ni en nedskrivning om XX miljoner kronor. Vilka indikatorer (interna och/eller externa) ledde till detta beslut?
- År 2008 gjorde Ni en nedskrivning om XX Mkr. Vilken var den huvudsakliga orsaken till detta beslut?
- Swedbank har fått en del kritik i media för att Ni behåller värdet på goodwill som är hänförlig till Er verksamhet i Baltikum. Hur ställer Ni Er till denna kritik? Ser Ni någon risk i att inte skriva ned denna goodwill?